

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Shemot

Shelomoh ben Yitshaḳ

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

רתסא תליגמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10060

מגילת אסתר א

מגילת אסתר צריכה לעשותה כדני ספר תורה וכה יש עשרה פרשיות סתומות . יש אומרים י"ז . ואם עשאן פתוחות
פסולת ונדוי שלא לערבב שמנו לסימן אורח ס כמו חמשה חומשי תורה .

<p>כרפס ותבלת אחוז בהבליבוין וארנגמן על- גלילי קסף ועמודי שש משות' זהב וכסף על רצפת בהטושש ודר וסחרת : ז והשקות בכלי זהב וכלים מפלים שונים ויין מלכות רב כיד המלך : ח והשתיה כרת אין אגס כירכן' יסד המלך על כל- רב ביתו לעשות כרצון איש-איש : ט ט גם ושתיה המלכה עשתה משתה גשים בית המלכות אשר למלך אחשורוש : י ביום השביעי בטוב לב המלך ביין אמר למהומן בוהא הרבונא בנתא ואבנתא זתר וכרפס שבעת הפרטים המשרתים את-פני המלך אחשורוש : יא להביא את-ושתיה המלכה לפני המלך בכתר מלכות להראות העמים והשרים את-יפיה כי טובת מראה היא : יב ותקאן המלכה ושתיה לבוא בדבר המלך</p>	<p>א א ויהי</p>	<p>בימי אחשורוש הוא אחשורוש המלך מהדו ועד- כוש שבע ועשרים ומאה מדינה : ב בימים ההם בשבת המלך אחשורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה : ג בשנת שלוש למלכו עשה משתה לכל-שריו ועבדיו חיל פרס ומדי הפרתמים ושרי המדינות לפניו : ד בהראתו את- עשר כבוד מלכותו וארתיקר הפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת יום : ה ובמלואת' ובמלאות קרי הימים האלה עשה המלך לכל-העם הנמצאם בשושן הבירה למגדול ועד-קטן משתה שבעת ימים בתצר גנת ביתן המלך : ו דור</p>
--	-----------------	--

רשי

(א) ויהי בימי אחשורוש . מלך פרס היה ממלך תחת כורש למיך שבעים שנה של גלות ככל : הוא אחשורוש . הוא כרשעו
מתחילתו עד סופו : המולך : ממלך מעגנוולא היה מורע המלוכה : מהדו ועד כוש וגו' . המולך על מלכה ועשרים
ושבע מדינות כמו ממלך מהדו ועד כוש שמונים וארבע (מלכים א' ד) וכך הוא רודה בכל עבר הנהר מתמסח ועד עזה שהיה רודה
בכל עבר הנהר כמו שהיה רודה מתמסח עד עזה : (ב) בשנת המלך אחשורוש גו' . כשנת קיים המלכות כדורוכותינו פירשטו
כענין אחר כמסכת מגילה : (ג) הפרתמים . סלעונים הלשון פרס : (ד) ומיכרבים . עשה להם משתה : (ה) גנת .
מקום זרעוני ירקות : ביהן . טעם החילנות : (ז) חור כרפס ותכלת . מיני בגדים לטעמים פירס להם לחנונות : אהוז
בהבליבוין וארנגמן . מרוקמים כתיבלי כוק ואיגמן איתן כרם להם על גלילי כסף ויגל עמודי שש : פשוט זהב וכסף . ערך לטעם
עליהם למנוח : על רצפת . קרקעות של כסף ושנינו מיני חכמים טובות פירשו רכותינו . ולמי משועות התקרא כך שנים :
(ז) והשקות בכלי זהב . כמו ולהשקות : שונים . מוטב זה עוזה ובגדתיים שנות . ורכותינו דרשנוה שדרסו : ויין
מלכות רב . הרבה . ורכותינו אמרו שהעקב חורם כל אדם יאחד יין שהוא זקן מוחו : (ח) כרת . לשישים עזרת סכסוכין את
המקובין לשתי כלי גדול ויש שמונים יכול לזמנו כוחם לקומי הכל כחן חן חונם : יסד . לשון יסוד כלומר כן תקנונו : על כל רב
ביתו . על כל פרי הגשעוזה ש' האובים וסר הטכזים וסר העזקים : לעשות כרצון איש ואיש . לכל אחד רמזנו : (י) ביום השביעי :
רכותינו אמרו שבת היה : (יב) ותקאן המלכה ושתיה . ראיתו חמור ולמי שפחתה כה נרעת כדו שתחון ותהרג כמו שהיתה חססעת
כנות ישראל ערונוות וישתה בהם מלאכה . כשם מנזר עליה

אשר
מפי
הניגור
אשר
מפי
הניגור
ביום
מלך
מלכות
התבל
מלכה
דברי
שביע
משיח
התבל
מלכה
(א)

תרגום שני על מגילת אסתר

קמ

אשר ישכונגלה ונסתר . עם פירוש חדש אשר לא היה בעולם כמוהו . עם הג'ה מרויקה כחמר ויהר וחלף . מפי הפרים ופופרים הנמצאים בכתב ישן נושן בקלף . אח כל אלה הכינו גם הקרו גבר דגמר ומליף . ההכס הנעלה הוא האלוף . מהר"ף נר"ו . אשר שמו נודע בשערים . הוא בויער אפו טרה ויגע ביגיעת כפו . אף זכות הרבים יקרא על שמו . ויהי' אלתיועמר : ויזכה להגדיל תורה ויאדיר בעדר עמו . כן יעשה האל אמן :

ביומי אשורוש הוא אשורוש חד מן עמר מלכין דן
מלכין גערהדיו געלמא ואילו אינו עמר מלכין .
מלכותא קדמיתא דמלך מלכיא : צבאית דבעגלא
תתבל מלכותיה עלו . מנגא דנקרו . הליקאה דפרעה
מלכא דמצרים . רביעאה דישראל . חמישתא
דנבוכדנצר מלכא דבבל . שתיאה דאשורוש .
שביעאה דנו . חמינאה דרומי . תשיעאה דבן דוד
משיחא . עשראה דמלך מלכיא : צבאית דבעגלא
תתבל מלכותיה עלו ועל כל ביתי ארעא . פד מטת
מלכות בבל למוקדא מן ארעא ושולמנה וערו מנייה

לא הו' ידעין אנשי מדינתא מן ישוין עליהו למלכיא
וכד מית נבוכדנצר מלכא דבבל קם אויל מרודך בריה
בתריה ולא הו' עבין אנשי מדינתיה למוקמיה עדידיון
בבם קהיבין ואמרין ליה נבוכדנצר אבוך ליה הנה
מדינה עם אנשא ואיך מוקמין אנהא יחד מלכא עלינו
כבר מהפני אבוך נבוכדנצר ואמי עלנא נקטיל יתו . וכד
שמע אויל מרודך ית פהגמי הדיו דאנשי מדינתיה אפרין
ליה . קתיב ואמר להו' נבוכדנצר אבי מיר וטרוד מן
עלמא ועד בעו לית אחיו מתיקינו . מתיבין ואמרין ליה
נבוכדנצר אבוך ארשינת ארעא כולה ית מלכיא כולהו

דעליו

פתשגן הכתב

(א) ויהי בימי אשורוש . הוא אשורוש אחד ועשרת המלכים אשר מלכו ואשהקין עתידים בעולם : ואלה הם העשרה המלכים :
היילכות הראשונה למלך יומי המלכים י' נבחות שממרהת גדל מלכותו עליו . המלכות הזאת למרודך .
השלישית לפרעה וולך חמרים : הרביעית לישראל . החמישית לנבוכדנצר מלך בבל . הששית לאשורוש . השביעית ליו . השמינית
לרומי . התשיעית למשיח בן דוד . העשירית למלך מלכי המלכים י' נבחות שממרהת גדל מלכותו עליו ועל כל יושבי הארץ : כאשר
נבית מלכות בבל להאכד מן העולם ונחשלתו לסי' חמנו . לא היו יודעים אפי' מדינתו מנישיון עליהם מלך . וכמות נבוכד נר . מלך
בבל קם אויל מרודך בנו חמיו . ולא היו חפצים אנשי מדינתו להקיון עליהם למלך . עטו ואמרו לו הלא נבוכדנצר חבך לא היה גר עם
הלמים ואיכתי מקימים חמנו חותך מלך עלינו . כבר פנה נבוכדנצר חבך ויכח עליו ויהי' יג חותנו . וכשמוע אויל מרודך חת הדברים
האלה אשר חנשי מדינתו דוכרים חליו עכתי ואמר אליהם . נבוכדנצר חבית ועבר מן העולם ויעד עתה חככם מחייתים . עטו ויאמרו
לו נבוכדנצר חבך כרגו אח כל הארץ ואת כל הממלכות אשר עליו הכתוב מפרש הו' האו' וירגו' הארץ ויורעיש ממלכות : מהעשה
אויל מרודך בעת ההיא נח חלגמו המלך ויניח נוסח כבלי כרול ונחשת וישלך חותם בעקבות נבוכדנצר חביו וימסכפו ועלכו ויקברו
כאשר עברה הכתוב עליו ואת ההשכלת תקברך כנלך נעבך : וכרות חנשי המדינה שיעה אויל מרודך רצון חביו ששמים . המו כולם
שמתים ויהי' ילכישו את אויל מרודך לבוש מלכות תכלת וארגמן ויתגלו יקר וגדולה וכבוד כמלך אחד : עמוד דניאל איש חמודות ויאמר
אל אויל מרודך . הנה כל ימי נבוכדנצר חבך לא הניח חסידים ביה כאשר מפרש עליו הכתוב חסידיו לא פתח ביתה : וכאשר נתחייבו
סנאיים זלזל חל התגבר ויעל עליהם נבוכדנצר חבך וקריב את ח' ישראל . ויב' ירושלים עיר הקדש . ויסרוף את בית המזבח
כא . ויג' ח' בני ישראל חרצם . ויכח חותם לככל . ויג' עממם את יבויכין מלך יהודה ויאפור חותם בבית האסורים שבע ושלמים
ענה עד אשר לא שם חל לבו לעשות רצון חביו ששמים . ונס נבוכדנצר התפאר בכבו' לאמר אין מלך ושלישתי אפי' . כאשר מפרש

אשר בין הקריסים וקצף המלך מאד
 נחמרו בערה בו : יג ויאמר המלך
 לחכמים ודעי העתים כי-כן דבר המלך
 לפני כל-יודעי דת ודון : יד והקרב אליו
 ברשעא שתר אדמתא תרשיש מרס מרסנא
 ממוכן שבגרת שרבי פרס ומדי ראי פני
 המלך הישבים ראשנה במלקות : טו כדת
 מה-לעשות במלכה ושתי על-אשר לא-
 עשתה את-מאמר המלך אחשוורוש ביד
 הקריסים : ס טז ויאמר סמוכתי מומכן
 לפני המלך והשרים לא על-המלך לבדו
 עותה ושתי המלכה כי על-כל-השרים
 ועל-כל-העמים אשר בכל-מדינות המלך
 אחשוורוש : יז כי-יצא דבר-המלכה על-
 כלי-הנשים ולהבנות בעליהן בעיניהן באמרם
 המלך אחשוורוש אמר להביא את-ושתי
 המלכה לפניו ולא-באה : יח והיום הורה
 תאמרנה שרות פרס-ומדי אשר שמעו
 אר-דבר המלכה לכל שריו המלך וכדו
 בגיון וקצף : יט אם-על-המלך טוב יצא
 דבר-מלכותו מלפניו ויכתב בדתו פרס-
 ומדי ולא יעבור אשר לא-תבא ושתי לפני

המלך אחשוורוש ומלכותה יתן המלך
 לרעותה הטובה ממנה : כ וישמג פתגם
 המלך אשר-יעשה בכל-מלכותו כי רבה
 היא וכל-הנשים יתנו יקר לבעליהן למגדול
 ועד-מסן : כא וישב הדבר בעיני המלך
 והשרים ויעש המלך כדבר ממוכן :
 כב וישלח ספרים אל-כל-מדינות
 המלך אל-מדינה ומדינה בכתבה ואל-
 עם ועם בקשונן להיות בל-איש
 שרר בביתו ומדבר בקשון עמו : ס
ב א אחר הדברים האלה כשד חמת
 המלך אחשוורוש זכר את-נשתי ואת אשר-
 עשתה ואת אשר-נגזר עליה : ב ויאמרו
 גערי-המלך משרתיו ובקשו למלך נערות
 בתולת טובות מראה : ג ויפקד המלך
 פקידים בכל-מדינות מלכותו ויקבצו את-
 כל-נערה בתולה טובת מראה אל-שושן
 הבירה אל-בית הנשים אל-יד הנגא
 סרים המלך שמר הנשים ונתון המרקיחן :
 ד והנערה אשר תיטב בעיני המלך
 תמלך תחת נשתי ויטב הדבר בעיני המלך
 ויעש כן : ה איש יהודי היה בשושן

הבירה

רשי

שמשם עדושה בשבת - וקצוף - ששלחה לו דכרינא : (יג) כי כן דבר המלך - כי כן מנהג המלך ככל משפט לשום את זכרו
 לפני כל יודעי דת ודון : (יד) והקרוב אליו - לערוך דבריו לפניו כלו הס כרשנא שתר וגו' : (טו) כדת מרה לעשורה -
 נוסח עליו אחר המלך לחכמים - (טז) עושה - לשון עון : (יז) כי יצא דבר המלכה על כל הנשים - זה שכתבה את
 המלך על כל הנשים להכות חץ הוא את בעליהם : (יח) האמרנה שרות פרס ומדי - לכל שריו המלך את הדבר : והריוה עקרה קר :
 דבר בזיון - ויש דכרי הוא הרבה בזיון וקצף : (יט) דבר מלכות - גזרת מלכות של נקמה שמה להרגה : ויכתב בדת פרס
 ומדי - בשאר חוקי המלכות : ולא יעבור - חוק זה שביניהם שיהא זה חוק ודת לכל הסוה את בעלה : אשר לא תבא ושתי -
 בלד כהרגה : (כב) ומדבר כלשון עמו - כושה את אשתו ללמד את לשונאם היא בת לשון אחר : (ג) ויפקד המלך פקידים -
 למי שכל מקד ופקיד ידועות לוכזים היפות שמדינתו : זכר את נשתי - את יפיה ונענש : המרוקיהן - הנ דברים התנחלתן כמו ומורק
 אסתר שן עדכמיני סמיס וכשמיס המשרין ומענין את הכאר : (ה) איש יהודי : על שכל עם כלות יהודה כל אותן טגולעם
 מלכי

דעליו
 מלכי
 נני מ
 בעקמו
 דהקדו
 נמעב
 אכרו
 אגיל
 ורבו
 לאגיל
 אסירא
 אפיקו
 אהבבו
 דשאר
 כנירא
 ואגיל
 קבית
 רעיה
 ואמר
 עלוהי
 שעקא
 אפיקו
 רבית
 קתתיא
 מישת
 ותלמי
 קר

דעלוי מפרש בתקא הנה תאיש מרגיש הארץ ומרגיש
 פמלכות . מה עבר אגיל מרודך בהיה שעתא על לבי
 גנו מלקא ואפיק מסקו שלשון דפרזל ודגמש ורמא
 בעקבי דנביבדנצר אברתי ונעז ואפיק ימיה מקבניה
 דהכרין מפרש עלויה חכא ואתה השלכת מקדוך כנצר
 נקעב . וכד תוי אנשי מדעמיה בעבר אגיל מרודך רעות
 אכוי דבשמיאסקמו כולהון בהרוע ברמא ואלכישו יר
 אגיל מרודך ארעונא טבא דמלכותא ויהבו ליה נקד פניא
 ורבו עתרא . קתיב דניאל גברא דתממדתא ואמר ליה
 לאגיל מרודך הא כל יומי דנביבדנצר אבדך ליה גפן
 אפירא מן ביתיה לעלם דהיכדון בתקא מפרש עליה
 אפיקו לא פתח בותה . וכד אהמכיו פנאיהון דיהודאי
 אהנבר וקליק עליהון נביבדנצר אבדך ואתריב ית ארעא
 דישראל וקנו ער מרמא וירושלם ואוקיד ית בית מקדשא
 כנרא ואגלי ער עמא דישראל ואנשי ידהון לבגבר
 ואגלי עקהון ית יהודאי מלקא דבית יהודא ואמר יהיה
 דבית אפירי תלמין ושבע שגין מן קדם דקא שם צרוי
 רעות אכוי דבשמיא ואף נביבדנצר אהנבר כלבניה
 ואמר לית מלך ושליט אלא אנא דהקא מפרש בהרמא
 עלויה אעקא על דקתי עב אבמה לעליון : דקא
 שעתא עבר אגיל מרודך רעות אכוי דבשמיא ועל לבית
 אפירי ואפיק מסקו ית יהודאי בר יהודאים מלך שבטא
 דבית יהודא ונקרו עמיה כל אפירי מה עבר אגיל מרודך
 בתמא שעתא על לבי גנו מלקא ואפיק מסקו כל
 משתני טקו וכל מיני בוסמיו ואפתי יתיה ומשה יתיה
 ואלכיש יתיה לכושא דמלכותא ואכל לחם דקרא קדמוי
 קל יומי חיויה נבכוש מרמא קביל מלכותא רמא

אחשורוש מלקא פרסאה בר דרנוש מלקא מדאה הוא
 אחשורוש דאמר למייתי חקרא מן מאה ועקרין ושבע
 כדניו למארה ועקרין ושבע מלכין דגניין קדמוי דישמי
 כל גבר וגבר מן חמר כדעמיה דלא יתנון . הוא
 אחשורוש מלקא מעותא . הוא אחשורוש מלקא טפשא
 באמר תקטל מלכותי ולא תקטל נוכתי . הוא אחשורוש
 דכתהלל קלן עצמיה ולא תקנו נוכתי . הוא אחשורוש
 דאמר לאעלא ית נשתי טלקתא ערטילקתא קדמויה ולא
 עלתה . הוא אחשורוש דביזמויה איזבכניו דבית ישראל
 כנו דלא ככף דדכתיב חנם גמברתם . הוא אחשורוש
 דאשפתרו ביזמויה אפתי דבית ישראל כשילי קדרא .
 הוא אחשורוש דאמר למייתי ארני מן לבגין ודתיב מאופיר
 ולא מייתי . הוא אחשורוש דביזמוי איתמיס ער בית
 ישראל מה דכתיב בספר אובייתא דמישה כבקר האמר
 מי יתו ערב . הוא אחשורוש חקשא קתיב בהון רמא
 ואיתקרינו בשיען וחקשא קתיב בהון הוא ואיתקרינו
 צרמאי אכרם הוא אכרמם . הוא אהרן ומשה . הוא
 משה ואהרן . הוא הנביא . הוא עזרא . אליו חקשא
 צדיקין : וחקשא בשיען דקראה נמרוד דכתיב ביה הוא
 היה גבור צוד . הוא עשו אכוי ארום . הוא דתן ואכרם .
 הוא המלך אהו . הוא אחשורוש ועל האמר ולא עבר
 אהסררויזמוי . ברם מלך מהודו ועד כוש מהודו דמעקרא
 ועד כוש דמדעיקא על מאה ועקרין ושבע מדניו . הוא
 אחשורוש דקטל אהתיה מטיל רחמיו . הוא אחשורוש
 דקטל כתבוי הקן מטיל אהתיה . הוא אחשורוש המולך
 מהודו ועד כוש ונלא הודו נכוש קריבין תניא דקא
 בתרא אלא היך בתנה שליט בהודו נכוש בתון קריבין ליה

לקבל

פתשגן הכתב

עלוי הכתוב אעלה על כותבי עב אדמה לעליון : כעת הדין עשה אגיל מרודך רמון אכוי סכסמים ויכח אל בית האסורים ויזיל משם
 את יהוכין מלך יהודה ויזנו עמו כל האסורים מלם . קע עשה אגיל מרודך כעת הדין כא עוד אל גמיו המלך ויזיל משם כל מיני שונן
 סתמה הטובים וכל מיני סכסמים . ויתחן אותו ויזיל משם ארעו וילכש אותו כדדי מלכות . ואל כל לחם תמיד לפניו כל ימי חייו . ודרוש העני
 יש על כסא מלכותו : הוא אחשורוש המלך הכרמי כן דרוש מלך מדי . הוא אחשורוש אשר נזה להכית יין מסכע וצפרים וטלה מדינה .
 להקנות את שבע וצפרים וטלה מלכים כיוצאים לפניו ולמען נסתה כל אחד ואחד מין מדעתו ולא יתק : הוא אחשורוש מלך מעות .
 הוא אחשורוש מלך טפא אשר חור תכטל מלכותי ולא תכטל נזרתי . הוא אחשורוש סאפרע מעותי ולא קעו גזרותי . הוא אחשורוש
 אשר חור להכית את וסתי הולכה ערוסה לפניו ולא חלה : הוא אחשורוש סבינת גיכרו בית ישראל חס כלל נספ ככתוב חס נכרתם .
 הוא אחשורוש סבינת התקרו כהנים שלישראל כזוליקרה . הוא אחשורוש אשר נזה להכית ארום מן לבגין וזכך מחופיר ולא כוסחו :
 הוא אחשורוש סבינתו בתקיים כתיב ישראל מה עכנוכ בספר תורת עשה כבקר תאחר עינתן ערב : הוא אחשורוש . מוטעם בלערה
 כהם הוא . ונקראו רשעים . ומוטעם בלתי כההם הוא . דנקראו צדיקים : אכרם הוא אכרם . הוא אהרן וזש . הוא משה ואהרן :
 הוא חקשא . הוא עזרא . אלה הם סמטעם הצדיקים : וסמטעם הרשעים . סראטון גזרוד סמטעם בו הוא היה גבור ליד . הוא עשו אכוי

אלום

תמי הנה שרית עלי מאה ועשרין ושבע מדין וצפנכיא
 די להו דנותיה את משכח דשלמה מלכא שליט כבדלי
 עבר גהרא מהפסח ועד עזת והרא מפסח ועזת קריבין
 בנין תרא לתרא אלא היך דתנה שליט של הפסח ועזת
 די תנין קריבין תמי תנה שליט על כולי עבר גהרא
 עלמא . ארבע הנין דשליטו מסוף עלמא ועד סופיה
 קרין מן אמי עלמא וקרין מן ישראל . שלמה ואחאב
 מן ישראל . בשלמה כתיב כןאמריה . באחאב כתיב
 אם יש גוי וממלכה . הנכבדנצר וצפנורוש . אלא
 אחשורוש אהקצרת מלכותיה ולא תנה שליטא לא על
 מאה ועשרין ושבע מדין ולמה נכה די שליט על מאה
 ועשרין ושבע מדין אלא אמר קודשא בריך הוא ערזר
 הוא למסקנה לאסתר דהיא מן גנת גהרא דשרה בתיה
 מאה ועשרין ושבע שנין תיעיל בת גנתא דשרה בתיה
 מאה ועשרין ושבע שנין ותמלוך על מאה ועשרין ושבע
 מדין : ב בימים קיימא דאגון בר הנה ירמיב
 מלכא אחשורוש על כרסיה בתנה מווקן ליה גישושן
 בינמא הא כרסיה לא דידה ולא דאבתיה אלא כרסיה
 דמלכא שלמה דאתמן ימיה תיכב בר אמתא ארמלמא
 דעור דחמיה בקא . ואי שלמה מלכא בקא דאמליך

ימיה קודשא בריך הוא מסוף עלמא ועד סופיה כתר יי
 ביה עד דלא אחיליך מספני אמיה רחם דתיה גלא ליה
 רניו טמירין ואחרי ליה סתרון עמיקון . דעמא וחוכמה
 יתב ליה וקנה לכא מן בראשית . הוא הנה מסתבל
 דבעלי דינא פו הוו אמין למבו קדמין ועד אגון לרא
 יבילין לפללא קדמין מילין דשקרא מן קדם דתנה ידע
 בין זקנה ובין סיקא זינא ותררא אשמיך ערוזתי
 וכתרא דמלכותא אהיהיב ברישיה זינא וכתרא אלביש
 ימיה קמא דאלביש לרוד אבוי . כל יומין עבר דבר הלמ
 עקרי שנין קיומא דקמאה דקביל ית מלכותיה ודידה הוו
 קרו ליה מטיל דתנה רחם למלך עלמא יי צבאור
 דהיקרון קמא ספרש נישלח בני סתן הגביא ויקרא אור
 שמו ודידה . שלמה הוו קרון ליה מטיל שלמא דתנה
 קיימין דתכו קמא ספרש ואמר וישב יהודה וישאר
 לבטח בו הוו קרון ליה משום דתנה בני ית מקדשא
 בני צבאות דהיקרון כתיב בנה בניתי בית זבול לך .
 אימאל הוו קרון ליה משום דמימר אלהא הורה
 בפעדיה דכו כתיב ויתכם מכל האדם . יקא הוו קרון
 ליה דתנה רב ושלטי על כל מלכי ארץ ארץ ארץ
 מסערא דכו כתיב ושלמה ישב על כסא דוד אביו .

כל

פתשגן חכמה

זווס . הוא דתן ואכירי . הוא המלך אמו . הוא חשורוש . ועל אשר חזר ולא עשה קרני ימיו : רק מלך מהודו ועד כוס . מהודו אשר
 באערב ועד כוס אשר כמורח על סבע ועשרים ומאה ודינה : הוא חשורוש אשר כמורח : הוא חשורוש אשר כמורח
 אוהבו ומן כמורח אמו : הוא חשורוש המולך מהודו ועד כוס . וכלא הודו וקוס קרובים היו זה לזה . אבל כאשר היה מושל על הודו ומש
 הקרובים לו כן היה מושל על סבע ועשרים ומאה ודינה ואייהם . ככה אתה מושל כתוב בשלמה המלך אשר היה רודה בכל עבר ההר
 ומתפסח ועד עזה . והלא תפסח ועזת קרובים היו זה לזה . אלא כאשר היה רודה על תפסח ועזת אשר היו קרובים כן היה רודה על כל
 עבר כהר העולם . ארבעה הם אשר מלכו מקצה העולם רגד קהו . שנים מן אומות העולם . ושנים מישראל . שלמה ואחאב מישראל .
 בשלמה כתוב כאשר אמרו . כאתחלתנו אבי ישי גוי וממלכה . וככודלאל ואחשורוש . אבל חשורוש קנה מלכותו ולא היה מושל כן אס
 עלסבע ועשרים ומאה ודינה : ומדוע זכה לשלוט על סבע ועשרים ומאה ודינה : כי כן אמר הק"ה עתיד הוא לחתת את אסתר לאשה
 אשר היא זרעה של מרה ואשר הייתי שני חיים שבע ועשרים ומאת שנה . תבא בת בתה של מרה אשר תיהא מאה ועשרים ושבע שנים וממלך
 עלסבע ועשרים ומאה ודינה : (ב) בימים ההם . כשכת המלך חשורוש על כסאו המוזהב לו בשושן הבירה . זה הכסא לא היה לו
 ולא לכסיתו . כי אס כסאו אשר לנלך שלמה ואשר הבינו חירם בן אבא אלמנה ועזר בחכמה חכה : הוא שלמה המלך הגדול אשר המלך
 אותו הק"ה ונקצה העולם ועד קהו . כתר ה' כו ערס נולד מתי ג' אמו . אהב אותו . גלה לו צפוני סודות . ויגד לו סתרים עמוקים .
 חכמה ודינת נתן לו . וכיות לכ מתי בראשית : הוא היה מסתכל כבעלי הדין כאשר היו פאים לדון לפניו . ואף גם הם לא היו יכולים
 לזכר לפניו דברי טוב . כי הוא יודע להסתיין בין וכלי וכן חיים : הוד והדר בשפן עליו . וכתר מלכות ניתן בראשו . מן ומסד הלגים אותו
 כאשר הלכיש את דוב אביו . והוקים אשר עברו ערס יתולך שלם עשרה שנה : כיום הראשון כשכת על כסא מלכותו היו קוראים לו ודידה
 על אשר היה אוהב אותו מלך העולם ה' כסאות עמו . כאשר הפסוק נפרש ושלח ביד נתן הכיאי ויקרא את שמו ודינה : שלמה היו
 קוראים לו על חודות הלום אשר היה בתינו סכן כתוב וישב יסודה וישראל לכסא : כן היו קוראים לו יען אשר בנת את מקדש ה' כסאות סכן
 פתוח ככה כתיב בית זבול לך : אימאל היו קוראים לו כמורח אשר רוח אלהים בו שכן כתוב ויתכם מכל האדם : יתא היו קוראים לו על
 פייה רב ואליש על כל מלכי ארץ מורח ואערב סכן כתוב ושלמה ישב על כסא דוד אביו : כל המלכים היו קוראים מנונו . יתא היום
 ולאגות היו שונעים לו . שדים . רוחות . פגעים . ולטין היו חסורין בידיו . עסיס היו נכונים לו כל דגי הים ועוף השמים .

זווס . הוא דתן ואכירי . הוא המלך אמו . הוא חשורוש . ועל אשר חזר ולא עשה קרני ימיו : רק מלך מהודו ועד כוס . מהודו אשר
 באערב ועד כוס אשר כמורח על סבע ועשרים ומאה ודינה : הוא חשורוש אשר כמורח : הוא חשורוש אשר כמורח
 אוהבו ומן כמורח אמו : הוא חשורוש המולך מהודו ועד כוס . וכלא הודו וקוס קרובים היו זה לזה . אבל כאשר היה מושל על הודו ומש
 הקרובים לו כן היה מושל על סבע ועשרים ומאה ודינה ואייהם . ככה אתה מושל כתוב בשלמה המלך אשר היה רודה בכל עבר ההר
 ומתפסח ועד עזה . והלא תפסח ועזת קרובים היו זה לזה . אלא כאשר היה רודה על תפסח ועזת אשר היו קרובים כן היה רודה על כל
 עבר כהר העולם . ארבעה הם אשר מלכו מקצה העולם רגד קהו . שנים מן אומות העולם . ושנים מישראל . שלמה ואחאב מישראל .
 בשלמה כתוב כאשר אמרו . כאתחלתנו אבי ישי גוי וממלכה . וככודלאל ואחשורוש . אבל חשורוש קנה מלכותו ולא היה מושל כן אס
 עלסבע ועשרים ומאה ודינה : ומדוע זכה לשלוט על סבע ועשרים ומאה ודינה : כי כן אמר הק"ה עתיד הוא לחתת את אסתר לאשה
 אשר היא זרעה של מרה ואשר הייתי שני חיים שבע ועשרים ומאת שנה . תבא בת בתה של מרה אשר תיהא מאה ועשרים ושבע שנים וממלך
 עלסבע ועשרים ומאה ודינה : (ב) בימים ההם . כשכת המלך חשורוש על כסאו המוזהב לו בשושן הבירה . זה הכסא לא היה לו
 ולא לכסיתו . כי אס כסאו אשר לנלך שלמה ואשר הבינו חירם בן אבא אלמנה ועזר בחכמה חכה : הוא שלמה המלך הגדול אשר המלך
 אותו הק"ה ונקצה העולם ועד קהו . כתר ה' כו ערס נולד מתי ג' אמו . אהב אותו . גלה לו צפוני סודות . ויגד לו סתרים עמוקים .
 חכמה ודינת נתן לו . וכיות לכ מתי בראשית : הוא היה מסתכל כבעלי הדין כאשר היו פאים לדון לפניו . ואף גם הם לא היו יכולים
 לזכר לפניו דברי טוב . כי הוא יודע להסתיין בין וכלי וכן חיים : הוד והדר בשפן עליו . וכתר מלכות ניתן בראשו . מן ומסד הלגים אותו
 כאשר הלכיש את דוב אביו . והוקים אשר עברו ערס יתולך שלם עשרה שנה : כיום הראשון כשכת על כסא מלכותו היו קוראים לו ודידה
 על אשר היה אוהב אותו מלך העולם ה' כסאות עמו . כאשר הפסוק נפרש ושלח ביד נתן הכיאי ויקרא את שמו ודינה : שלמה היו
 קוראים לו על חודות הלום אשר היה בתינו סכן כתוב וישב יסודה וישראל לכסא : כן היו קוראים לו יען אשר בנת את מקדש ה' כסאות סכן
 פתוח ככה כתיב בית זבול לך : אימאל היו קוראים לו כמורח אשר רוח אלהים בו שכן כתוב ויתכם מכל האדם : יתא היו קוראים לו על
 פייה רב ואליש על כל מלכי ארץ מורח ואערב סכן כתוב ושלמה ישב על כסא דוד אביו : כל המלכים היו קוראים מנונו . יתא היום
 ולאגות היו שונעים לו . שדים . רוחות . פגעים . ולטין היו חסורין בידיו . עסיס היו נכונים לו כל דגי הים ועוף השמים .

בהקות

יח ויגש המלך משתה גדול לכל שריו
 ועבדיו את משתה אסתר והנחה למדינות
 עשה נתן משאח כיר המלך : יט ובהקבץ
 בתולות שנית ומרדכי ישב בשער המלך :
 כ אין אסתר סגדרת מולדתה ואת-גמיה
 כאשר צוה עליה מרדכי ואת-מאמר מרדכי
 אסתר עשה כאשר היתה באמנה אהו :
 ס כא בימים ההם ומרדכי יושב בשער
 המלך קצה בנתן וחרש שני-סריכי המלך
 משמרן הסף ויבקשו לשבת יד במלך
 אחשוורוש : כב ויודע הדבר למרדכי ונגד
 לאסתר המלכה ותאמר אסתר למלך
 בשם מרדכי : כג ויבקש הדבר
 וימצא ויתרו שניהם ער-עץ ויקתב
 בספר דברי הימים לפני המלך :
 ס ג א אחר הדברים האלה נדל
 המלך אחשוורוש את-המן בן-המרתא
 האגגי וינשאהו וישם את-בסאו מעל כל-
 השרים אשר אהו : ב וכל-עבדי המלך
 אשר-בשער המלך כרעים ומשתחווים
 להמן כירבן צוה-לו המלך ומרדכי לא-

יכרע ולא ישתחוה : ג ויאמרו עבדי
 המלך אשר-בשער המלך למרדכי מדוע
 אתה עובר את מצות המלך : ד ויהי
 באמרם כאמרם קרו אליו נוס ויום ולא שמע
 אליהם ויערו להמן לראות היעמדו דברי
 מרדכי כי-הגיד להם אשר-הוא יהודי :
 ה ויגא המן כי-אין מרדכי כרע
 ומשתחוה לו וימלא המן המה : ו ויבו
 בעניו לשלח יד במרדכי לבדו כי-הגיד לו
 את-עם מרדכי ויבקש המן להשמיד את-
 כל-היהודים אשר בכל-מלכות אחשוורוש
 עם מרדכי : ז בחדש הראשון הוא-חדש
 ניסן בשנת שתיים עשרה למלך אחשוורוש
 הפיל פור הוא הגורל לפני המן מיום
 ליום ומחדש לחדש שנים-עשר הוא-חדש
 אדר : ס ה ויאמר המן למלך אחשוורוש
 ישני-עם אחד מפזר ומפזר בין העמים
 בכל מדינות מלכותך ורחיהם שנות מכל-
 עם וארדתי המלך אינם עשים ולמלך
 אין-שורה להניהם : ט אס-גל המלך
 טוב וכתב לאבדם ויגשרת אלפים ככר-

כסף

רשי

הכנולות שאף נשים כעולות קנן : (יח) והנחה למדינות עשה - לכבוד הניח להסמן המם שעליהם : ויתו משאח
 אה דורונות להם והכל כדי לפתותה חולית גור מולדתה : (יח) פכאין אסתר עונת מוכרחה לפי שחזרתי יוסב כשער המלך המוחה
 והורונה על כך : (כא) לשלח יד - להשקותו ססמות : (כב) וידע הדבר למרדכי - סקיו אספירוס דכריות לפניו כלפון
 ערמי ואין יודעים שהיה מרדכי מכיר כשכניס לשנות שהיה מיוסבי לנכת הגוית : (כג) וכתב בספר דברי הימים - הטובים ששעה
 מרדכי למלך : (א) אחר הדברים האלה - סנכרחת דפואה וולסיות לתסועה לישראל : גרל המלך את המן - סהקבלה
 בורא דפואה לנכתו של ישראל קודם שיבוא הנכה עליהם : (ב) בורעים ומשרהוים - שעה עליו חלום לפיכך ומרדכי לא יכרע ולא
 ישתחוה : (ד) היעמדו דברי מרדכי - האומר שלא ישתחוה עולמות כי הוא יהודי והואהר עליה : (ז) הפיל פור -
 הפיל מי שהפיל ולא פירס עיווקרה קנר הוא : הוא הגורל - הכתוב מפרס ומהו הפור הוא גורל הפיל גורל כחזק חדש ילנית :
 פועם ליום - כחזק יום בחדש מילית : (ח) ואתרה המלך - לתת נוס לעבודת העולך : אין שורה - אין חסא כלומר אין
 כניע : (ט) וכתב לאבדם - וכתב סכריכ לטלות לשרוי העודמת לאבדם : (י) ויגשרת אלפים ככר-

פי שיה איד קאתא דתיב (סא מידה יתוב) תישבחה
 למרי מלכין כפמה פרמיה כהצוצרתא מרוקום ומשבת
 דמלכא . קמא ליה אהיהב מסתאא דבא דפתחין ביה
 כל חרעו חוכמתא ובינת לבא ידע ושמע מילי עופא
 בתרא כעירא וחיות קרא טבין ואילין בהטין קדמין
 ארין ונקרין אחריו ונא חכים בלישנה מן כל איניא
 כהרא סבר של מתיבתא ועין כניה כל מלכיא וכל
 מלכותא קתימתא אחריו כל שלטניא וליה אחיהב כליל
 היש דנצחין ורמא שעבור על כל אנשא הוא חנרת ריש
 כל מלכיא . ומלכותא לקבל תכרמה לא נשא ונא כל
 מלכיא אהבערו מניה וכל מדינן גלה ליה רזין ויבע כל
 רזי בני אנשא בנין דעבר ויבב צדקתא ועבר ומילור
 חקרא מן קראשיות הוא וכה בעלמא תרין לוחין מלכיא
 ואף הוא וכן לעלמא דאתי הוא שלמה מלכא דעבר
 כורסיה בקא דמלכותא חפי ומה דהבא טבא דאופיר
 מקרבע באבני כורלא וקישקע באבני ציצא ושישא
 וקוקרעין ביה ומקנרין ובדבורנין ובקליון ובנגליון וכל
 מנין טבין לכל מלך לא אהעביד כותיה וכל מלכותא לא
 זקליו למתקנא כורסיא דדמי ליה נדין הוא עובדא
 דכורסיא קיימין עליו תרין עטר ארין דהבא ולקבליהון
 תרין עטר נשביא דהבא ארין לקבל נשרא ונשרא
 לקבל

פתשגן הכתב

בנמות וחיות הארץ עולות וכחות יחד לבית הנושכים להיות שמועות לעבודת שלמה העשיר והאדיר : קנה כסף וזהב וככסים לרוב
 עמד . פתר משלים . הגיד מסתרים . ונלה סודות עד אין קץ : אויביו ומשאיו היו אוהבים אותו . וכל המלכים שנושעים אליו . עומדים
 כולם לראות פניו וחומדים לשמוע רוח שפתיו : רס ונשאל היום אותו כעבור דור אביו עבדו . שמועה הולך בין המלכים . ותקמו בין
 המלכים . תס וישר היה וסר חרע יודע רזי שמים וחכס : אלהימורם הגדול ולכותו מכל המלכים ושכלו וכל בני מחול . כשמוע
 הנוגים שזערו ואחריו . היו מתקבלים וכאים יחד לשאול לו לשלום ואוהבים אותו : כל המלכים רעדה אחותם . כל השרים והמושלם
 ביה וקריבים לו כניהם ובנותיהם להיותם עבדים ושפחות . רעים היו לפניו . וחסנים לעמוד לפניו . ומתאווים לשמוע דבר שפתיו ומכותו :
 ונאד היה פותח פיו לדבר היו כורעים ומשתחווים לפניו כל המוכנים לראות פניו . כל זרי המדינות והפקידים היו מכוים עריהם
 ומקומותם . ומשנאים חזריהם וטירותם . וכאים לשמוע דברי חכמתו ונוגים אחרותיו : וכאשר היה נותן שבת והודאה לשלך מלכי המלכים
 היה פותח פיו כשפתה וכמולות ומורומם ומשבת לשלך הכבוד : בידו נוסר הספתח הגדול אשר כופות חים כל שערי חכמה וכיות לב :
 ידע ושחצ לפסוף העופות . יחד בהמות וחיות הארץ . נכאים ואילות השדה רעים לפניו . אריות וטורים אוחים חרב . חכס היה כלשונם
 מכל העוים . יחד חכין כל התשובות : המלכים והמלכות כולם רגזו ומוטו . חיל אחז לכל שרי הארץ . לו לכדו ביתן עטרת הנלוים .
 ויש חס על כל האנשים : הוא היה ראש לכל המלכים . ולא הרים מלך לקראת אחיו את כלי מלחמתו . כל המלכים והמדינות פחדו מומו :
 ועלה עמוקות גלה לו רזים . והיה יודע חשבינו כט חרם עקב אשר עשה נשפט ונדקה חסד וחיות עם האנשים . משעת ימי טראשית וכה
 להיות מלך בעולם הזה ובעולם הבא : הוא המלך שלמה אשר עשה כסא גדול למלכותו . לפה אותו והכמופו כמקרא באבני שהם וקישקין
 באבני בהט וש . וקמלא אותו מלוחת אבני נכך לשם ומטדה . וכל מיני מרגליות טובות . כמוהולת הזה ולא נעשה
 לכל מלך . ואין כל מלכה יכולה להכין ולעשות כסא הדומה לו : וזה מעשה הכסא . עומדים עליו שנים עשר אריות זהב .
 ולעומתם שנים עשר נשרי זהב . אריות לעומת נשר אריות אריות מקבילים אים אל אחיו . יד אריות וזהב כימינו לעומת כנף נשר זהב
 כשפתו . וכנף נשר זהב כשפתו ד אריות וזהב מינו . אספר היות שבעים ושנים והגשרים שבעים ושנים . וראש עגול לכסא
 קמול למקום עושב המלך . ולוש מעלות זהב . ככתוב ויעש המלך כסא ונש מעלות לכסא : וכן על המעלה הראשונה רוכן שור זהב
 ולעמתו

בסוף אשקול על ידו עשי המלכה להביא אל יגע המלך : ויסר המלך את טבעתו מעל ידו ונתנה להמן בן-המרתא האגגי צרר היהודים : יא ויאמר המלך להמן הכסף נתון לך והגם לעשות בו כטוב בעיניך : יב ויקראו ספרי המלך בחדש הראשון בשלושה עשר יום בו ויכתב בכל אשר-צנה המן אל-אחשדרפני המלך ואל-הפחות אשר על-מדינה ומדינה ואל-שרי עם וגם מדינה ומדינה במרהבה וגם וגם כלשוננו בשם המלך אחשורוש נכתב ונתתם בטבעת המלך : יג וגשלות ספרים בין הרצים אל-כל-מדינות המלך להשמיד להרג ולאבד את-כל-היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד בשלושה עשר לחדש שנים-עשר הוא-חדש אדר ושללם לבוא : יד פתשגן הכתב להנתן דרל בכל-מדינה ומדינה נלוו לכה-העמים להיות עתידים ליום ההוא : טו הרצים יצאו רחופים בדבר הפולד והדרת נתנה בשושן הבירה והמלך והמן ישבו לשחות והעיר שושן נבוכה : ס ד א ומרדכי

ידע את-כל-אשר נעשה ויקרע מרדכי את-כנורו וילבש שק ואפר ויצא בתוך העיר ויועק וגקה גדולה ומרה : ג יבוא עד לפני שער-המלך כי אין לבוא אל-שער המלך בלבוש שק : ג ובכל-מדינה ומדינה מקום אשר דבר-המלך ודתו מגיע אבל גדול היהודים וצום ובכי ומספר שק ואפר יצע לרבים : ד ותבואינה ותבאנה קרי גערות אסתר וקריסיה וגיירו לה ותתחלת המלכה מאד ותשלח בגדים למלביש אתי מרדכי ולהסיר שקו מגדו ולא-קבל : ה ותקרא אסתר להחד מקריס המלך אשר העמיד לפניו ותצוהו ער-מרדכי לדעת מה-זה ועל-מה-זה : ו ויצא החד אר-מרדכי אל-רחוב העיר אשר לפני שער-המלך : ז ויגדלו מרדכי את כל אשר קרהו ואת פרשת הכסף אשר אמר המן לשקול על-גני המלך ביהודיים לאבדם : ח ואת-פתשגן בתכ-הדת אשר נתן בשושן להשמידם נתן לו להראות את אסתר ולהניד לה ולצוות עליה לבוא אל-המלך להחננו ולבקש מלפניו על-

עמה

רשי

(י) ויסר המלך את טבעתו - הוא חתן כל דבר גדול שישראלו מאלת בעלך להיות מייסד טבעת צדו שליו בכל דבר המלך : (יג) וגשלות ספרים - ויהיו נשלמים ספרים חוש טרעו"ס שלע"ז ויהיו עגזרת (שמואל א' ב') אם נלחוס נלחוס (שם) נגלה נגלתי נדמה כדמתי : בשלושה עשר לחדש שנים עשר - כיום י"ג לחותו חדש סהול י"ב לחדשי הסכה : (יד) פתשגן - לשון ארזי ספור הכתב דרישענ"ס כלעז - להנתן דת - צווי הכתב שהיה חומר להנתן חוק גזירת המלך : גלאי לכל העמים - דבר זה : (טו) והרח נתנה פשושן - עוקוס שהיה המלך עם ביתן החוק בו ביום להיות עתידים ליום י"ג לחדש אדר לכה : (טז) והעיר שושן נבוכה - היהודים טעם : (א) ומרדכי ידע : טעל סחלוס חזרו לו שהסכיוו העליונים לכך למי שהשתחוו לאלים צויו נכוכד נדר וסנהנו עם עודת אחשוורש : (ב) כי אין לבוא - אין דרך ארן לבוא אל שער המלך בלבוש שק : (ג) דבר המלך ודרתו - פזה שלוחים נושאי הספרים עונדים טכנתה דרת כעיר : (ד) פרשת הכסף - צירוש הכסף : אל

וחדר (כא וחד) גביא ביהוה ועל ריש קמקא קביע
 בריא בתבא דמלא משחא דויהא בריא דמנה מרלא
 דלקא לביה מקרשא ותחת מנה קביעא אנקא דבא די
 בתבא דמלא משחא דויהא בריא דמקריבין מנה משחא
 לבועיא דמקרא ועיר עלה עלי פריקא רבא וברקמו
 שקליו דבתבא נקרו מן אנקא דבא דציריו עליו קרו
 בני דעלי חפני ופיקס רבנו שקליו די דבתבא נקרו
 חכו אנקמו דבתבא דציריו עליו קרו חכו דפיקרו
 נדב וציריה וקרו מוקטני דבתבא קו לבתבא ברא וקו
 לסגו בתבא ועיל מן רישו כדפיה קביעין שבועין כדפיו
 די בתבא די עליו קרו ימני שקעין סתרו ביימ דיקא
 קדם מלקא שלמה ומקמו בנת ימא ימני מן מקמו
 אורגו דמלקא שלמה דלא זבועו ועיל מרישי
 כורסא קביעין ביה עקרו וארבעא גפני די בתבא דקבין
 טלקא למלקא שלמה ונדבני מלקא שלמה למינד
 לקל אמר די הוא צבי כורסא במוקטני אור החרוי
 ומשים עת ריגליה על ברנא קמקא מרא די בתבא
 פשיט יתיה על ברנא מניקא ומן מניקא לפליקאר
 ומתליתיקא לקביעיה ומקביעיה לתמישחא ומתמישחא
 לשמיתיקא ומשמיתיקא עד דנתנו גשרין וקטפין עת מלקא
 שלמה ומקטני ומתכני ורזיה על ריש כורסא ומניקא
 דכספא חר במוקטני וכד שמעי מלקא עת שמעיה
 דכורסא דמלקא שלמה אתפישון כולוהו ואתון
 פתרא ואשמחו קדמו ואקרו לקל מלקא לא אתפיד
 חיד כורסא תבא וכל אוקא ואוקא לא יקליו לקמקא
 כומיה וכד תור מלקא שקמיה בכורסא נחתו ושכחו

לקבל אריא מכוניו אליו לקבל אליו דא נאריא דבתבא
 דימניה להבל גפיה נשחא דבתבא דשמליה ונפי נשרה
 די בתבא דשמליה לקבל דא נאריא די בתבא דימניא
 וסכס ארוון שבועין וקרו ונשרא שבועין וקרו וריש
 סלקל הוה לכורסא מלעיל אמר ביה מוקביה דמלקא
 וליה שמה ברניו בתבא דקמינ בעש סמלך כסא שן
 ויש מעלורו לכסא וכו על ברנא קמקא רביע מרא
 די בתבא ולקובליה רביע אריא די בתבא ועל ברנא
 מניקא רביע דיקא די בתבא ולקובליה רביע אריא די
 בתבא ועל ברנא תליתא רביע נשחא די בתבא
 ולקובליה אוקא די בתבא ועל ברנא רביע רביע
 נשחא די בתבא ולקובליה רביע טוקא די בתבא ועל
 הקא תמישחא רביע שונקא די בתבא ולקובליה רביע
 סקניקא דבתבא ועל ברנא שתיקאר רביע בר נקא
 דבתבא ולקובליה ענה די בתבא ועל ריש כורסא
 מניקא ענה די בתבא אחידא בר נקא בידה ואף קרו
 עתרו כל אריא ולישנא וקמסרוני ביה מלקא משחא
 ומר ישאל ועיל מריש כורסא מניקא בנתבא די
 בתבא מתקנא מתוקנהא וקבוציקהא וקמקרהא
 דקבוקהא וקמקתיקהא וכליהא וקבוציקהא וקמיני
 לקביל סטרא דקמקא שבועא קרו דמקרא די בתבא
 דציריו עלה שכעת אכמה עלקא אליו שקמתו קדם
 מקמא ונתושים רבא ואקרהם יצחק ויעקב ואיוב
 מניקא ולקבל סטרא מניקא דמקרא מניקא קרו
 אוקטני דציריו עליוהו שקעא תפיה עלקא ואליו
 שקמתו לוי קנת עקמם משה ואהרן ואלעד ומידר

פתשגן הכתב

ולעומתו ארזי זכס על המעלה השנית רוכן זכס ולעומתו כסס זכס על המעלה השלישית רוכן כסס זכס ולעומתו גמל זכס על המעלה הרביעית רוכן כסר זכס ולעומתו טווס זכס על המעלה החמישית רוכן תמול זכס ולעומתו תרנגול זכס ועל המעלה הששית רוכן זכס ולעומתו ונת זכס ועל ראש הכסא נצבת ונת זכס וכיה איתו קן זכס וככה עתידים כל העמים והלשונות להסיר כיד מלך השמים וכיה ישראל עמו ויחזעל לראש הכסא עומדת ומרת זכס ערוסה בכל מערכותיה ספרותיה כמלקחיה כמתותיה כנביעה וכרחיה ויולתים מנדה האחד שבעת קני עומרת זכס המזוירים עליה שבעת אבות העולם ואלה שמותם שדס כה סס אכרס יצחק ויעקב ואיוב ביביס ונזדה השני ויולתים שבעה קנים אחרים המזוירים עליה שבעת חסדי העולם ואלה שמותם לוי קהת עורס משה ואהרן אלעד ויעקב ותור (כ"א וחגי) הכיז ביביס ועל ראש המזורה קבוע כד זכס מלא שון זית וך אשר מוזנו מעלים נרות כיה סמקא ותחתיה קבוע אגן והס גדול מלא שון זית וך אשר מוזנו מקדשים שון לנרות האורה וזהו מתואר עליו עלי סמך הגדול ואתי סבלי זכס וולת חן האגן הגדול המזויריות עליו שני בני עלי חפני וכחם ווכין שתי סבלי זכס וולת שתי נכתרות זכס המזוירות עליהם שני בני אהרן כדכ ואכיהוא ואני מושבי זכס איתו לכין גדול ואחד לסגן הכסאים ויחזעל לראש הכסא היו קבועים שבעים כסאות זכס אשר כס ויחזעל שבעים סהרין מופתי משכס לפני הולך שלמה ונני די יום יושבים ישי אורי המלך שלמה למען לא יזוע זמקום הכתב ויחזעל לראש הכסא קבועים בו ארבעה ועשרים נפיו זכס העושים כל למען שלמה וכסבס המלך שלמה ללכת לכל מקום אשר יהוה חפזו כסא האגן תחתיו כמכנה הודעה לן וכאשר ישיב רגלו על המעלה

והוא אמת אנושינים בר אנטיוכוס פלגא וסליק על ארעא
 דהעכוים ואתריב וקא ושקא ית כורסיה מלכא שלמה
 ואימי וקא בהפינו ואישתקטתברעיה דכורסיה בשושילקא
 די תבא ואימי כל אימי דעלקא וכל קנאייא לבתקנא
 ית ברעיה דכורסיה וקא ימיר למיתקנא יתיה עד וקא
 הריו ובר גטילת מלכותיה וקא כורש פרקא בתרתי
 ובכות די איתעפק בבית מןקשא וקא דיסוק ויתב על
 תהוא כורסיה דמלכא שלמה דכומיה לא תורת לכולין
 מלכיא ו ג בשנת בשנת תלת למלכותיה
 דנביבנצור תון בית ישראל בקינו מתאנמו ומתמקו
 ואמרו וי לו אתגבר עלו שנתא בן ית ארעא אתריב ית
 מדינתו כנליתא פגלי יתו וקא קשר עבר בן סבינא
 כשושילקא אפר ובברבנו כדורקא אגלי עילקמו בתרשא
 קטיל וטפלינו איביל בשקיא כליל דהושבתו אנתסיב
 סיו ובר קמו מלכיא דכית דוד דאנו מלכו עלמא כיליה
 וכן בתר דוד קם שלמה ברית ואמריד יתיה קודשא
 ברך היא על תורת ברא ועל עופי שבמיה ועל ריתשא
 דצקעא ועד שיריו ועל רוחו ועל ליליו ותורה יבע
 משלל כוליהו ואנו ידעו בממלחיה דחקיו כתיב ובר
 על העצים : ובר שפר לביה דמלכא שלמה בתקרא
 שבר ופשו לקל מלכיא מדינתא ומעברא בתו סמיכו ליה
 לארעא דישראל ואנו יתרונו בנ טרכונא בבית

מלכותיה . ותוב בר שפיר לביה דמלכא שלמה בתקרויה
 אמר למעלא גבלין ואילצלין ותופין ובקרוין בתוה קומר
 בהו דור אבוי ותוב בר שפר לביה דמלכא שלמה
 בתקרויה אמר לאיתמא תורת ברא ועוף שמיא וריתשא
 דצקעא ושיריו ורוחין וליין למרקדא קדמוי דמוזו
 בכותיה לכל מלכיא דגנון קדמוי וסיפרין דמלכא קרוין
 יתו בשמחתהו וכולון מתבנשין ואמין לותיה דקרא
 אסירין וברלא וקמוי וברלא אנש דדבר ותהו כתישעתא
 אתבעי תרגולא ברא בני עופיא ולא אשתכח ופקיד עלו
 מלכא דצויתי יהיה ברונא ובעא לשחבלא יהיה כתיב
 תרגול ברא קדמוי דמלכא שלמה ואמר ליה שמע מרי
 מלכא דצקעא אציה בארדגך ושמע פתגמי הלא תלת
 עתיו די תבית עיטא כלבי ומלכין קשיטין עם מילתי מוזו
 לא אקלית ומוי לא שתיית ומו קדם דתניית וטויסית
 בעלקא כוליה ואמריית אידא היא מדינתא או שליטתא
 ולא משתמע ליה למרי מלכא אסתקלית אקא ותואית
 מדינתא תרא ברבא דקישור שמרהא בצקעא מדינתא
 עפרא גיר מן בתבא וכספא כנביל בשוקין ואילגין מן
 בראשית תמן מצובין . ומדינתא דעדו אנו שתיין מנא
 אית תמן אקלוסין סניאין כלילן ברישיהו מן תמן מצובין
 מן גינתא דעדו למיקום בקרבא לית הינו ידעין למסתי
 בקישטא לא יקליו ברב בקישטא תמית אמתא תבא
 שליטיא

פתשגן הכתב

ורגל הכסא כשרשרת הכסא . ליה להביא כל חרשי העולם העושים
 ולא יכלו לייסר עד היום הזה : ויהי בקרוצ מתלכתו ויקם כורס הכסא וימולך תחתיו : וככות אשר אמר לכנות את בית ה' . וזה לעלות
 ולשבת על כסא המלך שלום . אשר כוונה לל כעש לכל התלכות : (ג) בשנת שלוש למלכות . ככבוד נדר היו בית ישראל
 טובים . כלתים . ומשתוממים . ולחמדים איהו לא למוכי נברה עליטוד האים . כוונת חרנו . החרוב את עריו . הגלה אותנו
 בגולה . ומשמים אשר לא יעשו עשה בנו . וקנינו ככסא כרול אשר . כערינו כגולה הגלה . כחורינו וכתולותינו כחרס הרג . וטפינו
 הליך כשני . עטרת פתרתנו נלקחה ומתנו : ויהי כלאר החלו וכלכי בית דוד למולך על כל העולם כולו . ויקם שלמה בנו וימולך
 אותו והקט"ה על חית הגדה . על עוף השמים . ועל הרים הרומים על הארץ . על שדים . פנעים . רוחות . וליין . ויהי הוא יודע
 שנת כלם . וחס יודעים שנתו . שכן כתיב וידבר על העצים : וכטוב לם המלך שלמה בין שלח ויקרא את כל חלבי אורח ומערב הקרוכים לו
 לארץ ישראל . והוא יכס כמות היכל המלך : ועוד כתיב לם המלך שלמה בין . לזה לקחת ככלים . ללללי . תפים . וכנורות . אשר בהם
 היה מונגן דוד אביו : ועוד כטוב לם המלך שלמה בין . או להביא עוף השמים . חית הארץ . ורמש . הארעה . שדים רוחות .
 ועגים . ויהי עוקדים ומכרבים לכנו . להראות החלבים היושבים לפניו את יקרת תפארת גדולתו . ומפרי המלך היו קוראים
 אותם בשמותם . וכלם מתקנים וכלם אליו לא כותיקים ולא ככסא כרול . ולא ככן אדם המוגה כס . בעת ההיא ביקש ונדדשויו אדי .
 (הוא תרגול הכר) בין העושות ולא נמלא . וילוצליו המלך כחצו לכסאו ולסרו . ויען יז שדי לפני המלך ויאמר לו . הסכת ושוע
 אותו מלך כל הארץ ויבוא דברי כאוץ . הלא שלח מדשים אשר כתי ענה כלבי ועצות ישרות כתי ענתי . לחס לא אכלתי ויחיים לא
 טעתי . כי ארתי אעופה וראח בעולם כלו . היו מלכות או ממשלה אשר לא ישוע לאדוני המלך . בתכלתי וראיתי מדינה אחת אשר סם
 עירוקשור בארץ נורח . אדמתו מוזב יקרה . והכסף בחיות כוסל . ועני השדה שתולים סם תעשת יתי בראשית . ושמים חיס ויגן
 עין . חיל גדול וכל רכ כתוכה . ועשרת זכס בראשם . אין כידם לצרוך תלמיה . ואין יכולתם לבכות ולירות בקשת . והכוב מחרסם
 נשרת : חף חזנס רחמי אסה אחת מושלת ומולכת עליהם . ושנה עלכת שטא : ועתה חס לא מנחמי חן כענין : וכבר הדבר לפני

הפרתמים והלבשו את האיש אשר המלך
 הפץ ביקרו והרכיבו על הסוס ברחוב העיר
 וקראו לפניו בכה יעשה לאיש אשר המלך
 הפץ ביקרו : י ויאמר המלך להמן מהר
 קח את הלבוש והתהסוס כאשר דברת
 נעשה כן למרדכי היהודי הישב בשער
 המלך אל תפל דבר מכל אשר דברת :
 יא ויקח המן את הלבוש ואת הסוס
 וילבש את מרדכי וירכיבו ברחוב העיר
 ויקרא לפניו בכה יעשה לאיש אשר המלך
 הפץ ביקרו : יב וישב מרדכי אל שער
 המלך והמן נדחף אר- ביתו אבד והפני
 ראש : יג ויספר המן לורש אשתו ולכל
 אחיו את כל אשר קרה ויאמרו לו חקמיו
 וורש אשתו אם מנרע היהודים מרדכי
 אשר החלות נפל לפניו לא יחובל לו כי
 נפול תפול לפניו : יד עודם מדברים
 עמו וקריסי המלך הגיעו ויבהלו להביא
 את המן אל המשתה אשר עשתה אסתר :
 ז א ויבא המלך והמן לשתות עס-
 אסתר המלכה : ב ויאמר המלך לאסתר

גם ביום השני במשתה הזו כה שאלתך
 אסתר המלכה ותנתן לך ומה בקשתך עד
 חצי המלכות תבקש : ג נתנן אסתר
 המלכה ותאמר אס- מוצאתי הן בענין
 המלך ואס- על המלך טוב תלתן לי נפשי
 בשארת ונפמי בבקשת : ד כי נמכנו
 אני ונפמי להשמיד להרוג ולאבד ואלו
 לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי כי אין
 הצר שוה בנזק המלך : ה ויאמר המלך
 אחשוורוש ויאמר לאסתר המלכה מי הוא
 זה ואי-נרה הוא אשר-מלאו לבו לעשות
 כן : ו ותאמר אסתר איש צר ואויב המן
 הקי הנה והמן נבעת מלפני המלך והמלכה :
 ז והמלך קם בחמתו ממשתה הזו אל-
 נפת הבית והמן עמד בבקש ער- נפשו
 מאסתר המלכה כי ראה כי- כלתה אליו
 הקיגה מאת המלך : ח והמלך שב מנפת
 הבית אל בית-משתה הזו והמן נפל על-
 המטה אשר אשר אסתר עליה ויאמר המלך
 הגם לכבוש את המלכה עמי בבית הדבר
 יצא מפני המלך ופני המן קפו : ט ויאמר

הרבונה

רשי

(ט) ונתון הלבוש והסוס על יד איש - ולא כתר לא הזכיר שראה עיניו של מלך רעה על אסתר שיתנו הכתר כראש אלה :
 (יב) וישב מרדכי - לשקול ולתעמתו : אבל וחפז ראש - רכובו מירא הדבר כעסקת זוגלים : (יג) אשר החילות
 לנפול וגו' - חזרה חזקה ונזלו לכוכבים ולעפר כזהם זרדים עד לנפר וכזהם עוליס עולם עד לרקיע ונד הכוכבים :
 (ג) הנתן לי נפשי - שלא אהרג כשלה עשר כאלה מנורת נזירת הויגה על עמי ומולתי : ועמי - יתנו לי בבקשתי של
 יורגו ואם תאמר מה איכפת לך כי איככה חובל ורחייתונו : (ד) כי אין הצר שוה בנזק המלך - אינו אומדן בנזק המלך של יורדך
 אחר הנאתך הים לו יומר מבור אותם לעבדים ולשפחות וכל המתן או כתיב אותם להיות לך לעבדים הם זרעם : (ה) ויאמר המלך
 אחשוורוש ויאמר לאסתר המלכה - כל תקום של ויאמר ויאמר כ' פעמים אינו חלל למדרש ומדרשו של זה כשאלה היה מדבר עמה :
 שליח עכשיו שיש עתה שפחת מלכית היא דבר עמה הוא בעלמו : (ז) כי כלתה - נשאתה כרעה והשאלה והתקנה : (ח) והמן
 נפול - המלך דחפו : על המטה אשר אסתר עלית - דיון היה לטוב עם עוד ועל לזן על גמי האטות כמו שחסי כראש הספר וימות
 זה ונסף לטו השפחה : הגם לכבוש - לשק תימה הוא לכנס לנזק כחזק איתו (במרבול לב) ונכסה המן : (ט) גם הנה חפזי

אנו רמיו וציונו וכליו אנו לוינו דחנקו עקבו על
 ערסתינו כל בסיני חיה ברא קטרו יתנו בחקלא
 עיני שמי אכלו את פסרנו טננו וכו' שמצת מלכא
 שקא את פתמי אגראתא תוב תנת דבת דה על לבישא
 וכו' צרת יתו שלמת וקרת לסביא וברבבגיא ואמרת
 לתו לא ידעתו סרה שלח לי מלכא שלמה מדיבין
 ואמרו ליה אנתא דעין למלכא שלמה ולא השכין את
 סרביה . והיא לא אחרת צת ולא שמערת מליה
 ושלחת וקרת לכל פפני ימא ואטענית יתו אשפרין
 ומרגליו ואבני טבין ושררת ליה שיתא אלפי טרין
 וטליהא וכו' לחיו בני שמת חדא וכו' לחיו בני ירמא חד
 וכו' לחיו בני יומא חד וכו' לחיו בני שעה חד וכו' לחיו בני
 קומא חדא וכו' לחיו בני קציצא חדא וכו' לחיו לכושין
 לכושא ארנונא ובהפת אגרתא ושררת ליה למלכא
 שלמה בידיו מן ברבא דקיסור לארעא דישראל מבלד
 שבע שניו בעו בצלותך בבעינתך דאבשי סו קדוק צויתו
 ליהך לסוף תלת שניו ותוה לסוף תלת שניו אמת מלכא
 שקא לנת מלכא שלמה וכו' שמוע מלכא שלמה דאמת
 מלכא שקא אפיך לנתה נת בניהו בר יהודע דבמו
 דשפרקרא דנשיק בערו צפרא ודמי לכובב ניהא דבניהו
 וקאים בני מלכא ודמי לשושנה דקאים על פדציו
 דכיא וכו' תנת מלכא שקא את בניהו בר יהודע אחרבינת
 מן רביקתא . קתוב בניהו בר יהודע ואמר לה לקוה

אהרבינת

פתשון הכתב

אזני המלך . אזור כנפי חלני . ואקום ואלך לעיר קיסור למדינת שבה . אחסור מלכיה כויקום וככדיהם כככלי כרול ואכיאם אל אדוכ
 המלך . יושב ידכ למלך ויקראו סיפרי המלך וכתב כויקום . ויצגו ויקראו חיות ככני ויו עדי : ויקום ויעל לשמי מרומים . ויעף כיעף
 כן העיפות . וכסיוו מרח ועופף . פתו ויעופפו כל העיפות חרות . וילכו לעיר קיסור למדינת שבה : ויהי למות בקר ותלא מלכת
 שבה להשתחוית לשמש כמאסט . והנה חך השמשאנטי העופית . ותשלח דה ככנדיה ותקראם . ותהי כמשתונמות . וכחיותה משתונמה
 יד אליה וזו מדותה והנה חגרת קשורה ככנפו . פתחה החגרת ויקראה . וזאת היא ענינה . מאת המלך שלמה שלום לך ושלום
 לשריך . הלא ידעת אם לא שעת . כי המלך אותי הקס"ה על חית הארץ . ועל עוף השמים . על שדים . על רוחות : ועל לילין :
 וכל מלכי חורית וועירם למן ודרום . כלים ושואלים לעלמי : עתה חסו את נפשם לאל אלהי ולשאל כלומי . כבוד גדול אתן לכם וכל
 המלכים העומדים לפני . ואם תמלחו ומרותם ולא תשאלו כלומי . אזלח חזכם מלכם . חילים . ופרשים : ואם תאמרו מי הם
 המלכים החילים והפרשים אשר למלך שלמה . חיות השדה המה המלכים . עוף השמים הם הפרשים . והחילים הם השדים והרוחות והלילין
 כל הקים חזכם על ערסיתם וכסע עיכם . לחיות השדה יצרנו חזכם ככדוצוף השמים יאכלו את פשרכם מעליכם : וכשמוע מלכת שבה את
 חן דברי החגרת הזאת . שיה ותשלח דה ענית ככנדיה ותקראם . ותטו לקרוא לקנים ולשדים ותאמר אליהם . הלא ידעתם אם לא
 שבעת מה שלח אלי המלך שלמה . ויעני יחרו ויאמרו אליה . חן אלו ידעו את המלך שלמה . ובמלכותו חן אלו חזמים : והוא לא
 שנה לכה נת לדבריהם ולא שבעתם . חך שלמה ותקרא אל כל תיפשי מוט וחזכלי הים אשר לה . ותצולעמוס ולטעון החיות כעלי כרושים
 וככל חיות וירגילות טובות . ותשלח לחלך שלמה ששת אלפים כעירים וכעורות . כלם בני סנה ארת . כלם בני יום אחד :
 כלם בני רגל אחד . כלם בני קומה אחת . כלם בני קנכ אחד . וכלם לכוסים לבוש ארגון . ותכתוב חגרת . ותשלמה כדדיהם
 לחלך שלמה : חגידי קיסור ועד חרן ישראל מעלכה שבע שנים עתה חקקו מורך וארצה פניך . ואבוא לפניך חקק שלש שנים .
 ויהי חקן שלשת השנים . ותכוא מלכת שבה אל המלך שלמה ירושלמיה : וכשמוע המלך שלמה כי כחה חליו המלכה שבה . הוציא לקראתה

אש

הרבועה אחד מן הפרסאים לפני המלך גם
 הנקרא העץ אשר עשה המן למרדכי אשר
 דבר טוב על המלך עמד בבית המן ובה
 חמישים אמה ויאמר המלך תלהו עליו :
 ויחלו את המן על העץ אשר הכין
 למרדכי וחמרת המלך שקכה : ה
 א בנים ההוא נתן המלך אחשוורוש לאסתר
 המלכה את בית המן צרר היהודיים יחרי
 ומרדכי בא לפני המלך כי הגידה אסתר
 מה הוא לה : ב ויסר המלך את טבעתו
 אשר העביר מהמן ויחנה למרדכי ותשם
 אסתר את מרדכי על בית המן :
 ס ג ותוסף אסתר ותדבר לפני
 המלך ותפל לפניו ונתבך ותתחנן לו
 להעביר את רעה המן האנגי וארז
 מחשבתו אשר השב על היהודים :
 ד וישט המלך לאסתר את שרבוטותיה
 ותקם אסתר ותעמד לפני המלך :
 ה ותאמר אם על המלך טוב ואם
 מצאתי חן לפניו וכשר הדבר לפני המלך
 וטובה אני בעיניו יכתב להשיב ארז
 הספרים מחשבת המן בן המדחא האנגי
 אשר כתב לאבד את היהודים אשר בכל
 מדינות המלך : ו כי איככה אוכל וראיתי

ברעה אשר ימצא את עמי ואיככה אוכל
 וראיתי באבדן מולדתי : ס ז ויאמר
 המלך אחשוורוש לאסתר המלכה ולמרדכי
 היהודי הלה בית המן נתתי לאסתר ואחז
 חלו על העץ על אשר שלח ידו
 יחרי ביהודיים : ח ואתם כתבו על
 היהודים כטוב בעיניכם בשם המלך וחתמו
 בטבעת המלך כי כתב אשר נכתב בשם
 המלך ונתתם בטבעת המלך אין להשיב :
 ט ויקראו ספרי המלך בעת ההיא
 בהרש השלישי הוא הרש סיון בשלושה
 ועשרים בו נכתב בכל אשר צוה מרדכי
 אל היהודים ואל האחשדרפנים והפחות
 ושרי המדינות אשר מהדו ועד כוש שבע
 ועשרים ומאה מדינה מדינה ומדינה
 ככתבה ועם ועם כלשון ואל היהודים
 ככתבם וכלשונם : י ויכתב בשם המלך
 אחשוורוש וחתם בטבעת המלך וישלח
 ספרים ביד הרצים בסוטים רכבי הרקש
 האחשדרנים בני הרמקים : יא אשר נתן
 המלך ליהודים אשר בכד עיר ועיר
 להקל ולעמד על נפשם להשמיד להרג
 ולאבד את כל הילד עם ומדינה הצרים
 אתם שף ונשים ושללם לבז : יב ביום

אחד

רשי

בס רעה אחרת עשה שכתב העך לתלות אוהבו של מלך שהחל המלך טוסס העות : (א) מה הוא לה - איך הוא קרוב לה :
 (ב) להעביר את רעה המן - שלא תתקיים ענתו הרעה : (ג) ונה בית המן וגו' - ונעשה הכל רואים שהני חסד נכס וכל
 מה שתאחרו יתחילו הכל שנתתי הוא לפיכך אין לריבן חס להסיס אלא בתוכו ספרים אחרים כטוב בעיניכם : (ד) אין להשיב :
 אין נאה להסיס ולנאש את כחם המלך בוית : (ט) ככתבה - באותיות שלם : כלשון הוא הדיבור : (י) ביד הרצים -
 רכבי

הישיה כנאמין שבת לחורין גנאי למסמין שבת
 למתיים גנאי לחיין חדו לציופריין נסיס לנינין מתיב
 נאמר לה כיתנא . מתיבה נאמרה ליה לא האמתי
 לדברים עד אשר באתי ותראינה עיני והגדה לא הוגר לי
 החצי הוספת חכמה וטוב על השמיעה אשר שמעתי
 אשרך ואשרי אנשיך ואשרי עבדיך אלה ואעיל יתה בנו
 שרכינא בבית מלכותא וכו חות מלמא שקבא רכותיה
 ויקריה (דמלקא שלמה) יתבת שקבא רמאן די ברא
 יתיה נאמרת ירויין אלהיך ברוד דאתרעי בד למפל יתך
 עד בורסיה דמלכותא למעבר צדקמא ודינא ויהבת
 למלקא דהקא וכספא טבא (פני לחרא) ויתב לה מלקא
 כל מה דצבת . ומלכי משרבא ומדינחא וציופונאוןרוכא
 בד שמעו שמעיה כלהון פחדא מנענעוין ואהיו מן
 אתריהון גמר רב ורכיבו רבא וברחב ובכסף וכאכנא
 טבין ומרגליין . וכד אתתיבין פנאידיון דישראל הוה
 ירמיה נביא מתנבא נבואה סגיאין עליהון ולא מקבלין
 סגיה אלהו שבישת יתיה הוחא דקודשא ואובילת יתיה
 לארעא שבט בנימין דהכין כתיב נוצא נבמיה מירושלים
 ללכת ארץ בנימין ואיה דהוה ירמיה נביא בנו ירושלם
 הוה כשי בחמי מן קדם אביו דבשמיא ולא אתמסבת
 חקמא ירושלם בדיהון דבסדא ולא אתתיבון יתה אלא

אתרביה מן רכובתא . מתוב בגדה בר יהודע ואמר
 לה למה אתרבינת מן רכוביך כותובה ואמרה ליה לית
 את מלקא שלמה . מתיב ואמר לה לית גנא מלקא
 שלמה אלא חד מן משמשיא דקיימין קדמו ומר אתררא
 אפאה לאחזרה ומתלת מתלא לברכבניא אי לא חזי לכון
 אתיין אתיין חזון מרבערתיה ואין לא חזיתין מלקא שלמה
 אתיין חזון שפר דגבר הקאים קדמו ואייתיה יתה בגיה בר
 יהודע לקדם מלקא וכד שמע מלקא בצמת לוויה קם
 אצל ויתב כבית וזיתא וכד חות מלקא שקבא דמלקא
 בבית וזיתא יתיב מושבא בקבה ואמרה דמלקא במינא
 זתיב ומליוור תילתה דמעבר וחוא לה סערא בריגרה .
 מתיב מלקא ואמר לה שופרך שופרא ונשי וסערך סער
 דקרא וסער דקרא שפר ולאחרא גנא . מתיבה מלקא
 שקבא נאמרה ליה מרי מלקא צמחיל לד מלקא מתדיון
 דאין תפאר יתהון לי רעיה גנא דגבר חביס את ואי לא
 את קשאר בני אנשא מתיבך ואמרה מהו גרגרין
 דעא וכוולודפרול דדלו אבנא ופשיקי מנא מתיב ואמר
 לה גיבתיא רכותלא . מתיבה נאמרה ליה מהו עפר מן
 האדמה יצא ומאכלו עפר מן הארץ נשפך בפנים ומביט
 לבית מתיב ואמר לה נפטא . מתיבה נאמרה ליה מהו
 ארזליון אזיל בריש כולרהון וצנה צנחא בקא ומריכא

פתשגן הכתב

את כתיבון יהודע הדומה לאשנורה הולאת לעת בקר . ולאית השחר העומדת והמחרת בין הכוכבים . והדומה לשושנה היוספת על
 פלנינים : ויסי כדחותו המלכה שבת . ירדה מעל פנודכיה . עוד כתיבון יהודע ויאמר לה למה ירדת מעל מרכבתך . ותען המלכה
 ותאמר לו . האם חייך המלך שלמה . ויגן כתיבון יהודע ויאמר אליה . אין אלהי המלך שלמה כי אם אחד מעבדי הוושבים לפני . ותשב
 מניחא זולגית . ותשא עשלה לשריה ותאמר . חס לא רחיתם את הארוב . אתם ברוחים את רכבו . ואם לא רחיתם המלך שלמה :
 אתם רחיתם את מראה החיש היטה העומד לפני : ויבא אותה כתיבון יהודע אל המלך שלמה . וכאזר שמע עוד כי כזה אליו המלכה
 שבת והגייעה אל בית מלכותו . קם המלך מהיכלו וילך וישב אל בית זכיות אשר לו . ותחשבה המלכה כלבה כאשר ראהו ותאמר . המלך
 שלמה כתיב הוא יושב . או הבטיח עולי בנדוים לעבור ונחלתה לה שערות ברגליה . ענה המלך שלמה ויאמר להיפך הוא ופי כתיב
 ומגדך הם שערות האנשים . והשעריפה לאנשים ודופי לנשים . ותען המלכה ותאמר לו אדוני המלך חמודה לך שלמה מידות . אם
 תפתור אותם לי אדע כי איש חכם אתה . ואם לא כיתר האנשים את הלי : ותשא עשלה ותאמר . כאר עז ודלי ברול השואב אבנים
 ומסקה עוים . ענה הוא . ענה המלך ויאמר לה . זאת היא שופרת הקנה אשר נותנים בה החצא . ענתה המלכה ותאמר . עפר
 מן האדמה יצא ומאכלו עפר מן הארץ כשך בניס וחביט לבית . ענה הוא . ענה המלך ויאמר לה . זה הוא האפת : ותען המלכה
 ותאמר . רוח סערה הולך כראש כלם ונועק נעקה גדולה וזרה . כוסף ראשו כאלגיון . שכה לשרים ודופי לאכיונים . כאר למחיסיונין
 לחיים . שוחה לעופות ואשל לדגים . ענה הוא . ויען המלך ויאמר זאת היא הפשה : ותדבר אליו המלכה כדברים האלה . לא תחשתי
 לדברים עד אשר באתי ותראינה עיני והנה לא הוגר לי . ויבא אותה מלכותו : וכראות יולכת שכה את יקר תפתרת גדולתו נחכה שכה והודאה למי ברא אותו ותאמר . יהיה לך
 כיון חזר חזן כך לתתך על כסא המלכות לעשות לדקה ויושפט : ותתן לו ללך זהב וכסף הרבה מאד . ויתן לה המלך את כל חפזה : ומלכי
 יושב וקדוה נכונה ונגסה כאשר שמו את שמו . קמו ויעו כולם יחד . וכאז ומתקוותיהם כסבור גדול . ופעושר רב וכוונת בהם ובלגים
 טובות ומרגליות : ובאשר . נתחייבו שונאים שלי ישראל היה ירמיה הנביא מתנבא נבואות רבות עליהם ואין שומעים אותם . חבלגת
 אותו ונחש אליהם והוליכו אל חרץ כנימין שכן בתוס וילת ילמיה מירושלים ללכת חרץ בנימין . ובהיות ירמיה קבץ בירושלים היה עתפלל
 ותתחנן

אחד בכל מדינות המלך אחשוורוש
 בשלושה עשר לחודש שנים עשר הוא
 חדש אדר : יג פתשגו הקרב להגות דת
 בכל מדינה ומדינה גלוי לכל העמים
 ולחיות היהודים עתה קרי עתה ליום
 הזה להגקם מאיביהם : יד הרצים רכבי
 הרכש האתשתרנים יצאו מבבלים ורחופים
 ברבר המלך והדת נתנה בשושן הבירה :
 טו ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש
 מלכות תכלת נהור ועטרת זהב גדולה
 ותכריד בוך וארגמן והעיר שושן צהלה
 ושמחה : טז ליהודים היתה אורה ושמחה
 וששן ויקר : יז ובכל מדינה ומדינה
 ובכל עיר ועיר מקום אשר דבר המלך
 ודחו מגיע שמחה וששון ליהודים משמה
 ויום טוב ורבים מעמי הארץ מתיהדים כי
 גפר פחדו היהודים עליהם :
 טח א ובשנים עשר חדש הוא חדש
 אדר בשלושה עשר יום בו אשר הגיע
 דבר המלך ודחו להעשות ביום אשר
 שברו איבי היהודים לשלוט בהם ונהפוך
 הוא אשר ושלטו היהודים המה בשנאייהם :
 ט טקהלו היהודים בעריהם בכל מדינות
 המלך אחשוורוש לשלח יד במבקשי רעתם
 ואיש לא עמד בפניהם כי גפר פחדם

על כל העמים : ג וכל שתי המדינות
 והאשר פנים והפחות ועשי המלאכה
 אשר למלך מנשאים את היהודים כי
 נפל פחד מרדכי עליהם : ד כי נהגו
 מרדכי בבית המלך ושמינו הולך בכל
 המדינות כי האיש מרדכי הולך וגדול :
 ה ויכו היהודים בכל איביהם מפת
 הרב והרג ואבדו ויגיו בשנאייהם
 ברצונם : ו ובששן הבירה
 הרגו היהודים ואמר חמש מאות
 איש : ז ואת
 פרשנדתא : זאת
 דלפון : זאת
 אספתא : ח ואת
 פורחא : זאת
 אדליא : זאת
 ארדתא : ט ואת
 פרמשתא : זאת
 אריסי : זאת
 ארידי : זאת
 ונתא : י עשרת

בני המן בן המדחא צרר היהודים הרגו
 ובבנה לא שלחו את ידם : יא ביום ההוא
 בא מספר התרועים בשושן הבירה לפני
 המלך : יב ויאמר המלך לאסתר המלכה
 בשושן

רשי

רוכבי פוסים שנה ליום ארבע האחשתרנים - עין גמלים כמסעדים לרוח : (טו) והמלך בוך - יתעשה סגן סגן סגן סגן
 (יז) מהידיים - סתנידיים : (ג) ועושיהם כלאכה : איתם סהיונותונים עצמות רכי המלך
 (ט) ובכזה לא שלחו את ידם - אגל יתעלן ועין לרה כמעט : (יב) עשרת בני המן - רמתי כפודר עולם סלונגס
 שבת

אוד ירמיה הנה בארבע שבת בנתיב אהבה וסליק עליהו
 נבוכדנצר מלכא דבבל ואחריו ית ארעא דישראל בן ית
 קרמא דירושלם וקליית בית מקדשא בנירא ועד נבוכדנצר
 בשיעא יתיב באנטיוקיא רכלתה שלה על ירושלים עד
 נבוכדנצר רב קטולא ומרעו עת שרתי דקרמא ירושלים וכד
 אהא ירמיה נביא ותוא ית קרמא ירושלים דאתחריב
 ותיקוואתא דבשדאי בקפיו לה הנה ירמיה נביא עת
 בקלא קמא ירמיה בקיא רבא וקרירא מתיב וכו' אמר
 פתמי יי ואפת שבשפמי יי ואשפכשית מקיפמא ירמי
 ויבילמא . וכד שמע נבוכדנצר בשיעא מלכא דבבל
 דאתפכישת קרמא ירושלים בניש כל חלונרא דבשדאי
 ואהא וקס על בית מקדשא ימנר ברישיה וטוביל ומייתי
 בדיה סו קדסדי הנה ובע מה דתורה בסוף משירייתיה
 דסנחריב בר אשפלה עליהו מלאכי מן מרוקא וקטל
 מהו חמני עטר ברבנני ומקשא אלפין פרשין ולא
 אשפיר בשירייתיה דסנחריב אלא הוא בלחודו .
 ונפקת תיב בת קלא ואמרת ליה נבוכדנצר מלכא דבבל
 קום אויל ותיב לרקלה בארבע חמת קלקל בחצום שאל
 בתרפום . שדא גירא למערבא ותרר ונפל לגוירושלם שדא
 גירא למדינתא ותרר ונפל לגו ירושלים שדא גירא לקרמא
 ותרר ונפל לגו ירושלים וקס ושדר ברבנני על ירושלים ומה
 שמתהוון נרגל שראצר שמגר גבוער סביס רב סריס
 דתיקלא . עני וכו' אמר ירמיה ביתא ומשלם לקרמי

נכריא

פתשון הכתב

ומתחן לפני אכז ששמים . שלא תוסר עיר ירושלים כיד הכתוב ולא יחריבו אותה . אך כהיות ירמיה הנביא בחרן בניעין גברועלה
 עליהם נבוכדנצר מלך בבל . ויחריב את ארץ ישראל . כזו את ירושלים עיר הקדש . וישרוף את מקדשו באש . וכשבו נבוכדנצר הרשע
 באנטיוקיא ובלתה שלח את נבוכדנצר רב הטכמים על ירושלים וינתן את חומותיה . וכשבא ירמיה ירושלמימה וירח והנה נחרבה העיר עדוד
 כשדים שוכנים אותה . כשא ירמיה הנביא את קולו בכבית ספרים . ויצעק לצעק גדולה ומרה ויאמר . פתיתביי וחסת חוקתני ותוכל .
 וכשמוע נבוכדנצר מלך בבל הרשע כי נכבשה עיר הקדש . קצן את כל חיל כשדים ויבא ויעמד על בית אלהים . ויניע ראשו וינף ידו . כי היה
 יודע כל המונחות אשר קרו את מחנה סנחריב . כאשר שלח עליהם הקב"ה את מלאכי מרום . ויהרגו כהם הרג רב שמונה עשרה רכוש
 וחמשת אלפים מרשעים . ולא נשאר במחנה סנחריב כי אס הוא לבדו . ונתה בת קול ואמרה לנבוכדנצר מלך בבל . קום לך ועוב רכלתה אשר
 בארץ חמת . קלקל כתמים שאל בתרפום . ירה חן למערס ונפל בירושלים . ירה חן למורח ונפל בירושלים . ירה חן לעיר
 ונפל בירושלים . קס ושלח את שר באותיו לירושלים . וחלה שמוס נרגל . שראר . שמגר . נכוסר . סביס .
 דבסריס . רב חמי . ויקסוילך אחריכס ויבוא אל בית תפארנו : ויען נבוכדנצר ויאמר . אתה הוא האל הגדול אשר הגרנו ונתנו בידים
 על עירך ועל הזכלקה . וכאשר ראו עירי בית מקדשו כי גוי טמא נלס לפניהם . נבגרו הדלתות מחליהם ולא אבו להפתח . ויכחולו כל גודר
 כדום ויכחולו עומם שלח מאות זשדים גמלים כושאים קרדומי ברזל וזמקבות . ותכלע אותם שיער הכינן אשר לבית אלהינו . וככל זאת לא
 לא אבו עלמום להפתח . עד אשר בא כריטום וישטח את החזיר . ויצר מדמו על בית המקדש ויטמאהו . ואחר שנטמא כפתחה הדלת .
 שמוח נבוכדנצר אל בית אלהינו . וילך וישב אל עזרת זכריה בן יהוידע הכהן הגדול . וירח והנה דמורות ומתכעבע בארץ . שאל אל זכריה
 ישראל ויאמר אליה אלפי הדם הזה . ויענו ויאמרו אליו כביל אשה היה בינו . ויהי בהוכיחו ואלו כיוס ולא שמענו אליו ונקס עליו ונהרגה
 סבית אלהינו : וכשמוע נבוכדנצר הרשע את סבדרם שקלס אמר אליכס לכו והביטו אלי יארבעת אלפים מרתן בהונס . וישטח אותם על הדש

כזה

בשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה הִרְגוּ הַיְהוּדִים וְאָבָד חַמֵּשׁ
מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת עֶשְׂרֵת בְּנֵי-הָמֶן בְּשֶׁבַר
מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ מִה עָשׂוּ וּמֵה-שְׂאֵלֶמֶךְ וַיִּגְחַן
לֵךְ וּמֵה-בִקְשָׁתְךָ עוֹד וְחָקֵשׁ : יג וַתֹּאמֶר
אֶסְתֵּר אֶס-עַל-הַמֶּלֶךְ טוֹב וַיִּמְחַן נֶס-מִחֶרֶד
לַיהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוֹשֵׁן לַעֲשׂוֹת בְּרַחַת הַיּוֹם
וְאֵת עֶשְׂרֵת בְּנֵי-הָמֶן וַתְּלוּ עַל-הַעֵץ :
יד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַהֲעֲשׂוֹת כֵּן וַתִּמְחַן דַּת
בְּשׁוֹשֵׁן וַיֵּאֵר עֶשְׂרֵת בְּנֵי-הָמֶן תְּלוּ :
טו וַיִּקְהְלוּ הַיְהוּדָיִים יְהוּדֵי אֲשֶׁר-בְּשׁוֹשֵׁן
גַּם בַּיּוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ אֲדָר וַיִּהְרְגוּ
בְּשׁוֹשֵׁן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ וּבְבֹזָה לֹא שָׁלְחוּ
אֶת-יָדָם : טז וּשְׂבָר הַיְהוּדִים אֲשֶׁר
בְּמְדִינֹת הַמֶּלֶךְ נִקְהְלוּ וַעֲמַד עַל-נַפְשָׁם
וְנֹחַ מֵאִיבֵיהֶם וְהָרוּג בְּשֵׁנֵי-יָדָם חֲמִשָּׁה
וּשְׁבַע-עֶשְׂרֵים אֶלֶף וּבְבֹזָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת-יָדָם :
יז בַּיּוֹם-שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ אֲדָר וְנֹחַ
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וַעֲשֵׂה אִתּוֹ יוֹם מִשְׁתֵּה
וּשְׂמִיחָה : יח וְהַיְהוּדָיִים אֲשֶׁר-בְּשׁוֹשֵׁן נִקְהְלוּ
בְּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר בּוֹ וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְנֹחַ
בְּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ וַעֲשֵׂה אִתּוֹ יוֹם מִשְׁתֵּה
וּשְׂמִיחָה : יט עַל-כֵּן הַיְהוּדִים הִפְרוּסִים קָרוּ

הַפְּרוּזִים הַיְשֻׁבִים בְּעָרֵי הַפְּרוּזֹת עֲשִׂים
אֵת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ אֲדָר שְׂמִיחָה
וּמִשְׁתֵּה וַיּוֹם טוֹב וּמִשְׁלַח מְנוּחַת אִישׁ
לְרַעְיוֹנוֹ : כ וַיִּכְתֹּב מְרְדֳכָי אֶת-הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל-כָּל-הַיְהוּדִים
אֲשֶׁר בְּכָל-מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אֲחֻשְׁרוּשׁ
הַקְּרוּבִים וְהַרְחוּקִים : כא לְקִים עֲלֵיהֶם
לַהֲיֹת עֲשִׂים אֵת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ
אֲדָר וְאֵת יוֹם-חֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל-שָׁנָה
וְשָׁנָה : כב בַּיָּמִים אֲשֶׁר-נָחַו בָּהֶם הַיְהוּדִים
מֵאִיבֵיהֶם וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נִהְפָּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן
לְשִׂמְחָה וּמֵאֲבֵל לַיּוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי
מִשְׁתֵּה וּשְׂמִיחָה וּמִשְׁלַח מְנוּחַת אִישׁ לְרַעְיוֹנוֹ
וּמְנוּחַת לְאִבְיָנִים : כג וַקָּבַל הַיְהוּדִים אֵת
אֲשֶׁר-הִחֲלוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת אֲשֶׁר-כָּתַב מְרְדֳכָי
אֲלֵיהֶם : כד כִּי הָמֶן בֶּן-חַמְדָּתָא הָאֲגֹנִי
צָרַר כָּל-הַיְהוּדִים חֹשֵׁב עַל-הַיְהוּדִים לְאַבְדָּם
וְהַפֵּל פּוֹר הוּא הַנּוֹרֵל לְהָמָס וּלְאַבְדָּם :
כה וּבִבְאֵה לְפָנַי הַמֶּלֶךְ אֲמַר עַם-הַסֵּפֶר
יָשׁוּב מִחֻשְׁבָּתוֹ הִרְעִה אֲשֶׁר-חָשַׁב עַל-
הַיְהוּדִים עַל-רָאשׁוֹ וַתְּלוּ אִתּוֹ וְאֶת-בְּנָיו
עַל-הַעֵץ : כו עַל-כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה

פורים

רשי

סכתו טענה על יחוס וירושלים כמו שכתוב ס' עורח (עורא ח) וכחלכות אשורוס בתחלת וולכותו כתבו טענה על יחוד הירושלים ומה היה הטענה לכתל העולם וכן הגולה כימי מורס מהחמיני לכנות את הכפית והלשונות עליהם הכותים והחדילים וכמות כורס ותלך אשורוס והתנשא הנון דלג טלא יעקו חותן שכירושלים ככנין ושלחו כסס אשורוס לשדי עבר הנהר לכעין : (יג) זאה עשרת בני המן יהלו על העין . איתן שנהרגו : (יד) והגרתן דרת . נגור מוק המלך : (טו) דרפרוזים . טליכס וסכיס בעמי חונה כארסעה עשר ונוקבק חונה ט' כזון ויקף זה נרף טיחיס טיעות יכוסע כן גון כך דרפי ולמדו רבותינו : וט' לוח . טס דטר כזון חומר לפיכך ה' נקוד רטי' : (כ) ויכתוב מרדכי . הוא הענלה הזאת כמות סה'א : (כד) כי חסון בן הסדהא : חסכ לחונס ולאכדס : (כה) וככאח . אסתה אל האלך להסתקלו : אסור עם הספר . אסר הולך כפיו ונוח לפתוח ספרים שתכוס ועתכנה דרעה בר אשו : (כו) על כן על סל דברי האגרת הזאת . נקבעו הימים האלה ולכן נכתבה

קבריו ותורו ית בניכו ובנותיכו עמא דישׁראל תביתו
 ותו בקרשׁטא דאזלון בשׁביא רשׁתקבין בגלותא דלא
 מסאנא מתיבא רוח דקדושא וכו' אכרת קול ברקא גשמע
 קם מקברי אמהתא ואזל ונפל על קברי נביא עני וכו'
 אמר נביא נביא קבצמוני משה ושמורא קומר מקבריו
 ותורו ית עמא בני ישׁראל דבגרתון ותהון בקרשׁטא
 דאזלון בשׁביא ומהלכין בגלותא דלא מסאנא מתיבא
 רוקא דקדושא וכו' אכרת כבר אכרית לך ורמיה נביא
 אם יעמוד משה ושמורא לפני קם מקברי נביא (ואזל)
 ונפל על קברי (ברזמיה) עני וכו' אמר אוכלין ימי לחם
 אבילין ואשׁקצין ימי פסא דתנחומין די אנא כהצביל על
 עמא דישׁראל דאזלון בשׁביא ומהלכין בגלותא
 מתיבא רוקא דקדושא ואמרת אל תבא בית כרוח
 ותוה ורמיה ספיד ובכי וקנוליל עלבית ישׁראל דאזלון בשׁביא
 ומהלכין בגלותא ערטילאין וטעינו תלא על צרואהרין
 אעניו ומלביהון נבךרביהון ושלטוניהון עד דמטון לצרוא
 דשׁמיה בית כרוח ואפיקו לכושין ואלבישו ותו
 עני ורמיה נביא ואמר לנבוכדנצר בשיעא וילכל תיילותון
 דכסדאין דאתון עמיה דלקא תיילון לבתר טענתכון
 ותשבתון ותון בקרשׁטא תרעון עמא קטילא קטלתון
 ועמא שׁביא שׁביתון ותו מדברין ואזלון עד די מטו
 להווא

והטריא לא הווא ביה . ורקא אנפשיה לגו נורא ויקד וכד
 תו שאר פהניא בהנא דליק בנורא . אף אינו נסיכו ית
 נבליהון ות בניגריהון וכל באני זמריהון ונפלו לגו נורא
 ויקירו . וכד בעא נבוכדנצר למיעל לבית קדש קדושיא
 אסתמימו הרעי היכלא ולא פתחו נפשיריהון עד די נפת
 בת קלא משמי כרוכא . ונאכרה ליה פתח לבניו
 דלתיך ובהר בו פתח נפשיה ועל נבוכדנצר בשיעא
 מסאנא לבית קדש קדושיא (ותו) שכתיה דמלך כל
 עלמין ו צבאות . ותו ית באני קדושיא (דאשתמשו
 כהון פהניא ומלביא דבית דוד) דאחבלעו מן קדמוי רגו
 ורגווי רבא ונפק מן מקן פד כוהל וקטר קשקא בכא
 ושכב שביא רבא ואפיק ית עמא ישׁראל פד אפירין
 בשׁילשון דפרזל ואוביל ותו ערטילאין פד טעינו על
 צוואההון תלא . ורמיה נביא אזל עמהון . עד דמטא
 קברי אמהתא וצוה רבא ועני וכו' אמר אמהתא מרחמי
 אקרובים יצחק ויעקב קומר כונו קבריו ותו ית בניכו
 עמא דבית ישׁראל דאזלון בשׁביא ומהלכין בגלותא
 מתיבא רוח קדושא ואמרת ליה כבר אכרית לך ורמיה
 נביא כי אספתי את שלומי קם מקברי אמהתא ואזל ונפל
 על קברי אימהתא . עני וכו' אמר אמהתא מהיקנייא
 (כתיב מרתמניא) שרה ורבקה ורחל וליא קומר כונו

פתשגן הכתב

זה . ועדנה לא נכלע פארך . עד אשר נער כו נבוכדנצר הרשע ויחיר חלו . עלך תארפ כל עון . ואחר תכלע : ויהי כראות הכהן
 הגדול את הכהנים הכהנים ושכחשים . לכש את מעילו . ויחפד כוהת האפוד . ויקח את מפתחות המקדש כידו . ויקם ויעל על גג
 היכל : וישא את קולו ויאמר . נחמר הבית ונולם כעליו והאומרים לא יהיו כו . ונפל לתוך האש וכשרף : וכאשר ראו יתר הכהנים את
 הכהן הגדול כשרף האש . לקחונם הס כטורותיהם ונכליהם וכל כלי זמירותיהם ונפלו לתוך האש וכשרפו : וכאסקס נבוכדנצר הרשע לכזא
 אל בית קדש הקדשים . שעריו היכל ננעלו ולא נפתחו חונם . עד אשר יח את קול משני מרומים ויאמר אליהם . פתח לבנין דלתין .
 ופתחו בפתחיהם . ויכזא נבוכדנצר הרשע והטח אל בית קדש הקדשים . וירח את שכת המלך וינבאות כור עולמים ואת הדור .
 וירח את כלי הקדש אשר ישרתו כס בקדש . הכהנים ומלכי בית דוד כי נכלעו מפניו . קנף קנף גדול ויחא נשס כזכובל . ויהרוג הרג רב
 נשף שבי גדול ויזיח את כתי שרף אלסירים ככסרות וככלי כרזל . ויולך אותם ערומים וכואחים חול על צוארם . וירמיה הנביא הולך עמהם
 עד שהגיע אל קברי חבותיו ויצעק ככזי ויבוקול גדול ויאמר . חבותי חובני עליין אברהם יצחק ויעקב . קומו מקברכם ורלו את
 בניכם בית ישׁראל ההולכים בגולה והעת הלכים בשני . ענתה רוח הקדש ותאמר לו . הלח אחרתי לך ירמיה הנביא כי אספתי יאת שלומי :
 קם מקברי חבות וילך ויפול על קברי החמות וישא את קולו ככזי ויאמר . חמותות דחמטיות ונחמנות שרה רבקה דמלולאה . קומנה
 מקברין ורמינה את בניכו ואת כמותיכו בית ישׁראל אשר טפתן ורבינת בחמונה . איכה הולכים בגולה ומת הלכים בשני עומים ויחפים :
 הטובה רוח הקדש ותאמר לו : קול כרמה נשמע : קם מקברי החמות וילך ויפול על קברי הנכחיים . וכן אמר . נביאים נביאים הידדים .
 אשר ושמול . קומו מקברכם ורלו את עם בני ישׁראל אשר נחיתם בחמונה ההולכים יחפים בגולה . וזאת הלכים בשני . השיכה רוח הקדש ואמרה .
 הלח אחרתי לך ירמיה הנביא אס יעמוד חשה ושמול לפני : קם מקברי הנביאים וילך ויפול על קברי האכלים האומללים ויען ויאמר
 האכלו לים חבלים והאקוני כוס תנחומים . כי חתי את חבל על עם בני ישׁראל ההולכים בגולה והעת הלכים בשני . השיכה עוד רוח הקדש
 ותאמר אל תבוא בית מרוח : ויהי ירמיה כוסד כוכה ומיכב כקול מר אל בני ישׁראל . ההולכים בגולה והעת הלכים בשני . ערומים
 ויחפים וטעינוס סול על צוארם . השח מלכיהם שריהם וכהניהם . עד אשר הגיעו למקום ההוא הנקרא בית כרו . ויזיחו בגדים וילבישו
 עותם : פתח דמיה הנביא את פיהו ויאמר לנבוכדנצר הרשע ולכל גדודי כסדים הכאים עינו . תולית לכו אל בית טומאותיכם ונילו לים
 והללתם

פזרים על-שם הפזיר על-כן על-מל-דברי
 האגרת הזאת ומה-ראו על-לכה ומה הניע
 אליהם: כו קימו וקבלו קרי וקבלו היהודים
 עליהם ועל-זרעם ועל-כל-הנכונים
 עליהם ולא יעבור להנות עשים את-שני
 הימים האלה ככתבם וכזמנם בכל-שנה
 ושנה: כח והימים האלה נקבלים ונגעשים
 בכל-דור נדור משפחה ומשפחה מדינה
 ומדינה ועיר ועיר וימי הפזרים האלה לא
 יעברו מתוך היהודים וזכרם לא-יסוף
 מנצחם: ס כט וכתב אסתר
 המלכה בת-אביתל ומרדכי היהודי את-
 כל-התקף לקים את-אגרת הפזרים הזאת
 השנית: ל וישלח ספרים אל-כל-
 היהודים אל-שבע ועשרים ומאה מדינה
 מלכות אחשורוש דברי שלום ואמת:

לא לקיים את-ימי הפזרים האלה
 בזמניהם כאשר קים עליהם מרדכי היהודי
 ואסתר המלכה וכאשר קימו על-נפשם
 ועל-זרעם דברי הצומות וזקקתם:
 לב ומאמר אסתר קים דברי הפזרים
 האלה וכתב בספר: ס י א וישם
 המלך אחשורוש מס על-הארץ ואיי הים:
 ב וכל-מעשה תקפו וגבורתו ופרשת
 גדלת מרדכי אשר גדלו המלך הלא-תם
 כתובים על-ספר דברי הימים למלכי מדי
 ופרס: ג כי מרדכי היהודי משנה
 למלך אחשורוש וגדול היהודים ורצוי לרוב
 אהיו דגש טוב לעמו ודבר שלום קל-
 זרעו:

חוק

כנס פסוקי מגלת אסתר מאה ושישים ושישה וסי' על כן קראי לימים האלה פזרים - וסדריו עשרה וסימן
 בא גר - והציו והען אסתר ותאמר:

רשי

כתבה לדעת דורות הבאים: ומה דאו: עושי המעשים האלו שבאום: ומה הניע אליהם - מאי אהאשורוש שבנתמש בכלי הקודש
 ומה הניע עליהם שכל שטן ורקד כיוסח והרג את ושי - מה ראה המן זכתקח במרדכי ומה הניע אליו שתלו אותו ואת בניו - מה ראה
 מרדכי שלא יכרע ולא ישתחוה ומה ראתה אסתר שזימנה להמן: (כו) הנלוים עליהם - גרים העתידים להתנייר: ככתבם:
 שמהא הנוגילה כתוכה כתב אשורית: (כח) נזכרים - בקריאת מגילה: ונגעשים - עמיתה ושפחה ו"ש לתת מנות וזמנות:
 כושפחה ומשפחה - מתאספת יחד וחוכלים ושותין יחד וכן קבלו עליהם סיני המורים לא יעברו: וזכרם - קריאת מגילה: לא
 יסוף - מרגום שלא יתום דהתרגם עד תום עד דסק ו"ח לומר להיות מנורת (בראשית יט) כן תספה מנורת (שמואל א כז) עתה
 אספה ויס אחר שאם כן היה לו לכתוב לא יספה מורעם: (כט) אה כל חוקף - תוקמו שלכם של אשורוש ושל המן ושל מרדכי ושל
 אסתר: השנית - לשנה השנייה קורו ושלחו ספרים שיעשו מרים: (לב) ומאמר אסתר קים וגומר - אסתר בקשה חזת חמוי
 הדור לקבעם ולכתוב ספר זה עם שאר הכתובים הזו וזכתב בספר: (ג) לרוב אחיו - ולא לכל אחיו מלמד שפירשו קמנו מקנת
 פנהדרין לפי שנתנה קרום לחלכות וזיה בטל חתלמודו: לכל זרעו - מוסס על עמו לכל זרע עמו:

נשלם פירוש מגלת אסתר

לכהווא מדינא ונתה יקמיה ונתה קבי ומתנה ונתהו מן
 עיניו פרמיז דמקעו נתהו פקו פריו מביעין דמא עד יקא
 תרין וכד אתון וקטו לנהרואה דבבל עני מלכא
 נכורבנצר בשיעא ואמר לון לבית ישראל אילין אינון
 ומביא בהנתינו זמרון קדם קריכוו רבא די בירושלם יתהו
 וזמרון קדמי . וכד שקעו לינאי קטלו נת פינוריהו
 בערבתא דמקמיין על עתוואתא דבבל דתכין כתיב עד
 תרזת ככל וגומר עד ערכים בתוכה וגומר וענאון
 לינאי ואמרין ליה לנכורבנצר בשיעא אין אנון עברין
 רעית אבנא די בשמא ונתנון קישקשין קדם אכרין
 דבשמא בירושלם בידא דידך לא איחסקרין . תשקא
 איד גשפח דקדמך שקתא די קרנו . דתכנון דתבא קפבש
 ואמר איד גשור שור יי כד שמע נכורבנצר בשיעא
 יד שקתא קרין עני וכוו אמר קטלוו יתהו על דעברו
 על גזרת מלכא עני פלטיא כד יהוודע קד מן ישראל
 ואמר ענא די מסרה קרה כד בעיא נאקא דבא ונסב מן
 ענא מן באו מתבעיא עני ואמר ליה מן בעני דרוא
 מתבעיא עני ואמר ליה ישקיעו אידנד מה דאמר פומך
 ופקיד מלכא ואיתי לדקתיה מלכא ואעבירי מיניה עת
 שלשלנוו דפרקל ונחש ושני ית לבושיה ויסוריה :
 כשנת בשתא תליהא למלכותיה עבר משמא לכל
 נכרנא ועברו . אוכלוסי פס רמבי איספרתינו וכוונן

די מסנו על פילכיא עטיון באיפולוון דמילר לבישין
 ארננון אקליו ישתו נחניו קדמו : ד בהראוהו לא
 כתיב די אחו נת אקריה אלא כתיב בהראוהו את עשו
 כבוד מלכותו ותרוא (עתריה) די אחו דבית מקדשא
 היה ולבישקא וקא לית עקרא כוליה עקרא דקורשא
 בריך הוא דתקין כתיב דיני כספא נדידי דתבא אמר יי
 כרי חלוקא . שיקא מי גינוו הנה כתיב להוון ככל יקא
 מאד ומקניו ימין דכתיב עשו כבוד מלכותו ואת יקר
 הפארת נדלוהו הא שיקא . וכד חמוון ממן ישראל מאני
 דבית מקדשא לא הוו עביון למני קדמו וזמרון ליה
 למלכא לא עקנו יהודאיו למניו מסיל דתנון מאני דבית
 מקדשא ואמר מלכא עבדה להוון סמכא חורגא לגמיהו :
 ה ובמלאת ובקישלם יומיא האילין אמר מלכא
 השתא אעביד משקא לכני אתרו (לקל עקא דמשקחון
 בשישין למן עירא ועד רבא משקא שקעא יומיא)
 ואעילינוו לדבת גתא דנעיקא אילני דפירי דבוסקמי קח
 עבר בף אילנא לאילנא ועבר סיפין רתבר אילני דבוסקמי
 ואותיבינון ואשרו קמיהוון אכניו טבתא ומרנליהא ואילני
 קטללו (באן חסר פסוק ו) : ו והשקות ושתאון
 קמא דברקא ורבסי דתבא דרבי שמי כספא לא הורה
 הני ושתו בית טוב אלא כנעליו ליה לכהווא כסא ומקפון
 חורגא (חקא) נתהו ממן קיסקמי וכסי לא הוו דקנו
 להווי

פתשון הכתב

ובללת אותם כחמרכס ידועים עשת הזאת . תדעו כלומה כי עם הרוב הרגתם . ונוי שבו שבתם . ויהיו הולכים וכלים עד שהגיעו
 למדינה הזאת . אשר בהיותו יראיה כוכה ואלנה מזלו עיניו שתי דמועות ויהיו סס שני זכוכי מים עד היסוד : וכשאוויגיעו אל הכרות
 ככל ענה המלך נכורבנצר הרשע ויאמר אל בית ישראל . אלה הנומרות אשר אתם ומרתם לפני אליהם כירושלים כולו וזמרון לפני . וכשמוע
 מליוס אותו . תלו כטורות יוסם בערכים אשר כנהרות ככל עקן כתוב על נהרות ככל וגו' על ערכים כהוכה וגו' . ועניו הלויס ואחרו לנכורבנצר
 המלך הרשע . לולי היינו עושים רגון חכינו מסמים וזהללים את שמו בירושלים . לא היינו כתובים ונמקוריס כידך . ועתה חיד ככלל לפניך
 את תולדות אלינו . סכן כתוב חיד נסיר את שיר ה' : כשמוע נכורבנצר את הדבריה האלה ענה ואמר לאנשי הרגו אותם על אשר עברו על
 מצוה המלך . ויען אחר אביהודיס שמו פלטיא כן יהודי גויאמר . לאן שמסר כעליו ביד הרועה וכל האזן וטרף מן האזן . מיד מי
 ידע האזן . ויען המלך ויאמר מן הרועה ידע . אחר כל טיאישיעו באזניך הדברים אשר ילאו זופיך : וינו המלך ויביאו את נדקיהו המלך
 ופסויו חמוון את ככלי הכרזל והנחשת . ונסה את כנדי כללו : בשנת שלס למלכו עשה חשת לכל עריו ועבדיו חיל פרס ומדי הפרתמים
 אן כתיב . בהרותו את עשרו . אך בהרותו את עושר כבוד מלכותו . האוכלים ושתיים ושמתים לפני : (ד) בהראותו .
 עושר לכסר ווס . כיכל העושר לה' נחלות שמו . סכן כתב ליה הכסף ולי כהב אחר יי נחלות : ששה חונרות וגנוי המלך היה מרחב אותם
 ככל יוס ויוס שחונים ואחת יוס . ככתוב עושר כבוד מלכותו יקר מפאר גדולתו . אלה הם ששה : ובראותם שם בני ישראל את כלי בית
 ה' . לא היה בהם חסן לשבת לפניו . ויאמרו לו אל המלך אין חסן כיהודים לשבת פה מנכי אשר ראו את גלי בית ה' . ויאמר המלך
 עזאלס חקוס אחר מיוחד לקדו כו : (ה) ובמלאת . הימים האלה אחר המלך . עתה אעשה חשתה לפני מקומו לכל העם הנחלים
 בשושן הכירה למגדולועד קטן חשתה שבעת ימים . ויביאם אל גלגלת הטיח אשר כושטולים כל ימי כשמים ופירות . מה עשה כפף עין לגן
 ועש כהם כעין טלות אחים וכרות עמי בזמים ויוסיכם עליהם . ויערוך לפניו טורי אבניה טובות וזמרגלות . ועלי כללים :
 (ו) חור . ברסן ותכלת אחו כתבלי כון וארגון על גלילי כסף ועמודי שם חשות וסכנסף על רגעת כהטו וזמרגלות וסחרת :
 (ז) והשקות

אלה
 יהוה
 פשם
 קם :
 פרים
 וישם
 הקם :
 רשת
 חתם
 י מדי
 שנה
 לרוב
 קבל-

ויסין
 הקודש
 מה ראה
 בם .
 נגות :
 לא
 עתה
 יבי ושל
 ת חמו
 ת מקנת

תרגום שני

והיון קיטאלין לה הוד דמך מלכא והוה מתויה להו למת
נשי כעו דרעו כל מידי ונות אמרה להון קטנא דמלקא
לקא אמר ולקא שמי ולקא דמך מטיל בן כתיב ביה
המלכות : כיום קיטא שרעא בד שפיר לבת
דמלקא כממא ולכהון דמארה ועפרין ושבע מלכין וכו'
צמיה דברו קטרוין כלילא דשכרמא תוה חגרא ופעי
בידוון קשעם חמיהון תוה מתעסקו בנותא : מלכ
מערכא תוה אקרוין נשי דילו שפירין וכילו תוה אקרוין
דילו שפירין ואורף מלקא אמשורוש קשעם חמיהון
קתיב ואמר להון ליה נשי דעלקא דשפירין אלא נשי
בכלתא ואין ליה אחרון מהימנו ליה רמא בכלתא תוה
מותבת קטו שרכינא דמלכתא דילי אשכח ואקרוי ריה
לקדמי ולקדמיכו ותתוין תה דהיא שפירא מן כל נשי
(דלכין) כמיהא שעמא שלח עלה מלקא אמשורוש
שבעא סריסא (ומשמשא דקדם מלקא : יא להבא
קתיב ואמר לון זילו ואקרוי לה לנשי מלקתא קיטרו מן
כורסי מלכיהוד ושליחי ערקטליא ורמי טנא דרשד ובקא
די בהבא גר ומינד ובקא די בהבא גר שפאליד ועיל
לקדמי ולקדמי דמארה ועפרין ושבע מלכין קטרוי מי
דחזוין ריה דאנת שפירא מכל נשיא : יב ותמאן
סתיבא נשי מלקתא ובמרת לון לשבעא סריסא גא

לחברו קטרוי בן כתיב ומאני מן מאני משנין אלא כרחון
ספקין למאני רבית מקדשא ומאני בהון הינון אומי עלקא
תוה קשמי ויהון וקטרוי בן כתיב ובקים מפלים שונים
וממרא דמלקא רב (תוה) בן מאן דשחוי וקטרוי בן
תוה שתוהו תוה משאיל ליה לגמרא בר פמה שנין אנת
והוא אמר ליה בר ארבעין שנין והוה משקי ליה חמרא
בר ארבעין שנין ודקתויה לכל גמרא וגמרא וקטרוי בן
קתיב ינון סלכרת כב גר המלך : ה והשחיה
ושחיון כנימסא ולית דמתניק ולמא לא הוה מתניקין
קטרוי מן כסא דאנשי פרסארה בר הוה אנתו לון כפא
רמא בתוה למיר ארבעא חמשא חמיעו והוה מתקריה
שמה פיתקא ותוה משקין ביה לכל גמרא חד ולא תוה
שקין ליה עד דשמיאי ביה חד . ומאנה דמורה קיט
להון לפרסאי עמרא רבא תוה עמיר איד תנה עמיר תורה
מניג ליה לגמרא ועל דלא תנה משבח גמרא דשחי קמוי
ליה למאנה עמירתי מניג ולך דפקו וזינון קטרוי דלא
תנה משבח דשחי אלא אמר אמשורוש לא יעלוני בני כסי
לשחיוני אלא איד דעבי כל גמרא וגמרא ושמי קטרוי בן
קתיב ותשתיה כרה : ט גם לחוד ושמי מלקתא
עברת משקיא לנשי ותורה מנא להון חמרא איקמא
ואותיבת יתרוון דפלטין קטרוי דתהו להון עמרא דמלקא

זילו

פתשן הכתב

(1) והשקות . והיו שמים בכלי זהב וכוסות זהב . ואשר היה שמים בכוס אחד לא היה שונה ושותהו כו עוד . אבל היו כוסות
אותו מלפניו ויוצאים אחר תתיו . והיו גם נביעים וכוסות שונים ולכן הכתוב חומר וכלים חמלים שונים ויון חמלות היה רב והשקות אותו . ועני
המקדש ושמים בהם הגויס האלה . היו פניהם משתנים ולכן הכתוב חומר וכלים חמלים שונים ויון חמלות היה רב והשקות אותו . ועני
שהיו שוללים לאיש השותה אותו כמה שני חייך . והוא היה חומר כששל שני חיי חרבעים . והיו נשקים אותו ויון בן אחד וארבעים שנה : וכן
יעשו לכל איש ואיש . ולכן כתוב ויון חמלות רב כיד המלך : (ח) והשקות . והיו שמים כד כל עי הנזקם . ולמה כלתי הנזקם כי אכל הפרסים
היה להם כוס אחד גדול . ויכל ארבע אונות חממות ידועות . ושנות פתק . והיו מביאים אותו אל המערה והיו נשקים בו לכל איש ואיש
כוס אחד לאיש . וחין מסירים את הכוס מלפני האיש טרם ושתהו כלו : וזר המשקים התמקה את הפרסים עשיר גדול היה . ואיכבה היה
עשיר . על אשר היה חמקה לאיש אחד הכוס הידוע ועל אשר לא נמנה איש אשר ישתהו . והיה האיש ההוא חורה באנשעותיו אל הישקה לחמו
בעבר הכוס הזה מלפני . ואני אתן לך מנה אחת זהב . כגלל הדבר הזה עשיר גדול היה : והמלך חשורוש אמר לא יכוחו הכוסות האלה אל
העשתה לשתות כס . רק כל איש ואיש ישתה כרוננו . ולכן כתוב והשתיה כדת : (ט) גם . ושתי המלכה עשתה משתה כגסם . ושתי
משקת להן ויון אדום ותושיכנה בהיכל החלך להראותנה את עושר המלך . ותהייתה שוללות לה חיפה החלך טוב . והיא הייתה עוגדת להן כל
מה שלכן חממה . כי היו הנשים מבקשות לדעת כל ששועי ותענוגי המלך . ותהי אונורת להן פה המלך טוב . פה אוכל . ופה שותה :
ולכן כתוב בית המלכות : (י) ביום השביעי . כעוב לב החלך ולב השבעה ועשרים וזאת חמלים אשר אתו ביון . ואשר כתר חמלות
ברחשם . כפל מנה ומריבה ביניהם על אודות היין . והיו מדברים דבריונות : מלכי מערב היו אומרים כשני יפות תאר הן . וכן כלם היו
עשכאים ומחללים נשיהם . וגם החלך חשורוש כשעם היין חמר חין נשים יפות כעולם כשני ככל . ואם אינכם חמתיים אותו . סג
ככליית אחת יש לי היושבת תוך היכל מלכותי . אשלח ואקרא אלי לפני ולפניכם . וראיתם אותה כי היא יפה וכל הנשים אשר לכם . בעת
היא שלח אליה החלך חשורוש שבעת הסריסים החמרתים את פני המלך : (יא) להביא . ויען ויאמר אליהם לכו וחמרו לה אל ושמ
המלכה . קומי חכם מלכותך ונגדי ערומיים תפשיטי . נשימי כתר זהב בראשך . וכוס זהב בידך הימנית . וכוס זהב בידך השמאלית .
וכחי לפני ולפני השבעה ועשרים וקח מלכים חמותרים . לעיני יראותך כי יפה את וכל הנשים : (יב) ותמאן . ותען המלכה ושתי

אל

וילך ואמר ליה לקריבון שטיא דאוף אמין שטיירון
 כותיה אגא היא ונשתי מלקתא בת מלכיא דמלכי כבל מן
 שריותא בלשצד אבא לקביל אלפא סקרא שתי ולא
 אשטי יתיה סקרא למימר מילין דלא כשרין כותך .
 כהויה שעתא אלו וואמרו ליה למלקא שתקמא דנשתי
 מדקתא וכד שמע מלקא נת פתגמא האילן רגו רגוז
 רבא ורגויה דליק בלביה . והיב שלח לה בעד שבכתי
 סריסא דמלכותא דתכין קדמוי במלכותא בעו איולו
 ואמרי לנשתי מלקתא אין לא השמעי מני ולא תעלין
 לקדמי ודלקדמי מלכיא האילין . קטילנא יחיד ומובידנא
 ית שרפוד טניך . וכר אלו בקרבני דמלקא ואמרו לה
 ולא ספנת יתהון אלא מתיבא ואמרי לון איולו גאמרו
 למלקא טפשא דמסקלון עצמיה ולא תחזין ויכרייה
 תליא אגא היא ונשתי מלקתא בבת איל סרודך ברתיה
 דכרייה דנכירבצור מלקא דכבל מן יוקא דאתקריתי עד
 בעו לא חזא איגש גיפי אלא אנת מלקא (בלחודך ואין)
 בעו עיילא אגא לקדמך וקדמיהון דמאך ועפרין ושבכע
 מלכין קטרי חגי קטלון יתך ונסיבין יתי לראיקא .
 מתיבא בבתא דפרסיאתא ואמרה לת לנשתי מלקתא אין
 קטיל יחיד מלקא ומוכיר ית שרפוד מינך לא תפרסמי
 ית שמיא דילך ונת שמיא דאבקהך ולא תתיון גיפך
 ויחידך לכל בר גש אלא למלקא בלמורויה . ברהא
 שעקא בד אקרו בקרבני למלקא דסריבת ונשתי מלקתא

למככש

פתשגן הכתב

אל סבעת הסריסים ותדכר אליהם דושי . לכו ואמרו לאלהיכם . משוגע אתה ואתם משוגעים כמותי . אפי היא ונשתי המלכה וסת מלכים
 עמלכי ככל אפי . כלשנר אפי למכר אשוכה היה אותה יין כנגד חלפי אפי : ולא התענה אותי היין לאחור דכרים אשר לא טענים כמותי . בעת
 היא לכו ואמרו אל המלך כדכרים האלה דכרה ונשתי המלכה . וכשמע המלך את הדברים האלה קלף קלף גדול וחמתו כערה כלכו .
 ושלח עוד אליה ביד סבעת סריסי המלך היושבים לפניו במלכות . לכו ולאמרו לנשתי המלכה . אם לא תשמעי את דברי ולא תבואי
 לפני ולפני הסבעה ובערים ומאח המלכים האלה אחרונות איתך והאכדתי את ייך ויחך . וכסוף סריסי המלך לאמר אליה כדכרים האלה .
 לא שעת לכה אליהם רק הסיכה להם דבר ותאמר אליהם . לכו ואמרו למלך הספז הזה אשר עניתו תוסר וגורתו לא תקום . אלה אפי
 היא ונשתי המלכה בת חיל מרודך בת כנו לכוכדנצר מלך כבל . ועשודי עד היום הזה לא ראה איש את כשרי כי אם אתה המלך לבדך . ואם אסות
 עת לפניך ולפני הסבעה ובערים ונשתי המלכים היושבים . גם איתך ירגוואותי יתחו להם לאזה . ויען הגדול שבערססי ויאמר לה
 לנשתי המלכה . אם יארגך המלך ויאבד את ייך ויחך . לא תקפרי שתך ואם אכתיך אכעולם . וכשרך ועצמך לא תראה לכל אדם כי את
 למלך לבדו . בעת הסיח באמרו הסריסים אל המלך כי מאח ונשתי המלכה לבוא כדכר המלך . אשר שלח טיב הסריסים ויקוף המלך מאח
 וחמתו תקפה עליו : (יג) ויאמר . המלך לחכמים יודעי העתים כי בן דכר המלך לפני כל יודעידת ודין : (יד) והקרוב .
 והקרובים אליו לעלמו . הקרובים והרחוקים כרענא ותרטיס . עת מהודו . אדאתא חאדוס . תרטיס ממזרים . קרס מרסנא עיורס
 ארן רחוקה . ממוכן עירושלים : סבעת שרי פיס ועדו רחלי פני המלך היושבים ראשונה במלכות . מקודת המלך אחשוורוש אשר שלח ביד
 הסריסים : (טז) ויאמר . ממוכן הוא דניאל . ולמה נקרא שמו ממוכן . כי כאשר גלושכט יהודה לככל גלו עיורס חזיה
 מיאאל ועוריס . ודניאל היה בגולה וכעשועל ידוים נסים וכפלאות . ועוד כגור מן השמים כי ונשתי המלכה תהרג ע"י דניאל . על כן נקרא
 שמו ממוכן ממוכן . ויאמר ממוכן לפני המלך והשרים כי בן דכר המלך בעת שהיו ושבים בענה . הסריסים הצעירים היו יענים לעניו

תרגום שני

למבשר על נשיא דאירון מיקרן לגוריהון ככן אמר
קמיון קדם מלקא ושלטוניה לא על מלקא בלחודו
אסטת ושתי מלקתא אלא על כל עממיה ושלטוניה דאית
בכל מדינתא דמלקא אחשורוש : יז כי ארום
יפיק פתגמיו דמלקתא על כל נשיא כולהון למדינו
שייטין בעליהון בעניהון ותהו כל אהתא אפרה קבעלה
דילקא את יקיר מן מלקא אחשורוש דו אמר דתיתי
נשתי מלקתא קדמו ולא צבנת למיתי : יח והיום
ויומא דרין אמרין שלטוניה דפרס ומדי דשמעין ית
מלקא דמלקתא לכל שלטוניה דמלקא במיסת דו תהו
בסירא למרנו עלויה : יט אם וקמא דגור קמיון
גורמא דהא דתיל מן נפשיה ואמר דילקא לא יעביד
מלקא גורמא דא (וכד תיעול) נשתי ותשמע גורמיה
דו גורמיה עלה ומידו יתי דעין בישון ותקטול יתי אלא
אנא אחוזה דמלקא אחשורוש לא תיעול נשתי קדמו
ואומי יתה במוקתא דפרסאי וקדאי דהינו בתלון מנהון
לכו אמר סמכו אין על מלקא שפר עפוק דין פתגמא מן
קדמו ונקתום מימי קנורמיה דמדי ופרסאי ולא יבטיל
דלא תיעול נשתי קדמוי דמלקא אחשורוש וטקתיה יתו
מלקא לרעהיה דטבת מינה : כ ונשמע וישתמע
פתגמא דמלקא דו יעבר בקל מלכותיה ארום פגיאה היא
וקל נשיא יתנו יקרא לבעליהון למן בכרנגא ועד ועיביא :

כא וייטב ושפר פתגמא פעני מלקא ושלטוניה
ועבר מלקא דפתגמיו מלוי קמיון : כב וישלח
ושדר מלקא איגראתא על כוליהון מדינתא דמלקא על
מדינתא ומדינתא דהך בהבה ועל עמא ועמא דהך
לישניה למדינו כל זכרא מתקור בביתיה ומתמלל דהך
לישון עמיה : ב אחר ברר פתגמא הארין
כד נח רוגא דמלקא אחשורוש שדר וקרא לכל בכרנגא
ואמר לין לא על נשתי אנא רגו אלא עליכון אנא רגו
וקטיל דאין אנא אמרית מילתא בהטרא אתו למה
(בגותיו) עלי למקטול ית נשתי מלקתא (ואעביד שבת
מן מלקתא אוף לכין אנא קטיל מעבר שקכו מן
מלקתא וברר דאתקטלי בקרנגיה דמלקא אךכרות
נשתי נת מה דאתקורה עליה דלא תנר שווא לגורמא
דדינא דקטלא אלא מן מרומא תנה ריסוף ורעה
דכרנגא מלקא דככל : ב ויאמרו ואמרין עירומי
דמלקא שלטנו ומשמשינו יקעו למלקא עליכון בתולמן
ואין שיערו בחווא : ג ויפקד ויבני מלקא שליטין
ומהיכנו על כל מדינת מלכותיה ויכנשו ית מדינתו
עוליקא בתולמן דשיכון בחווא לשישון פינתא לבית
נשיא על דיוי הגא קריסיה דמלקא נטיר נשיא ואתהבוי
תקניהון : ד והנערה ועוליקתא דתשפר (באפוי)
דמלקא פקליך תלפיו נשתי ושפר פתגמא באפוי
דמלקא

פתשגן הכתב

בתחלה . ואם העצה טובה היא יעשו אותה . ואם לא טובה היא . הגדולים שבהם היו יוצאים . ומוזכר היה הענין שכלם והוא נתן העצה
תחלה לפני המלך . ויהי לו למוזכר אזהרה פרסית אשר היה עשירה חמנו . ותחתיו לדבר עמו כי אם כלשונה : ויאמר מוזכר כלבו כחשר תחת
עליות דברים . להיות כל איש סודר על הנשים . ואשר תתנויקר לבעליהן . ולכן אמר מוזכר לפני המלך והשרים לא על המלך לסדר עותה
ושתי המלכה כי על כל השרים ועל כל העמים אשר בכל מדינות המלך אחשורוש : (יז) כי . יבא דבר המלכה על כל הנשים כלם להסוות
בעליהן בעיניהן . ותהי האשה חומרת לבעלה . חולי גדול איה מן המלך אחשורוש אשר חמר תכזב ושתי לפניו ותמאן לבוא :
(יח) והיום הזה . תאמרנה שרות פרס ומדי אשר שמעו את דבר המלכה לכל שרי המלך וכדי אשר יהיה כיון לקצוף עליה :
(יט) אם . ובעת אשר גור מוזכר הגוריה הזאת . חרד על כפאן לאמר . חולי לא יעשה המלך כדבר הזה . וכבולא ושתי
ותשמע הגוריה הזאת אשר גורת עליה תשפט חוטי משפטים רעים וקשים ותהיו חוטי . חמס חכי איה ענה כלבי לחטון לא תביא
המלך אחשורוש את ושתי המלכה לפניו . ואשביע אותה כשבעת פרס ומדי אשר הם ירחים מונה . ולכן אמר מוזכר חס על המלך טוב לא
הדבר הזה מלפניו ויכתב השבועה כדתי פרס ומדי ולא יעבור אשר לא תבא ואתי לפני המלך אחשורוש ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה
מונה : (כ) ונשמע . פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו רבה הוא וכל הנשים יתנויקר לבעליהן למגדול דע קטן :
(כא) וייטב . הדבר בעיני המלך והשרים ויעש המלך כדבר מוזכר : (כב) וישלח . ספרים חלל מדינות המלך חל מדנה
ומדינה ככתב ואל יעם כלשונו להיות כל איש סודר ומדבר כלשון עמו : (א) אחר . הדברים החלש כשון חמת המלך אחשורוש .
שלת ויקרא לכל שריו ועבדיו ויאמר אליהם . לא על נשתי חרה חמי כי חס עליכם על אשר דברתי דברי בעיני הין . ואתם הקנפסת חוטי
לפניתי את ושתי המלכה ולהאביד את שמה מן המלכות . גם חכי איה חס ואתכס ואתכסו את שמה מן המלכות . ואחד סנהרני שרי המלך
זכר את ושתי ואת אשר נגזר עליה . כי לא היתה ראויה להגור עליה משפט מות . אך מן השמים היה הדבר לטלות את ויעבדכדבר מוזכר
בכל : (ב) ויאמרו . בערי המלך שריו ושרתי ויבקשו למלך בערות כחולית ישיב וטובות מראה . (ג) ויפקד . המלך סקידים
בכל אדויות מלכותו ויקנעו את הלכירה בתולה טובת מראה חל טמן כבירה חלכת הנשים חליה הנא פרים המלך שחור הנשים ונתון
תמרוקין

חרגוס שני

על חגיגה מישאל ונצורה והוא הקאים בין הנפוא די
גליירא . וצולה היא ככלל דמן כתיב האומר לצולה
הרבי ואסתר איתקרי שמה דבסה בשם אסא האיד ולא
אסא ובש קייטא וסיריא אוף צדקיא אית להון חולקא
קעלקא הדיו ורעלקא דאמי והיא אסתר הנת בת אהוי
דאבוי דמרדכי . היא אסתר בטליתא והיא כסיומה ולא
פסקת מן עוקרין טבין ולא הנה לה אבא ואמא וטליתא
חורה יצא בריווא ושפירא וחסודא דהואל ובר מיר
אביהא ואמא נסכה מרדכי ליה לכרמא : ה ויהי
נתון בר אשחמנא פתגמתי דמלקא ונצורה ובר אהמנשר
עילמקא סגיאמא לשישין ברנמא על דיו דהני קריסיה
דמלקא נטיר נשיא ובר שמוע מרדכי דבתולמא כחבנעין
שקר וננשא לאסתר מן ברבננהי (שלימיה) דמלקא
אחשורוש דגמקי למכעי בתולמא דלא יתח ונדברנה .
וטקרה בנ קושוו דלא יתמו ויה שלימיה דמלקא ונת
עממא בר הוון שריתיה עיכרין (מקו) הון קרדון
ומסוין שומרוון מן קווא ונקרי שריתיה דמלקא
ואימיה בתולמא סגיאמא מן קווא ושלימיה דמלקא
הון דעין לה לאסתר ובר חמו דלית אסתר עם הון
בתולמא אקרין חד לחד מן לעין בקרימא אית הקא
לנא במדינתו טליתא חדא יצא בריווא ושפירא דחיווא

פתשגן הכתב

הוא מין ערבה : ותחת הריכדיעלה הדם . תחת ושתי תמלוג אסתר : ועל אודות אסתר הנלה מידני . כי אחר טובלי ללכת בגולה
והיא ונתן את אסתר וסיותי בחרן ישראל : נקראת שנה אסתר על פסח הכוכב הנקרא כל זמן נקראת חילת השחר - וכלשון חכמים נגה - וכלשון זנות
אסתרית . ונקראת שנה הדם בשם הנדוקים - וכן נאמר על אנטיה מישאל ונצורה והיא עורכין הדמים אשר בגוללה . ומעולה היא ככל .
שכן טובח האומר לגולה חרבי . ואסתר נקראת שנה הדם בשם הדם . וכאשר הכהם חינו ונשלח בקין ולא בחורף . כן לנד קיסוס
לסח חלק כעולם הזה וכעולם הבא : ואסתר ביתה בת אחי מרדכי . היא אסתר בילדותה והיא אסתר בנקבתה . ולא נחנכה
חמשים טובים . ואין לה אלא והנערה יפת תואר וטובת מראה ונושאת חן . וכמות אביה ואמה לקחה ונרדכי לנפת : (ה) והיא :
כהנשיא דבר המלך ודתו וספקה נעדרת רבות אל טוסן הכירה אל יד הגימרים המלך שומר הכנים - וכמונע מרדכי סכנתולות כוקא - לקח
יאסוף את אסתר ביתה מפני שהרים פקודי המלך אחשורוש היואים לסקס הבתולות אשר לאכלו ולקחת אותה ויטביח אתהך סתוד
ופיראיו אותה פקודי המלך וסגנות העמים כראותן הפקודים עובדים שם : היו מרקדות ומראות יפין מן החלומות . וילאו פקודי המלך ויביחו
סתולת רבות מן המדינות : ופקודי המלך היו יודעים את אסתר . ובראותם כי אין אסתר בקרב הסתולות . חתרו חיש אל חתול לריוק
יגענו כמדינות האלה . יש פה כמדינות בתולה אחת יפת תואר וטובת מראה ונושאת חן ועלה הסתולות אשר הביאונו : וכאשר בוקסה
אסתר ולא נעלה הודיעהו למלך . והמלך בשמנו כתב פתגם אשר כל בתולה וסגולה אשר תסתר מפני פקודי המלך אחת דתו להמית .
וכשמוע מרדכי פתגם המלך ודתו וחל ויירא ויוציא את אסתר בת אחי אביו ויביאה חנה . ותלקח אסתר אל בית המלך אל יד הגימרים הנשים :
(ט) והיטב . הנערה בעיניו ותשא חסד לפניו ויבהל את ממרוקיה ואת מנותיה לתת לה - ואת שבע הנערות הראויות לתת לה מכות
המלך . ואנותיה אשר היו נותנים לאסתר היא נותנת אותן לנערות העמים . כי אין אסתר טועמת מין בית המלך . וישנה ואת נערותיה
לטוב כית הנשים : (י) לא . הנדה אסתר את עמה ואת מולדת כי מרדכי צוה עליה אשר לא תגיד : (יא) ובכל . יוסיוס
מרדכי מתהלך לפני חנה כית הנשים לדעת את שלום אסתר ונתן נשים ונפלאות ישיעו עלידיה : (יב) ובהגיוע . תור נערה ונערה
לכוא אל המלך אחשורוש מן היות לה כרת הנשים . שנים עשר חרבי כן ימלאו יעני מרוקין . יען אשר היו מתקטנות ששה מרשים
בשמן המור וששה מרשים כסמנים וכממרוקי הנשים : (יג) ובזה . הנערה כחה אל המלך את כל אשר תאמר יתן לה לשוא עונה מכות
כנשים

חרגום ישיני

אחרי למלקא בשמיה דקדוקי : כג ויבקש ואתקשי
תקומא ואשפחה פהיבו ואתקרו סגוריהו על קיסא
ואתקתיב בספר דכרו ויקתא קדם מלקא : ג א אחר
יקר שתקומא האלו רבי מלקא אמשורוש ית דקון בר
דמקתא אגיא בר סתח בר בוקה בר אפלוטס בר דוסף
בר דגוסים בר פדוס בר סעדי בר גלעקו בר
אנתקרוס בר תרירוס בר שגור בר גנר בר פרמשהא בר
נאלה (בר אג בר סוסקין) בר עמלק בר לחינהא דאליפו
בוקריה דעשו ורבי יהיה ונטיל ומה ושמית כורסיה לעיל מן
קל וברגניו ועבדו : ב וכל עמדי וכל עבדו דמלקא די
(יתכן) כתבע בית מלקא קרעין וסגורין להמן סטור
דהבין פקיד עליו מלקא וברדכי לא גנה ברע קתמו ולא
אתר שאיל בשלקמיה : ג ויאמרו ואמרו עבדו
דמלקא די בתכע בית מלקא לקדנכי מה דבוקתא אית
לך יתיר עלינו באגן קרעין וסגורין קדם קמו ואת לא
קרעת קדמוי מטורל מה את מעבר ער פוקתא דמלקא
עני קרדכי ואמר ליהו טפשיא תסירי לבא שמיעו מני
מלקתא תרא ואמרו לי סתיקא מאן איתוי בר נשא די הווא
כתקארה דמתברקב הווא זריר סו אהתא ג'ומין וערין
דקתלדוריה בקיש ואלישא ורבי יהיה עקתא ואצתתא וכל
זמנוי קמו חתמתא וסופיה דבר לעפרא ואסגור אגא קדמו
לא אלא סגיד אגא לאלקא דבא תיא וקתיקא די הווא

פתשגן הכתב

המק
החלכה ותאחר אסתר למלך כהס מרדכי : (כג) ויבקש - הכרו וימנח לחמן זיתלו שניהם על העץ ויתכס בספר ד"ה לפני המלך :
(א) אחר - הכריס האלה גדל המלך אחזרוש את המן בן המדעל - האנגי - כן סתת - כן סתה - כן אפלוטס - כן
זוסף - כן יוסים - כן פדוס : כן מעדי - כן גלעקו - כן אנתקרוס - כן הרירוס - כן אגור - כן גנר - כן פרמשהא - כן נאלה
בן חגג - כן סוסקין - כן עמלק - כן פילגס אליפו סבור עשו - ויגדל איתו ורבי יהיה ונטיל ומה ושמית כורסיה לעיל מן
עבדי המלך היושבים בעזר בית המלך כורעים ומשתחוים להמן כיס ציהלו המלך ומרדכי לא היה כורע לפניו ולא היה שומע הצויו :
(ג) ויאמרו - עבדו המלך אשר כשער בית המלך למרדכי - על נוח התגדלת עלינו - ביאחזנו סופים וימשחתיים לפניו ויק
ואתה לא תכרע לפניו - זדוע אתה עובר את מצוות המלך : ויען מרדכי ויאמר אליהם פתחים ותסירו לבם - שומעו דבר המלך ו
לי - הוה פתחי אחד בכני אלס אשר הוא שתגלה ומתגדל - והוא ילוד אשה וימיו חמישים - כהולדו בכיה חללה - וכניו לו היה יתחזה
כליתו מלך חתה וכנס - וקלו לעפר ישוב - ואני אשתמוס לפניו - לא - איננס אבי כורע ומשתחוה לכל גבול חוקים : אלא הא
יתר ויחיד כסוים - והוא אש אוכלת אש - משרפתי אש ליהט - מלה התין כוהויה - וישתח הקרע סגוריהו - כח זלתי ית דהמן -
ועמירי הן סגוריהו - כח סתמו עש כים ויגבלהו סכול - כג עריתו נתן טעס מלה לחימו - אטוס הווס לגליו - בתקת אשר חותי סוקס
ועסוכרו כחוכרות ע הוס לכלתי עלותו על הארץ - הרגיו ולא עבר גבולו - כח איתוי כחא שחקים - וישתח סגוריהו על פני דקיע איתוס -
עפרסס כערפל על העולם - וסגוריים כחזל על עמי התין - בתן כבחותיו חוצל ומתח לריקיע - סתס - ורת - ביתה - כוכבים -
ועולות - רניס לפניו ויחניס סוקסיס ויחניס רבג אחד - איתוס כלס רניס וסניס כסוק יתין ושתחל לעשות דמנו : לית כח אלה - אלה
ולשתח ולישחות לפניו : ויעשו ויאמרו אליו אל מרדכי והנה מלאנו כיא יתחך השתחול לפני אבותי המן - ויען וירדכי אחר אידיהו
יהואה אשר השתח לפני אבותי של סתן - אחר ויהואה אסוק יתקס השתחוי כרע לפני עמו חתיה אשר הוא אב המן - אס - ליש טור
שכיתין אמי - וכח שתחתי יעקל לפני עמו - כנימין לא סיה מלך - ועשיתו לך השתחוי לפני אים - עלתח טור עולמים שחך חתיה
סלמן - עד אשר יעלו בני ישראל וישראל עיכס בית המקדש בחלקו - ויעבדו סבכס סגוריהו - וכל בית ישראל וסחוס - וכל סגוריהו
עורבים

ומדין וכניסוקנא לא מהלכין ובעי' כדנא לא צביא נפשחון
 ועיבתיה דמלקא לית אגון עבדיו וכר חזיון לנא דמקון
 בארעא וחשבון לנא כמבעס סמאבא וכר איתנא נפקין
 למימר למשמר בעבדתיה דמלקא מנהון סלקין בשירון
 ופרציו דריו (וסלקין) ועליו דחדריו נפקין בשיריו
 וכר אנתנא דתמין כמפוס יתו וימדרין דמיומין מברקין
 עיגיתו ונתקין בשיריו וקבטשו ברגליריו וקבדלו
 יתנא ולית אנתנא יכלין למתפס יתו כון בנתיהו לית
 אנתנא נסבין וכן כנתנא לא נסבין להו וכן דבר מנהון
 למעבד עיבדתיה דמלקא משק לייביא בהויא בשייא
 פיה ויקא דאגון צביו למפון מנתנא אפריו לנא ויקא
 שריא הוא ויקא די אנתנא צביו למפון מנהון אפריו
 עלו שוקין ואפריו מן ויקא אפריו הוא (ס א אפריו
 ויקא אפריו דהו עלו ואפריו שוקין) בשעמא
 דקמיתא אפריו שבע קריו בפינה אפריו עליו
 מצליו בתליתיה אפריו לתפא אפריו בתליתיה
 אפריו לאלהא דוישמיא מברקין דיהב לנא לתפא ומיא
 בתמישיתא נפקין וקשיתיהא תיבין ובשביעיהא
 נפקין לאפוחין נשיריו ואפריו איהא נרופיה בעקרי
 לכו בעבדתא דמלקא רשיעא תר לשבעא יומיו עבדיו
 שקא עליו למית כנישתהו קרו בשפריהו מתרמין

בנביאיריו וליוסין למלקנא וזכרון לשולטנא ואפריו
 דריו (היא ויקא שביעא) דנה ביה אלהא רבא ונדחתה
 לשבעא יומיו נפקין בפלגית ליליא נשיריו ומתמין ור
 מיא ולתמניא ימיו דריו ערכת מנהון ולא תימיו עליו
 ואפריו דהוי שניו כגני עממיה ולתלתיו יבין קרו
 עקא ואפריו תר חסר ותר קלא כובח ניסו תמניא יבין
 טבין עבדיו ביה נעברו סרלקה ומרדחא ונרפא תמניא
 מן קדם פטירא ואפריו דין הוא ויקא דאחפריקו ביה
 אבהתא מן מצרים וקרין וריה ויקא דפסקא ועליו לבית
 כנישתא קרו בשפריהו ומתמין בנביאיריו וליוסין
 למלקנא ותריו לשולטנא ואפריו בהקדו דמנתנא
 תמניא מן קדם פטירא הקדו מתקדו מלכיהא רביעיא
 מן בונא וכו' יתעבד לנא פורקנא מן מלקא טשא דריו
 כניב סיון תרי ימיו שכנו עבדיו ביה ועליו לבי כנישתהו
 קרו שבע ופצלו וקרין בארבותהו ויתמין בנביאיריו
 דיוסין למלקנא ותריו לשיקטנא וקרין ויהיה ויקא
 בעצרתא וסלקו לאער בית אלההו וקרין תוררי שוחים
 ומלקטין וקרין ואפריו דהוי כה דמלקטין תוררי הדיבין
 ומלקטו מנהון מן בונא ואפריו דין הוא ויקא דאחפריקא
 ארבתא לאבהתנא על טורא דסיני לעבדו בעדו ריש
 שמה קרין בקד דתשרו עליו לבית כנישתהו קרו

בשפריהו

פתשגן הכתב

הולכים וכאעפיו כפסם לא חכמה ומלאכת הולך אינם עושים וכשראים אותנו ורוקקים הם בארץ וחושבים אותנו כדבר טמא וכאשר
 יולאים אכחנו לאור להם לעבוד עבודת הולך עתה עולם כמאמות ופורעים גדרות וזוהם ביום כחדרים ויולאים כפרות : וכאשר
 אנתנו מר חנוים עת טפא אותם ונתפריים וצומדים וכינים כביעה ומורקים כמניה וכועטים כרגליהם ומבהלים אותנו ואין
 אנתנו יכולים לתפוס אותם כמנותיהם אין אנו ליתקיים ומכונתיהם אינם לוקחים ואיש הלוקח נוהם לעבוד עבודת הולך ונתנא
 באורו שבת היום כפס היום והיום חסר הם חפנים בו לקנות עתה חומרים היום הזה מותר לנו וכשאלחנו חפנים לקנות חסר חומרים
 עלנו השוקים וחומרים היום הוא אשיריהו לנו כשעה הראשונה חומרים שועהו קוראים כשעה שניה חומרים תפלה חן ונתפללים :
 בשלישית חומרים לחם חנו חוללים כרביעית חומרים לאלהיהם כשפנים חנו מברכים שנתן לנו לחם וימים כחמישית יולאים כששית
 שנים וכשששית כשעה וזאת לקראתם וחומרות חנו הגריסין כיר לכך עבודת הולך רביע הזה : יום אחד לכשת היוםם יושם
 שבת בחיים לבית הכנסת קוראים בשפריהם ונתרומים כנביאיהם ונקללים ונקללו ושריו : ואומרים זה הוא היום השביעי אשר בו שבת
 האל הגדול וכחצות לילה נות שלם וילאות לשבת הימים לידתן ומטאות את העים ונשפנות ימים כורשם ערלת כניהם ואין
 מורקמים עליהם וחומרים טהור אונים וזוהם העים : לשלמים יום קוראים חנו וחומרים אחד קסר ואחד תלם כחדש ניסן ועושים בו
 שזנת ימים טובים ועושים הנעלה לכל כניהם וכעריהם את החודש ומפני המנה ואומרים זה הוא היום שנתנו אבותינו מחומרים וקוראים
 אותנו הפסח וכאיש לפני כנסיות שלהם קוראים כשפריהם ונתרומים כנביאיהם ונקללים למלך ולשרים ואומרים כשם שאלנו מחפריהם
 הסוקטופני המנה קה אלפינו תבער את מלכות הרשעה מקרבנו והוסיפנו מיד המלך הטפס הזה : כחדש סיון עושים שני ימים טובים :
 וכאיש כנסיות שלהם וקוראים שונע ומתפללים וקוראים כשפרי תורתיהם ונתרומים כנביאיהם ונקללים למלך ולשרים וקוראים
 אותנו עזרת חנו שבועת ועולים על גג בית הכנסת שלהם ומפריים שונים ומפריים ויולקטים אותם וחומרים כשם שאלנו מלקטים
 בששועים והתפחים הילה ככה יתלקטו כניהם ונתרומים ואומרים זה הוא היום שניתנה התורה לאבותינו בהר סיני : ומזבת לעת קוראים
 ראש השנה לאחד בתשרי בחיים לבתי כנסיות שלהם וקוראים כשפריהם ונתרומים כנביאיהם ונקללים למלך ולשרים שלם : ותוקעים
 שאלטרופס ואומרים : היום הזה עלה זכרון אבותינו לפני אלהים ששנים וכדומה יעלה לטובה וזכרון שנתנו לרעה וכשנתנו ימים
 לתשעה

בספריהו וכתרגומו בנביאיהו ולייטין למלכנא ותכרין
 לשולטנא ותוקעין בתצוץרון ואקרין יומא הרין על דכרן
 אבהתנא קדם אבהא די בשמיא דכרנא די לנא לטב ועול
 ורבעלי דכנא לביש ועול וכו' מטא בתשעה ביה גכסין
 חינו וצוון ואקליו ושמין ומתפנקין אגין נשיהו ונביהו
 ובנתיהו בעשרא ביה קרן ירמיה צומא רבא וצייטין אגין
 נשיהו ונביהו ובנתיהו ומעיקין אוף טפליהו (נגמא)
 ולא תייסין עליהו ואקרין יומא הרין מתפפרין חוקנא
 וחובי די לנא מתפנשין ומתוספין על חובי בעלי דכנא
 ועליו לבי קנישהו וקרן בספריהו ומתרגומו בנביאיהו
 ולייטין למלכנא ומכרין לשולטנא ואקרין קרין מתכפר
 מלכיהו הרין מפשיא מעלמא ובעין בתמין ומתפנקין
 דימור מלכא ויתבר שלטניה . בחמשא עשר ביה
 מטליו מטלמא מאער ביתהו ונפיקין לכוסתנא ושמיין
 רורלכנא ומטפין אחרונא ומפשיין חיל פונא ותכרין
 בוסתנא . ועקרין פנייהו ולא תייסין . ועקרין הושענא .
 ואקרין קמבעס דעבר מלכא כגו סרבי אנתנא עכרין
 ועליו לבי קנישהו וקרן בספריהו . ומצלין ותכרין .
 ותכרין בהושענא וישורין ומכרין חיד ערין ולא ידעין
 אם מילט לייטין לנא ואם מכרנא מקרין לנא וקרין
 עיה תנא דמטלמא ולא עכרין עיבתא דמלכא אקרין
 לו ויקא אסירא הוא ומפיקין לשמא בשמי שיה . ולא

עכרין בה עיבתא דמלכא . לחמשין שני קרן
 יוכלא לשבעה שני קרן שכרעה לתרין עשר ירחין קרן
 שמא לתלתין יומין קרן ירחא . ועקרין יומא טבא .
 לשבעא יומין קרן שבתא ועקרין ליה יומא טבא דעיקא
 קרי מלכא ביה . פר תנה מלכותהו קיימא עליהו קס
 מנהו מלכא חד דוד הנה שמיה חשיב עלין מתשכין
 בישין וקעא לשיצא ותנא ולאוכרנא מן עלמא קטל
 ותנא מרמין פטימן וחד שבק ונדי שבק לעקרין יתהו
 שבק דתכרין פתב ויטרדם בתבל השכב אותם ארצה .
 ובתררהי קס מלכא חד טו מלכיא די חוי קדמך נביכרנצר
 תנה שמיה סליק עליהו ואתריב ית מקבשהו וכו' ית
 קרקהו ואייתי יתרהו בגלוחא ועבין רוחיהו קמא וער בען
 לא שבקין בסותיהו ואקרין כני אבהתנא אנתנא דמן
 עלמא למלכא לית אנתנא פלחין וסגידין ולשולטנא לית
 אנתנא משתמעין ולכל אתר ואתר אינתמהו אולין ומטין
 למכעין בתמין קדם אלהא דימור מלכא ויתכרי שולטנא
 ולית אנתנא ידעין . פר נחיהו אכתמהו למצרים לא
 נחיהו מין אלא בשבעים גפשו וכו' סליקי מתמן סליקי
 בשמיין רכבו ונשמא דאיתנו בגלוחא לית לחין מיבעס
 ואקרין בני תסידו וסגידו אנתנא דמן עלמא וליתו מסגיין
 וחסירין בעלמא כנתהו . ועקא קרין קמבר ביני קרין
 מנהו מנבני קיר (ומנהו פלחין ברצין) ומנהו ברברין

כל

פתשגן הכתב

לתעבה בו שחטים בהנות חיות ועופות . ואוכלים ושתים ומתענגים הם נשים וכמהם וכנותיהם .
 בעשרה בו קוראים אותו יום היום הגדול . ולמים הם נשים וכמהם וכנותיהם . וגם נשים את מקיהם
 ואת יונקיהם ואין חשים עליהם . ואומרים היום הזה צומתינו מופרים והמה מתקבצים ומוספים על ענות שונאנו . וכל
 לכתוב כנסיות וקוראים בספרים ונותנים כנביאים ומקללים למחך ולשרים ואומרים . ככתובים המלך הטעם הזה מן העולם .
 ומקבצים רחמים ותחנונים שינות המלך ותקריעו מנולתו . וכחמשה עשר בו מללים כל על גבי בתיהם . ויואלים לנגות ומרדקים .
 וכותרים לולבים . וקוטפים את רגליהם . ומקבצים הערבות . ומקריבים הנגות והמרדקים . ועוקרים הענפים . ואינם מקים .
 ועושים הושענא ואומרים . כאשר הולך יוסף כחלמנה ככה אחינו עושים . וכלים לכתוב כנסיות שלהם וקוראים בספרים ומתרגמים
 כנביאים ומקללים למחך ולשרים . ומתפללים ומוחים ומקריבים כנדיים . ואחזקו לא כדע אס מקללים אותנו ואס
 מרבים אותנו וקוראים אותו חנה וקובות . ואינם עושים עבדות המלך ואומרים לנו יום אסור ולאכה הוא . ומנויאים השנה בשבת היום
 ובשבת היום ועבודת המלך אינם עושים . לחמשים שנה קוראים יוכל . לשבעת השנים קוראים שמיטה . לשנים עשר חדש קוראים
 שנה . לשלשים יום קוראים חדש . ועושים אותו יום טוב . לשבעת הימים קוראים שבת ועושים בו יום טוב ששבת בו אדון העולם .
 וכמה מלכותם קיימת עליהם קם מהם יולך אחר ודוד שמו . חסם עליו עונות שבות רעות וכקש להשמידנו ולאחד אותנו מן העולם . וגמי
 החלקים הרג בנו והאחד השליר . ואשר השליר לעבדים ולשכחות השליר . סוככות וינודים כחכל השכב אותם ארצה . ואחריו קם
 מלך אחד מן המלכים אשר היו לפניך וכו' וכו' שמו . עלה עליהם ויתרבת חת מקדש . ויכחו את יעריהם . ויכחו אותם בגולה . ועוד ידם
 נשית . ועד הנה לא עזבו גלותם ודודן לבס . ואומרים בני אחותינו אחנוהו ארז ועולם . אין אנו עובדים ומשתמים למלכים . ולעלמין
 אין אחנו שומעים . ולכל מקום וקום הולכים ומתכבדים ומנועים אנרותיהם לבקש רחמים לפני האל . למען ימות המלך ויעברו
 השלטים מן הארץ . ואלא יודעים אחנו כסדרו אחותם מלכותה לא ירדו כי אס כשכעיס נפש . וכשיאמרו יאלו כששים רבות .
 ועתה שהם בגולה אין להם מלכות . ואומרים בני חסדים וטובים אחנו ועולם . ואין עניים ומדולדלים כמנוהם בעולם . והיום הזה

תרגום שני

קדשא דתבא בגחירה בתורתא קמא דלא שפירא קדשי לתורתא כדון לא יצא דך מלכותא ואת דמי לאיקתא דשפירא וקרי טעמא : יב ויקראו ואתקראו סופרון דמלקא בניהא קדשא בקלת עשר יומין ביה דהרא יבה ניסו ואתקתיב קר ביה די פקוד הקון על יהודאי ועל יקריי דמלקא ועל רבקרנני דאית בכל מדינתא וקדינתא ועל כל שלטוני עמא ועמא מדינתא וקדינתא חיד דתבא ועמא ועמא חיד לישניה בשום דמלקא אחשורוש אקתיב ואתקתיב בעוקמיה דמלקא : יג ונישלח ואשתדרון אגרתא בידוי דהיטרא לכילון מדינתא דמלקא למשיציא למקטול ולאוקרא ית כל יהודאי מן קראי ועד קני ספליא ונשיא ביומא חר דתבא עשר יומין לעתא דתרי עשר דרוא יבה אדר וארף דמירון לקיוו : יד פתשגן ואהפכש כתבא ואתפרסכת מילתא לכל מדינתא וקדינתא אירגולי לכל עממיה דתוון איטימוס עפדין ליוקא דבון על כל דין למידעא והך דמנה דמירון לא כטיל . אררון תוון אחוי דיוסף עדר דובנני לארעא ניקריהא בני מניהון אינדבנו לארעא ניקריהא . ויבטמן לא אשתומף עם אחוי . כטול כן נפקו מן בני גנו פריקין לישראל הוא מרדכי ואקתר : טו הרצים בהטין נפקו טריטין ודחפין במלחיה דמלקא ודיטגמא איהפרכסר בשושן בירתא וטקרא ודקון ירמי

כל דמונניו מונניו בעישקא ולא זגניו בשויאו (ובקטמוס מלקא לא מסלקון) ונת גרמיה דמלקא לית הינון עברין וטקרא לא שונה למחוקא (ולמשבח) ומהון (במני) : ט אס קדם מלקא ישפר ותקתיב להוקדוון ועל כל חר וחר מנהון אנא יהיב לך מאה זוני דסכום אקתהוון כר נפקי ממעבום הנה שית מאה אלפי גברי וסכום שית מאה אלפי זוני הנון עשבת אלפין דקרין דקפ (והשתא אין צמי מלקא צי'תונו טביה נגני דילי לבירת גנו דילך) לחוד קולמוסא אתקתיב לי ובקפא (אתקול) ותי מתקתיב על ידוי דעברי מטבצא לאעלא לביה גנו דמלקא עני מרי עלמא וכן אמר הא גבר וקבו סקעא לוי'ללתא כר נפקו ישראל ממעבום דסכום סקעא דהו סאה דקרין ואלפא ושבע מאה ושבעין ושבע סלעין ולית לך רשו למקונגרום ולית רשו לאחשורוש לובגרוון : י ויסר ואעביר מלקא ות עוקמיה בעילוי דיה ויהב יתה להקון כר המרתא אגניא מענהון דיהודאי : יא ויאמר נאמר מלקא להקון כספך יהיב לך ועמא למעבר ביה מה דשפיר בעינד ואת מלקא אחשורוש לא חיד זבויא ולא חיד מונכנא עברתא זבויא יהיב דתבויא ומוכנא שקיל דתבויא את לא זבויא ולא מונכנא ויהבת עונתך להקון ואמרת ליה כספך יהיב לך ועמא למעבר ביה מה דשפיר בעינד עלך אתקתיב כתבא דתבי

למיכל

פתשגן הכתב

מסור ומסורד בין דעריס . מהס מוכריס דוג . ומסס תוליס דרות . ומסס גדוליס ושריס . כל מהס מוכריס מוכריס בעוסק וליגס קוטיס בערך סוה . וכחוקי השלך אינס הולכיס . ואת דתי המלך אינס עוסיס . ולמלך אינס סוה להניח אלותם ולהניח אס כסיס : (ט) אס - על המלך טוב יכתב לאחדס . ועל כל אחר וואחד ויהי איתן לך מאה רכב שקל כסף . ומספר אבותם גלותם מנעריס סס מאות אלף הגבוריס . ומספר סס מאות אלפי רכב שקל כסף כס עשרת אלפי סכרי כסף . ועתה אס חסן המלך חיליס חיות גנו לבית גנו המלך . אך יכתן לי עט סופר וכספך אשקול ויתנתן עי' עוסיס החל אבה להניח אל גנו המלך : אמרלו הקס"ה סנה כסר גנו כקע לגלגלת כל אר ילאו בני ישראל מוכריס . ומתקל הכסף הוא מאה כסר ואלף וסבע עוקות וסבעה וסבעיס שקל . ואין לך רשות לקוטיס ואין רשות לאחשורוש למכריס : (י) ויסר . המלך אית טבעתו ועל ידוי ויתנה להקון כן המדעס האגני צורר היהודיס : (יא) ואמר . פתלך להקון הכסף נתון לך והעס לעשות בוכטוב בעינד ואתה המלך אחשורוש לא בקובס ולא כמזכר עשית . הקונה נתון הוה וזמור לוקחו . אתה לא קנית ולא זכרת . ונתת טבעתך להקון ולחודת לו . הכסף נתון לך והעס לעשות כן כטוב בעינד . עלך כתריס סכתוב . כוס וזה כסף חויר . וכסס שאינו יפה גנוס והכסף חויר כנה לא נזה לך המלכס . והעס אתה לא היסיה וסרת עעס : (יב) ויקראו . סיפרי המלך כחדס הראשון הוא חדס ניסון כשלה עשר יום סודי ככתב כל אר ליה הקון על היהודיס . אל אחשורוש המלך ואל הפחות אר ככל מדינה ומדינה ואל שרי עם ועם . מדינה ומדינה ככתב דעס ועם כל גנו כסס המ' אר אזורס ככתב וכתבס כטבעת המלך : (יג) ונשלוח . ספריס ביד הרצים אל כל מדינות המלך להסמיד להרוג ולחכד את כל היהודיס מנכר ויד וקן טף ונטיס כיוס אטד כסלה עשר לחדס שניס עשר הוא חדס אדר וגם בתיהם לבון : (יד) פתשגן . ורגלה הכתב וידע דכבר אל כל מדינה ומדינה גנו לכל העומיס . להיות מוככיס ועתידיס ליוס הוה על כל זאת : להודיע אוחך כי יודה כחדס לא כטל . אית ראייתס אחיוסף על אר סרוו אוחך לאחך נכריס כניס נכרוו כארן ככריס . וכנימין לא כשתתף עם אחיו על כן ילאו חורונו מושיעיס לישראל ויהי סודי ויאסתר : (טו) הרצים . ילאו מוכהליס ודחופיס כדבר המלך וחדת כיתנה כשוסן הכריס והמלך והקון יסנו לאכול ולשתות העיר מושן היתס כוניה :

ומרדכי

למובל ולמשימי וקרמא . ושישן הורא בקאי :
 א ומורכי ומרכי צדיקא תוא קרוי קודשא
 ית כל מה דאיתעביד שרר מלכא להיכליה נר עברוהי
 צדקתא לת שני זכריה ומלאכי דתכון בלשכת הגזירת
 ומתקבאי מקו על שירא כפא דירושלם ומן כתר
 דאתקבאי ביה שבעו ותרין סגליו . שבר אחשוורוש
 בשיעא וציתי קצא ועשרין ושבעה ספרין מן מארה
 ועשרין ושבעא מדגין גבר גבר מינלתיא רפנקסיה צדיה
 ויהיבו בתרעו שישן וכתבו ושלחו גזירתא משיקא על
 יהודאי ועל ימוסיהון ואיךתא בקמא פתחו לה בשמיה
 דמלכא וחתכו לה בענקתיה דמלכא ושדרין ירה בע
 רחמיא וחקדון הנה קתיב באיךתא ובכיניני נגימי (נעמי
 בת"ק) אנו דמיני מלכא אחשוורוש לכל עממיא
 ואומיא ולישניא די דירין בכל ארעא שלמיכוון ומי
 מהושיניא לבון דנקרא חד אהא לוחקא לא מן אהרניא
 ולא מן כודנתא הוא ואהא לאהוסקא ערנא ולאיתקרא
 על בעלי דבבנא בבקון ביה והמן שמיה בר אנג מלכא
 בר עקלק כבא בר רעאל בר אלפז בכריה דעשו פר
 שליטין וקרוי נכסין ועמורי ארעאן . וישאל מיני שאילתא
 ועירא גמלילא ותרין לי על יהודאי ועל מליהון ועל
 ימוסיהון ועל דלא בשרין ואמר לי בד נפקו ממצובים
 שימיו ריבון גבריהון ובנא אמן

לך שימיו ריבון מיני דבספא מנה וסנה לכל גבר
 וגבר ועמא דרין ובגית ליה לקטור קעו אנא מלכא
 אחשוורוש שני תרתי ובעמי שפריית עלי ובספא נסיבית
 מיניה ועמא ובגירה ליה לקטולא בען אכולו ושחרו
 ותרין כמה ובנא אביל ושמיו ותרין דאחיד בקשהא ליהוד
 בקשהא דאחיד בספא ליהוד בספא ופוקר ושלטר
 בהון לארבעת עשר ורחמיש עשר ליה אדר דלישניא
 ולא תחיסון לא על מליהון ולא על שליטהון ולא על
 בכרניהון ולא על ברךניהון אלהו ורתהון קטור
 וקומניהון ביוו גבר גבר לגפשיה דמיני מלכא אחשוורוש
 לכל עממיא ואומיא ולישניא ולכל אחר ואחר ולכר
 מדניה וידיקה ולכל שבטא ושבתא ולכל ערעי ורעי
 ולכל קרוי וקרניא די משפחה סמן עבדא יהודאי או
 אשקא יהודאיא ומנכסון בכרניהון על פרעי דתהיא
 קרוי מטיל דלא קבילו ויךתא דמלכא די אנא אחשוורוש
 צבי דלא ישפח יהודאי על אפי ארע מלכותי . וכד
 תוא סרדכי צדיקיא ית גזירתא די איתגוברת ית איךתא
 דאיתתמיסת ארא לכוישי מן קדמוי ומן אחרוי
 ואיקבסי שקא ואיתפלשל בקישמא ובאים בקליה ואמר
 יי מה כבא היא גזירתא דרא דאתגור עלנא די גור מלכא
 והמן . לא על פקגא גר ופלגא שבק . ולא על מלקא
 ולא על רובקא אלהו על כל גרפנא כולא גר עלנא
 מלכא

פתשון הכתב

ד- (א) ומרכי . הצדיק ראה כוח הקדש את כל אשר נעשה .
 זכריה וזלחא היוסכיס בלשכת הגזית ומתכחיס סס על החומה הגדולה אשר בירושל . ואתרי שכתבו שנים ושבעים מנדלות : ואת אשר שלח
 אחשוורוש ויכוזו סבע ועשרים וזאה ספרים משבע ועשרים וזאה מדינות . איש איש מנדלתו ספרו כידו ויטבו בשערי שושן ויכתבו אנגרות
 ושלחו גזירות קשות על היהודים ועל דתיהם . והאגרת הראשונה כתובה בשם המלך ויחתמה כטבעת המלך . וישלחו אותה כיד הרבים
 (ב) כתוב באגרת הולת וכדכריס קשים ומרים כאלה : ממני . המלך אחשורוש לכל העמים הגוים והלשונות היושבים בכל ארצו שלומכם
 ידעה . יודע לכם כי בא אלינו איש אחד לא ממוקמנו ולא מארצנו הוא ויכח לשתים כיו ולהתגבר על שוכנינו . חקרנו אותנו והמן שמו :
 מן אנג המלך . מן עמלק הגדול . מן רעואל . מן אליפז בכור עשו . מן אלומס בעלי נכסים ועשירי ארצות . וישאל ממני שאלה
 קטנה וכוזיה . ויגדלי על היהודים . על עניניהם . ועל דתיהם . ועליהם שאינם טובים : ויאמר לי כאלתם ממצרים
 היו ששים רכוש הגברים . ואני אתן לך שש מאות אלף שקל כסף . שקל לזית אחד שקל לזית אחד . ואמכור את העם הזה לו לטבח .
 ועתה אני המלך אחשוורוש מאד שמחתי ויטב לבי עלי . הכסף לקחתי ממנו והעם נוכדתי לו להרג ולטבח . אכלוהו ושתו ושחמו .
 כאשר אני אוכל ושותה ושחמ . האוזן בקשת יאחזה . והסולף כח רבישלפה . ולאור ודוכסם בשלושה עשר וארבעה עשר למדע הנקרא
 בלשוננו אדר . ולא תחיסו לא על מלכיהם . ולא על שריהם . לא על גדוליהם . ולא על קטניהם . אך תהרגו אותם איש לכתשו
 וריסם תכון : כי ימתי הונק אחשוורוש אל כל העמים . הגוים . והלשונות . אל כל מקום ומקום . אל כל מדינה ומדינה . אל כל שבט
 ושבט . אל כל משפחה וימספחה . ואל כל עיר ועיר אשר ימצא שם עבד יהודי או אשה יהודית . ישחטו שריהם על שערי כעיר היות . ועין
 אשר לא קבלו גזירת המלך . ואני אחשוורוש חפץ שלא ימצא יהודי על פני ארץ מלכותי : וכאשר ראה סרדכי הצדיק הגזירה שגזירה ואלת
 האגרת שכתפה . קרע בגדיו ולבסו ומאחריו וילבס שק ויתפלס כחצר וירם קולו ויאמר . איי כמה גדולה גזירה זו שגזירה עלינו שגזרו
 המלך והמן . לא על חנינו גזרו וחנינו הכיסו . לא על שליטתנו ולא על רביעתנו . כי אש על כל הגפן כלה גור המלך והמן לעקור
 ולשכרית אותנו ען הרשע . וכאשר ראו כית ית ישראל את מרדכי הצדיק הגדול והחשב עליהם . כלם התקטנו זכוכוואלנו עמי שפיה קהל
 רכה

למובל ולמשימי וקרמא . ושישן הורא בקאי :
 א ומורכי ומרכי צדיקא תוא קרוי קודשא
 ית כל מה דאיתעביד שרר מלכא להיכליה נר עברוהי
 צדקתא לת שני זכריה ומלאכי דתכון בלשכת הגזירת
 ומתקבאי מקו על שירא כפא דירושלם ומן כתר
 דאתקבאי ביה שבעו ותרין סגליו . שבר אחשוורוש
 בשיעא וציתי קצא ועשרין ושבעה ספרין מן מארה
 ועשרין ושבעא מדגין גבר גבר מינלתיא רפנקסיה צדיה
 ויהיבו בתרעו שישן וכתבו ושלחו גזירתא משיקא על
 יהודאי ועל ימוסיהון ואיךתא בקמא פתחו לה בשמיה
 דמלכא וחתכו לה בענקתיה דמלכא ושדרין ירה בע
 רחמיא וחקדון הנה קתיב באיךתא ובכיניני נגימי (נעמי
 בת"ק) אנו דמיני מלכא אחשוורוש לכל עממיא
 ואומיא ולישניא די דירין בכל ארעא שלמיכוון ומי
 מהושיניא לבון דנקרא חד אהא לוחקא לא מן אהרניא
 ולא מן כודנתא הוא ואהא לאהוסקא ערנא ולאיתקרא
 על בעלי דבבנא בבקון ביה והמן שמיה בר אנג מלכא
 בר עקלק כבא בר רעאל בר אלפז בכריה דעשו פר
 שליטין וקרוי נכסין ועמורי ארעאן . וישאל מיני שאילתא
 ועירא גמלילא ותרין לי על יהודאי ועל מליהון ועל
 ימוסיהון ועל דלא בשרין ואמר לי בד נפקו ממצובים
 שימיו ריבון גבריהון ובנא אמן

תרגום שני

מלכא וחסו למעקר ולשיצא יתנא מן שרשי ונד חור
עמא דבית ישראל ית סרדמי צדקא דבכ והשיב עליהון
כולהון אהבנשו ואחרו לומיה עד בתיה חקל רב ועם
פניא לתרא דלית להון מניין . קם סרדמי על רגליה
בגו קהלא עני וכו אמר לון עמא בית ישראל חביבא
ומתרא קדם אבוי וי פשמיא לא ודעתון מזה בתיה וקלא
שמינתון קם דגור עלקא מלכא והסו לאוקרא יתנא
מעילוי אפי ארעא ולשיצא יתנא כמחוח שמיא
לית לון מלכא דנסתמיד עני . אירף לא נכיא דקעי
בתמין עלקא . אמר לית לנא למערוק . אירף קלא
סדיקא דנשמויב מסו . בקל אחר ואחר אהקריב
עלקא . וקבל מדינה ומדינה אשפר עלקא הניא בעמא
דלית לה רעי . וקסינתא כנפא דלית לה סנברניא .
והניא כממין דלית להון אבא . וכד אינו יתניו אמהון
כוסת . בהשעמא אפיקו גר ארוקא למרעו שישן .
ואפיקו עליו ספרא דאובייתא כד סרדך ספקא ומפלפל
בתשימא . וכוון קרונו ביה בצר לך ומצאיד כי אל בחוס
אלהיך . קם סרדמי על רגליה בגו קהלא עני וכו
אמר עמא בית ישראל עמא חביבא ונקרא דחביב וקיר
קדם אלהית ניקים ונתנו מן אנשי יגוה כד אשפלה
עליהון יגוה בר אמיתו גביא למחפך ית קרמא דניגור
ומטא פתנקא לום מלכא דניגוה . והם פוכרסיה קריה

ואצדו תנא דמלכותא מניה . ואהכסי סקא ואהשליש
בקוטמא ואכרין בניניה ואמר מן גודתיה דמלכא וברקני
למימר אנשא ובערא חזי ונעמא לא הסקרו למרעו ומא
לא ישתון . וחבר מן אורחתהון כישתא ומן הסקא
די בדיהון ומפ יי כמיסריה מן כישתא בתשיב למיעו
להון וקא עבר . וארף אנתנא געביד כוורתהון ונתנו
צויקין ונקרא מעניתא דקרונו סירושלם וכד אהמנו
שנאיחון דבית ישראל אהא בת קלא וקרת ליה לנבוכדנצר
מלכא דקבל ואמרת ליה מלכא נבוכדנצר . בסרדא קמ
וסק על ירושלם ואחרים . ומה וקלי ית בית בוקדש
בנרא . קהא שעמא נבוכדנצר רשיעא מיני דרשיע
ומוכיל ומייתי ביה מן קדם בתיה ובע מזה בתיה כסוף
משרותיה דסנחריב . כד אשפלה עליהון מלכא מישש
מרומא וקמל מנהון מןמנת עשר ריבין וחמישא אלפי
ולא אשמייר כמשרותיה דסנחריב אלא הוא בקהודו כמ
(כד אודבר) כנע סרדמי ית לכושוי וקבש סקא ואחר
בעפרא ואהפדל סקוטמא ושרי למחמא דמעיז וכו אמר
בריש בקהא חבל עליכון בית ישראל מן גור דניא וכו
די נפק עליכון . ונפק בגו קרמא וצוה צונחמא ביקרא
ומריא עד לתרא : כ ויבא ואהא לקום חב
פלטרין דמלכא כטיל נורה דאתנבת דלא ייתי איש
למרעא בית מלכא בקבושא דסקא . הוה עברא סרדמי
ישראל

פתישון הכתב

רבינו עזרא ואלה אשר אין להם חסד . עמד מרדכי על רגליו בתוך הקהל . ויען ויאמר אליהם . בית ישראל עם אהוב ויקר לכם
אביו סמנים . הלא יודעתם מה סודיה . אם לא שמועתם מה שגזרו עלינו המלך והסו להשמיד אותנו מעל פני הארץ : ולהאביר אותנו
ומחת השמים . אין לה מלך כמסודך עליו . גם לא נביא מביקש רחמים עלינו . אין לנו מקום לנוס . גם לא מדינה אשר נמלט שמה .
ככל וקום ומוקום נכתם עלינו . וככל מדינה ומדינה נשלח עלינו . היינו כאלו אשר אין להם רועה . ואלהיה כלביס אשר אין לה חובל .
יתומוס היינו כחיה אב . וכיוקום אשר חנוס ותה : כעת הויה הויהו אהרון אל שגרו מוסן . וינאחו עליו ספר תורה ועוטף כסוף ומוגול
בער . ויקרחו בו כר לך וינאדך כל סדברים הלה . סחרתית הימים ושבת עד ה' אלהיך ושבעת כקולו כי אל רחום ה' אלהיך וכו' . קם
מרדכי על רגליו בתוך הקהל וישן ויתמר . בית ישראל עם אהוב ויקר לפני אלהיו . נקימה ונראה מלנשינינו כאשר נשלח אליהם ויבא
אחתי הנביא להטוך חת עיר נינוה . ובהגוי הדער אל המלך קם מעל הסאו ויסר כתר מלכות מעליו ויתכסה כסוף ויתפלש בלשר
ויקרא סנינוה ויאמר . מטיעס והמלך וגדוליו לאמר האדם והכמהה סקר והלאן אל יטענו מחומה אל ירעו ועוים אל ישתו ויתכסו סקים האדם
בעמהה ויקראו אל אלהים בתוקף ויסופו חוש מדרכו הרעה וסון החיים אשר בכמיהם . וינחם אלהים על הרעה אשר דבר לעשות להם ולא
עשה : וגם אכתנו בעמה כהם ונאור מוס וקראת עבית אשר גליט מירושלים . וכעת חייבו סנאיהם מל ישראל יאלה בת קול ותקרא
לנכוכה לנר מלך ככלות אחר לו . כוכדנצר מלך כשויס . קום ועלה על ירושלים . והחרב אותה . וסרוף חת בית המקדש כחש : כעת
הויה כוכדנצר הרשע הנער ראשו וינף ידו . על כויה ודע כל מה שקרא אל מחנה סנחריב . כאשר מולח אליהם מלכאים ונשתי מרומים .
ויכרנו בהם שמונה עשר רבוא ומחשת אלפים ולא כשאר כמחנה סנחריב כי שוא לסדו . וכמרו חו מרדכי חת הדבר הזה קדע חת בנדי
וילכ סק ויסב באשר ויתפלש בנפר . ויחל להוריד דקעות וכן אחר כמחלת כמיתו . אי עליס פית ישראל חונור דין הזה אשר יא עליס .
ויא בתוך העיר וינפק געקא גדולה ומרה עד מח : (ב) ויבא . לפני שער היכל המלך על סנירה הנגזרת כי אין לכוא חיש אל שער
בית המלך כלכוס סק . וזהו חיש ישראל הולך לחיש ככרי וחומר לו . מבקש חני ממך להיותנו חבו ופני ואשתי יך לעבדים . רק כלי מן המות
חאת . וסיה חומר לו החיש הנכרי ללחיש ישראל לא רחית מה שכתב המלך אסורוה כדמו הנתתם . כי כל חיש ככרי אשר ימלא חללו חיש יהודי
ישר

ישקאל אזיל לגבר עממיא ואמר ליה געו אגא מינד נהוו
אגא רבני ואחמי לך לעבריו ובלחוד גשמיוב סו הוו
קטלא . יאמר ליה גברא עממיא לגבר ישקאל לא חזית
כה כתיב גדיטקמא דפרס מלקא אַתְשורוש דקר גברא
עממיא דמשקכא גבוי גברא יהודאי והקטיל קוריה .
כבו הנה גברא ישקאל אזיל ליה לביתיה בעקתא רבא .
בתשעהא אַתְקיים על דבירא ישקאל מה דכתיב בספרא
דמשרה ותופננו תמו לבגלי דבביון לעבריו וילאקרו
ולית דקני . ורבא יומא ויומא הנה כל גברא וגברא אזיל
וקרו גדיטקמא דפרס מלקא אַתְשורוש ומנה הוו ודעו
כמא איר ליה גיחא כגו עלמא ככו אַתְקיים על ביר
ישקאל מה דכתיב באורקהא דמשרה ויהו תיבנו תלאו
לך מלקלא ותעבדעו ויקמא ויליא ולא התיבנו כתיבנו
בצפרא תיביר איבת יהו רמישא ורבמישא תיביר איבתיה
צפרא מו ויעקא דלככו דו רזועו ויחיו עיבכו דו
תחוו : ג ובכל רבכל מדנקא ומדינקא ורבא אַתְר
ואמר דו פתקא מלקא וקוריה מטי אַקלא תקו
ליחודאי וצומא ורבקא וצילא וספרא וספרא וקטמא מישקא
לפניאין : ד ותבואינה ואתין עליכיהא דאסתר
וסריקא ומניא דה ואתקצת מלקתא לתרא ושנבר
לבישו למקשא עת קרדכי ולמעבר סקא כניה ולא
קביל : ה ותקרא וקברא אַתְר לתקד חר מסריסי
מלקא דו הנה קאים קדמא רפקוריה ויהיה על קרדכי

למדע מה דין ועל פרה דין : ו ויצא ונפק הרחץ
לגור קרדכי לאשמי (לפיתא) בקרמא די אירי קדם
פרע בית מלקא : ז ויגר וחמי ליה קרדכי ית כל
בערע ימיה וית פירוש כקא די אַמר הקו למתקול לבית
גנוו למלקא מטול יהודאי למזבדא יתהו : ח ואת
נית פירוש כקא ודיטקמא דפרס בשושן למשיציא יתהו
יתב ליה למתניא (לאסתר) וילמתניא לה וילמפקר עלה
למיעל לנת מלקא וילמתניא מינה וילמבעי מו קרמו
מטול עמה : ט ויבא ואתא תקד ומני לאסתר ית
מלוי דקרדכי : יוד ותאמר ואמרת אַסתר לתקד
ופקרתיה מטול קרדכי : יא כל קל עבדוי דמלקא
ועמא די כדוקתיה דמלקא ודעו די קל גבר ואתמא די
יעול לנת מלקא לפלטרין גיחא קדלא מתקרי תרא היא
גורתיה למקטל אלהו אושיט ליה מלקא ית שרביטא
דחבא גיחי . ואגא הא תלהו יומין מצליא די לא יבעי
ימי מלקא ויתטי ימי דכו גיחית מתרבין לוקד . הויחא אַמר
לי דכל אַתְמא דחשקבי מו כנת ישקאל ותזיל לגור
עממיא מו צבת גפשה לית לה חילק ואַתְסנתא בני
שבטיא דישקאל ועל בתיה תקד שליחא ביו אַסתר למקדכי
תקו רוקיה דהו (עלוי) וקטל יתיה : יב ויגדו
ותניא למקדכי בבביון ית פתקמי אַסתר : יג ויאמר
ואמר מקדכי לאַתְמא טעמיא לאַסתר דלמא תבמו
בנפשיד ותקרו די אגא אַנדמנית למלכות למתיה מלקתא

ודילמא

פתשגן הכתב

יהרג כחורו . או היה הולך איש ישראל . לכיתו כפרה גדולה : בעת ההיא כתקיים על בית ישראל מה שכתוב בספר תורת משה ובתוכחתם
טס לאיכיל לעבדים ולסחיות ואין קויה : וככל יום יום היה כל איש ואיש הולך וקורא דת אשר כתן המלך אַזורוש ומנה היו יודעים כויה
וימי גיחיתם בעולם הזה ותקיימו על בית ישראל מה שכתוב בתורת משה והיו חייך תלואים לך מנגד ופחדת לילה ויוסם ולא תאמין בך
בבקר תחורו ויתן ערב וכערס תאמרו ויתן בקר מוכחד לכך אשר תפחד וישראה עיניך אשר תח : (ג) ובכל . מדינה ומדינה
ובכל מקום וזקום אשר דבר המלך ודעו מניע אכל גדל ליהודים ויוסם וככי ויללה וימסר סקואמר יוצע לרבים : (ד) ותבואנה . כערות
אסתר וסיה ותגידו לה ותתחלת המלכה עוהד ותסלח בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר סקו מעליו ולקבל : (ה) ותקרא . אסתר
להתקד חרד מסריסי המלך העימד לפניה . ותזכו על מרדכי לדעת מה זה ועל מהו : (ו) ויצא . התך אל מרדכי אל רחוב העיר
אשר לפני עיר המלך : (ז) ויגר . לו ערדכי את כל אַז קרהווחת פרשט הכסף אשר אמר הען לשקול על גנוי המלך כיהודים לחברם :
(ח) ואת . פתשגן כתב הדת אשר כתן האוין להמניד שכתן לו להרחות את אסתר ולהגיד להולגווחת עליה לבוא אל המלך ולהתקין
לו לכקש ומפניו על עניה : (ט) ויבא . התך ויגר בחסרת את דברי ערדכי : (י) והאמר . אסתר להתך ותזכו אל ערדכי :
(יא) כל . יעבוי הילך ויגם מדינות אילן יודעים אשר כל איש ואשה אשר יבוא אל המלך אל החצר הפנימית אשר לא יקרא אחת דתו
לדעות לכה מואר ישיט לו היתך את שרביט הזה ותיב : ואלו הנני שלשים יום ויתפללת למען לא יבקצי העולך ויחטויה אותי . כי כאשר
היית בחלמך חרד היית אומרו לי ככאש ומני ישראל ההולכת ואוכפת עם איש כפרי מרצון כפשו . חן לה חלק ונחלה בתוך שבטי ישראל :
(יב) ויאמר . מירדכי ליה דבר אל אסתר . חות הרוך כגיה כווייהרגו : (יג) ויגידו . למרדכי בכתב את דברי אסתר :
(יד) ויאמר . מירדכי ליה דבר אל אסתר . חות דתמי כנספך ותאמרו . חתי מוכנת לחלמות להיות מלכה . ואולי תחכי
לכך ותאמרו חן חתי ככסר חתים על בית ישראל . חס תמוט רגל אחת וככי ישראל אל תדמי כנספך להמלט עובל היהודים :

ודלקא מחשבין בליבויך ומימיו לית אגא צריכה למיביע
בתמון על בית ישראל . דאין ריגוליה דתד מן דיהודאי
מחנקא לא מחשבין בנפשיך דאגא משמיקא מן כל
יהודאי מתטר שאיל אבוי דאבוך גבם להון לישראל ית
בישאה דאם דאם קיים מרעם דאמר ליה שמראל גבויא
לא נפק עלנאוקסן בשיעא מרעיה דבית עמלק ואם קטל
ית . שאיל לאגא מלקא לא נפק עלנא בר מקרוא דרין
ולא ופין יתנא בעשרא אלפין בקרי בספא ומן רדיו מלקא
אחשורוש ולא מסר קודשא ברין הוא ית ישראל בידא
דחרין בשיעוין דמן שירויא לא אהא עליהון דבית ישראל
אלא עמלק אפא דאבוי דהקון בשיעא ואגא חרבא עם
יחושע בר גון ברפידים ובצלוחתאודצלי משה רבינו אהמתי
דקרנא דעמלק מן עלמא . ברם קרמי ורבי בתמון מן
קרם אבוך דו בשמא על עמא דבית ישראל . קמא
בעביר דגא בקדמאי הוויא יעביר דגא דביתרא מן קאון
הוויא מקיף הקון בשיעא או מן קאון אהמקיסיר גורחיה .
מן עמלק אבוי דאבוי דאהא עליהון על דבית ישראל וטרד
יתה קודשא ברין הוויא מן עלמא . מן קאון הוויא מקיף
מן תלמין נמד מלביא הוויא מקיף דאמין עליהון על דבית
ישראל ונפק עליהון יהושע בר גון במלחא דשמאי
קטול עתהו . מן קאון הוויא מקיף מן סיקרא הוויא מקיף
דאהא עליהון על דבית ישראל בתשע מארה ארתיכו
דפרנלא נאמר עליהון גרבין דמא במיבעם ולא יטבלו

ולא וקרו נשיא לבעליהון ולא יפשו ולא יסגו בעלמא .
ומסר יתיה קודשא ברין דוויא ביד אהא-וקטלת יתיה .
מן קאון הוויא מקיף הקון בשיעא מן גיליה דארא וחסיד
ית סידי חרבניא דישאאל ואמסר ביד דוד וקטל יתיה .
מן קאון הוויא מקיף מן קתא דערפה הוויא מקיף דארו
ואגהו קרא עם דבית ישראל ואמסרו ביד דוד ורבי
עברו וקטלו ורזין גבם לא תהמנעו פוימך מן צדו
ושפומך מן למנעו בתמון מן ברין ומלצלי דבוכות
אפחהגא אישתיכו ישראל מן קטלא ומאן דעבד לוישיא
ניסא בכל עידן ועידן הוויא ימסור ית שונאנא בידנא
ונעבד בהום כרעות נפשנא . ברם לא תבמין בנפשיך
אסתר דאגא משמיקא דבית מלקא מן כל יהודאי .
יר כי אלא אם משלא השלון בעדנא דהא
קדישהו ופרקנהוון דיהודאי (דבכל שעתא) מצמית להון
פירקנא מאמר אנתרן נאץ ופיה אבוך מיבדו ומאן יע
דלקא דמשבין חוכי בית אבוך קרובת למלכותא .
טו והאמר ואמרת אסתר בקהא לאתבא פהגא
למך דבי . טו לך איזיל גנוש ית יהודאי דאישתקתי
בשושן נצומר עלי ולא תיכלו ולא תשתו מלקא וימין
ומלקא ליקראהא ואוף אגא ועולימי אצוים דנתהוון
רבין איזיל לוח מלקא בלא פירקנא ואין איקדא מן עלמא
הדון בגלגלון אית לי חילקא לעדקא דאהי . דעד דשקא
אגליה לגת מלקא בלא נערהו ונשקא כרעתי ופתי
ישראל

פתשגן הכתב

עלדכר שחול אבי אביך התגולל עליהם על ישראל את הרעה הזאת . שאם היה עוקים את הדבר אשר אלוהים מואל הכניא . לא היה יוצא
עלינו המון הרשע מרע עמלק . ואם היה שחול הורג את חגג המלך לא היה כח עלינו כן במדתא הוי . ולא היה קוסא חותנו בעשרת אלפים
ככרי כסף מיד המלך אחשורוש . ולא היה מוסר הקס"ה את ישראל ביד שני הרשעים האלה . ובתחלה לא בא איש על ישראל כי אם עמלק אל
אבי המון הרשע וילחם עם יהושע מן כרפידים . ובתפלה אשר התפלל משה רבינו כמותא זכר עמלק מן העולם . אמנם קומי ובקמי דחמוס
אלפני אביך ששמים על עמך בית ישראל . והאמת אשר עשה נוספת כראשונים . הוויא יעשהמטב בחמיונים : ממי הוויא חוק המון
הרשע . או ממי יקום גורתו . ועמלק אבי אבי אשר בא על בית ישראל . ויגרש אותו הקס"ה מן העולם : ומי הוויא חוק . משלטים
ואחד המלכים אשר באו על בית ישראל . וינא עליהם יהושע כדכר ה' ויסרגם : ומי הוויא חוק . ממי הוויא חוק אשר עשה על בני ישראל
כתשעה מאות רכב כרוז . ויסגור עליהם כחרות מוס למען לא תטבלו ולא תלכו כמיהם אל בעליהם . ולא נפרו וירבו על הארץ . וינסור
אותו הקס"ה ביד אשה ות הרגהו : ממי הוויא חוק המון הרשע . מגלית חסר בח' ויחדף מערכות אלמים . ויפסר ביד דוד ויהרגהו : ומי
הוויא חוק . ומכני ערפה הוויא חוק אשר באו ויערכו חלמה עם ישראל וינסרו ביד דוד ויסד עבדיו ויהרגום : ולכן לא תתבע פיך
מהתפלל ושפתותיך מן הקש רחמים ותחגוגים מכורחך . כי בוכות אבותינו כמלטנו בני ישראל למחרב : ומי שעשה נפיש לישראל בכל עת
ועת . הוויא ימסור את איבינו בידינו . ונעשה בהם כרוזוננו : ואל תדעו כנפסך להמלט בית המלך מכל היהודים : (יד) כי . אם
הארש תחרישי בעת הזאת . קדוש ומושיעם של ישראל ימית להם ישועה וינקום אחר . ואת זכית אביך תאכדו . ומי יודע כי על אשר
כשקדועות בית אביך הניעת ליוגות : (טו) והאמר . אסתר ככתב להשיב דבר אל מרדכי . (טו) לך . כטס את כל
היהודים הנמצאים בשושן ומומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשה ימים ושלשה לילות . וגם איני יודעת בלתי רמני ועתה אבוא כרוזני .
אשר לא כרת . ואם אובדכג ללכס מן העולם הוויא לי חלק לעלם הבח . כי יודעתה בלתי הוויא לי חלק בלתי רמני ועתה אבוא כרוזני .
וכת ישראל האנושה מליש נכרו ענתרת לכעלה . ואל תתן מחדרו תנור טק . והכלה מחופתה וילא מעוללת בעמרי . ופדם ובהתה .

עלדכר שחול אבי אביך התגולל עליהם על ישראל את הרעה הזאת . שאם היה עוקים את הדבר אשר אלוהים מואל הכניא . לא היה יוצא
עלינו המון הרשע מרע עמלק . ואם היה שחול הורג את חגג המלך לא היה כח עלינו כן במדתא הוי . ולא היה קוסא חותנו בעשרת אלפים
ככרי כסף מיד המלך אחשורוש . ולא היה מוסר הקס"ה את ישראל ביד שני הרשעים האלה . ובתחלה לא בא איש על ישראל כי אם עמלק אל
אבי המון הרשע וילחם עם יהושע מן כרפידים . ובתפלה אשר התפלל משה רבינו כמותא זכר עמלק מן העולם . אמנם קומי ובקמי דחמוס
אלפני אביך ששמים על עמך בית ישראל . והאמת אשר עשה נוספת כראשונים . הוויא יעשהמטב בחמיונים : ממי הוויא חוק המון
הרשע . או ממי יקום גורתו . ועמלק אבי אבי אשר בא על בית ישראל . ויגרש אותו הקס"ה מן העולם : ומי הוויא חוק . ממי הוויא חוק
אשר עשה על בני ישראל
כתשעה מאות רכב כרוז . ויסגור עליהם כחרות מוס למען לא תטבלו ולא תלכו כמיהם אל בעליהם . ולא נפרו וירבו על הארץ . וינסור
אותו הקס"ה ביד אשה ות הרגהו : ממי הוויא חוק המון הרשע . מגלית חסר בח' ויחדף מערכות אלמים . ויפסר ביד דוד ויהרגהו : ומי
הוויא חוק . ומכני ערפה הוויא חוק אשר באו ויערכו חלמה עם ישראל וינסרו ביד דוד ויסד עבדיו ויהרגום : ולכן לא תתבע פיך
מהתפלל ושפתותיך מן הקש רחמים ותחגוגים מכורחך . כי בוכות אבותינו כמלטנו בני ישראל למחרב : ומי שעשה נפיש לישראל בכל עת
ועת . הוויא ימסור את איבינו בידינו . ונעשה בהם כרוזוננו : ואל תדעו כנפסך להמלט בית המלך מכל היהודים : (יד) כי . אם
הארש תחרישי בעת הזאת . קדוש ומושיעם של ישראל ימית להם ישועה וינקום אחר . ואת זכית אביך תאכדו . ומי יודע כי על אשר
כשקדועות בית אביך הניעת ליוגות : (טו) והאמר . אסתר ככתב להשיב דבר אל מרדכי . (טו) לך . כטס את כל
היהודים הנמצאים בשושן ומומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשה ימים ושלשה לילות . וגם איני יודעת בלתי רמני ועתה אבוא כרוזני .
אשר לא כרת . ואם אובדכג ללכס מן העולם הוויא לי חלק לעלם הבח . כי יודעתה בלתי הוויא לי חלק בלתי רמני ועתה אבוא כרוזני .
וכת ישראל האנושה מליש נכרו ענתרת לכעלה . ואל תתן מחדרו תנור טק . והכלה מחופתה וילא מעוללת בעמרי . ופדם ובהתה .

וישראל דאניסא מן בר עממין שרין לבעלה ונפון התנא
מבית מושביה בדסקא אסיר ובלתא מבית גינה סר רישה
מפלגל בקטמא . ואנשי רבא רבא ונורי וענא לא וטעמין
מבעם ואפרשו יגמין מן תרי אסתהון . כהשעתא
ברור ביה בקהלא . ואשכחיה ביה תרי עטר אלפי כהנא
בתרי ואנקיטו יתהון שושבין בימיהון ואובותא
בסקאלהון . בסין וענן וכו אפרין כלפי לעילא .
אלהא דישראר הא אובתא די יביבת לנא . הא עמא
רתימא כטיר מן עלמא מאן קאים נקרי ביה ומדבר עד
שקד . שמשא נסיבתא ותשוד נהוריהון ולא ינהור דהא
לא איהבויא אלא גדיל עמד ושראל ונפלר על אפיהון
ואמרין ענני אקינו ענני . ענני מלכנו ענני . נשופרי
תקעין עמהון ועמא עננין בנהיהון עד די כסין תיפלי
שמא נגרי אבהתנא מן קבריהון : יו ויעבר ועבר
קרדפי נועבר קל מה דפקדת עלוי אסתר :
ה - א ויהי נתנה ביקמא תליתאה פר עמית אסתר
תלתא עומין צימא בטר צימא קמת מן עפקא ומן קטמא
בר כפיסה תוקמיה . ולא פשיטא ואיתקנת בתיקונהא
מטיבעם דמתקנו מלקאמא לכשרה לברשא דמלכוהא
מטקס בנהבא טבא דאופיר היא שיקאה פרענו טבא
דמטקס באכניו טבין ומרגליו די איתו יתיה במדינת
אפרין ואתמת ברישא כלילא טבא דנהבא ושמת ברילת
מסנאה דאבריון וברר כן אסתר בפלוקא מציליא וכו

אכרתי אנת היא ארדא רבא דאברהם יצחק ויעקב
ואל היה דבנימין אבא לא מן דשפירא אנה הדמד אנה
עלית קרם מלקא טפשא הדון . אלהן על עמד בירת
ישראל דלא יברון מן עלמא . דמטול ישראל בריהא
נת עלמא כוליה דאין ישראל יברון מן עלמא מאן יבר
הקמך קרוש קרוש ככל יומא ויומא תלת זמנין .
כמבעם דעבדא תנניה מישאל ועזריה מן אתון נרמא
ומדמא נת דניאל מן גרמא דאריהא כן את שויב יתי מן
ידיה דמלקא טפשא הדון . ומטול עמי חנינא וחסדא ועניני
דמקעין אבית אסתר מלקא . וכמתנעין קדרת צלוחא
בקעו מינד שמוע צליון שמוע צליתי בעדנא הדון גליגן
וטרדינו מן ארעהנא . וכדיל חוכמא מסרחא ונהא די
ותחיים קנא פתקמא דבתיב ותנננו ממו לבעלי דבכיון
לעקדו ולאסתהין ולית דקני . ודקא נפקא דקטלא וכולנא
סתמסרין לתרמא לקטילא ולשציא גמירא פתרא .
ורעיות דאברהם לברישין פקין . וקישמא רמי להון על
רישיון . אין הטרי אבהתא מה הטרי בניא . אם נשתיצי
מאן מדין דקמך טפלא אם הטרי וארגיו מות עברו ינקי
חדיא (מה הטרי דקמך) יחבי ירושלם געי מן קבריהון
דמסכת בניהון למתנקמא בענני שמיא א . מעבר והנא
מה קלילין אינו יומא חדונון להמן רשישא מסרחא יתנא
ולכעלי דבנא לאתנקמא . מדברא אנה דקמך עוברי
רתיקד מן אפרים אישרי למיבר נסימא ירהיה בקדר

גסיונין

פתשגן הכתב

זור . ואלו . אל וטעמו מאומה וישרר וינקים משה אום : בעת ההא כחרו מתוך הקהל ונמלאו בו שנים עשר כהנים בחדיה' . ויצו
אותם לקחת שופרות בימים . וספרי תורה כשאלם . ויענו בקול כניה ויאמרו נכח כניה' . אנה אלהי ישראל זאת היא התורה
אשר נתת לנו . הכה העם הזהוב יבעל מן העולם . מויקום ויקראו כה וזכור שגן . השמש והירח יתשבו אורם ולא יהלו . כאשר המה לא
אחריו כי אם כגלל עמך ישראל . ויפלו על פניהם ויאמרו ענני אבינו ענני . ענני מלכנו ענני . והשופרות תוקעים עמהם והעם עונים
אחריהם עד אשר ככו נבלות השמים . וינעו אבותינו מקברים . (יו) ויעבור . מרדכי ויעש ככל אשר צוהו עליו אסתר :
ה (א) ויהי . כיום השלישי . כלום אסתר שלשה לומות לום אחר לום . קמה מן העפר ומן האפר ככפית קומה ולא כוקיפה .
ותעדה בעדיי מלכות ותלכס לכוס מלכות מרוקע כזה מופו . וכתנת פסים טובה ממולאה באבנים טובות ומרגליות אשר הביאו אותה מחרץ
תרשי . ותתן כתר זהב טוב כראשה . ותשם נעלי זהב אופיר כרגליה . ואחריו כן הריונה קולה כשפלה . ותאמר : אתה הוא האל
הגדול אלהי אברהם יצחק ויעקב ואלהי בנימין אבי . לא מפני שטובה אני לפניך בזה אני לפני המלך הטעם הזה . כי אם על עמד בית ישראל
שלא יאבדו מן העולם . כי כבוד ישראל בראת את העולם כלו . ואם ישראל אבדו מן העולם מי יאמר לפניך קדוש קדוש בכל יום ויום
שלא פעמים . כל זרה הללית חננאל מישאל ועזריה מתוך כסנן האש . זאת דניאל נכור האריות . כן תצילנו מיד המלך הטעם הזה . וגמול
נלחן ותחסד עמדי כעניני דרעיות אחרת אסתר הדבר וכת חנונים סדרה תפלתה : בהקמא מתוך שמוע תפלות . שמע תפלת יבעת הזאת .
גליטו וכתרחקו חרוננו ובעונותינו וזכרתנו לחנן ויתקיים בנו מחרת . שכתוב והתזכרתם עם לחויכך לעבדיש ולשפחות ואין קונה : והדת
מתנה להרנגונו ולננו נסרנו כחרב ורגו ואכדן ולכליה גמורה כחד : והעו של אברהם לובשים שקים . וישליכו אפר על ראשיהם : ויהי
חטאו האבות מה חטאו הבנים . אם נאכד מייחיה מודה לפניך : כהן אש חטאו והכניסו מה עשו ונקיטדים . יושבי ירושלים ינועו
מקברים על כי נוסרת כניהם לטבח : כענני שמים אתה מעביר אותנו : כנה נועטים הם ימי שמתנו של המן הרשע . כפת אותנו כיד
אוכנו להרגנו . מזכרת אני לפניך עשה אהונך . ואלהרם אהל לחמר . נקית אותנו ככל הנסיונות . כחלת אותנו ונאלת לבכו כאמן
לפניך

נסיגתו בנקתא ירמיה ואשפתה כיהיו סגיד וסמיד רבני
 רחמייהו דקעיל יתהון בחותם קייא עילבגנא סבע מן הקון
 ופירעניתא מן בר המרתא פרע טיגיה על דא דעכר
 ישראל די בעא לשיצי ותגא במרא אימר צר ומשיניק
 לעמד תגה לעקא קהון בקל אחריהון קיים עלמא קייקא
 עיפגא עקודת יצחק תקיף ותגא רמא הקון כספא למקא
 למזבן ותגא בעשר אלפין בקרון דכסף שמוע קהנא ועני ותגא
 ואפי' ותגא מן עקא לתנהא תברתתפין תכרע תמונא תרני
 תקימה למפלמיה נארומת אסתר קלאן צונתת צוהא רבא
 ויכלילן יללא סרורא בכקיא ובדמיצון אברר מל תהא
 יקמתיגין סרבר צלוהת גרוגת איהתר מן תרם צוסרת
 פיקה נעיקא אסתמין מן דמעקתא בטיית אסתר בלכה
 נאמרת דלמא אעיל קדם מלכא ולא קבל סגי הוא אגא
 עלא קדם שלכא למקעי בתמין על אסתמי ופלאך
 דבתמין וקרים ותי געיל עמי תגא וחסדא זכותא דאברהם
 מיעיל קרמי עקיבת יצחק הוקיף ותי וספרא דעלב
 סתתב כפימי וחגיגה דיוסף על לשני טיביה לאגש
 דסקרתיין עליו ולא קהית כל דרחיץ ביה ומיגיה ושקליה
 חפשוט לי דקהון קרא עלמא כוליה כל ישראל בעיין
 עלו בתמין (דעל טיבתכוון אגא קא סטיקנא) עלכוין
 אגא בעיא בתמין דמיבעם דסתחנא אגש קדם קודשא
 קרין הוא מי שקמקעא צלומיה בעיבו עקמיה גהני
 נעביד בעיקרי אבהקנא נעביד קנהתו ויריא נעביד קנא

לא

פתשן הכתב

לפניך . סועד וסותך היה לפניו אהי כהן הכהן חותם בלות כרית . ריכה ריכנו את הן . ונקים נקונו כהן המדתא על ידי עיון וסדאל
 הני והנזיק לעשך סקס כללותי כיה אחר . ויהי לחיוב להם ככל וקונויות יום . סבועת כרית יעילס נסכעת עמנו . עקודת יצחק תרים
 אותנו . זרק הון חת הכסף לפני הנהך לקנות חותנו בעשחת חמיס ככרי כסף . שייח תולנו ועננו והוסינו מורה לרומה . סוכר חויכיס
 סגור את הון זלתי הים תקונוה למסלתו . ותסת חסתר את קולה ותלעק אקרה גדולה ותילל וללה מרה . בככו וכדודעת אחיה
 דבריה . ובתחמיס סדרה תפלתם . גרוסה כתר זעקת סיה . ועיניה כלו מדעונויה . חסכה חספת כלסותה ר . אולי חבית
 לפני המלך ולא יקבלני . וחני כנטי סתה לפני הוילך לכק רחמיס עלמלתו . וזול דחמיס וקדינוני ויסת עמי כהן וכסכד . ונת
 חכמה סכול לפני . עקודת יצחק תרוחמי . וחסד יעקב סתת כפי . וחק יוסף על לשוני . חזרי הנכר חזר יכסרת סיה . ונת יוסיסגל
 כבוט כו . יומיו וגו' ואלו יתמוך עלי חזר בהם כרת עולם כלן . כל ישראל וסכקיס וגילי רחמיס וכסותס חנכי סווכת . וסכקת חני רחמיס
 עליהם כליס המתחנן לפני חלהיו ופלתו כעמית בעת גרתו . כלה ועמי אבותינו ועגשה סהס . והיא יעשה לנו חת כקשתנו . סקאלו
 של חכמהס אחוה כנולדו של יוסף . וייונו כחככלת . עשה כרמון טיב רזוק וכל התורה מעשות שלימותך . כתחת הרקיע סלומת
 סלומת לתת חקום למלכי מרוס הנועקים כמרדוכן חומרים . חיל לו עולם סם ככה ועשה . קורחה חיל לפניך עכני . כיהתה עונה
 לחס חזר לו גרה ונוקה . ואתה רוחה לרת כפשו . רסום וחסן כקרחת . חרך חמיס . וזרנה לריסוס . טסח עון ופסע .
 שומר הכרית וכחסד לחיהכו ולשוורי עניתי חלוק דור . וגם לחמינו רחום כקרחת . זאת היא הסנועה חסר כסכעת להם כך . כלהס
 סועת כקול יונה סעי הדנה . כן סועת לקול ישראל המסוליס ליונה . סוכיס ויוסכיס כלהס על היסכר . סועת קולנו ועלנו והוילנו
 מורה לרומה . שלשה נחמות נחתי לפניך . וזון היום הזה והלילה היה סולל לעשות . רכון העולמים יעולה הייתי לזום חרבעה חו אססה
 יומיס . חכל סעתי שלשה יומיס סג שלשה יומיס חזר הלך חכמהס לבקוד את כנו על גבי החוכה לפניך . ולסכעת לו סכועה וסמרת לו .
 כי ככל עת אשר יבואו בניך כסכה תוכו להם עקודת יצחק חכמיס ותסוע חומיס . וגם נותן שלשה יומיס כנגד ככניס לויס ויסר חלס

שלשה

לא אסתדר ומו בעיני לא אתעבב : ותלבש ותבשח
 אסתר לבושא דמלכותא . אכח בתבע בית מלכא דריא
 גוירא לתביל בית מלכא ומלכא תהו יתיב על בורסיה
 דמלכותא בבית מלכותא לקביל תבע בית מלכא :
 ב ויהי ותהו כד תהו מלכא ית אסתר מלכא קיימא
 בדרהא ואיתגמלת היגא וחסרא קרמיו וקמו אפסקלטיורי
 דמלכא למימי למקטול ית אסתר ואושיט מלכא לאסתר
 ית שרביטא דבתקא די בדיה וקרבת אסתר ומטת ברישא
 דשרביטא . ג ויאמר ואמר ליה מלכא טרה ליד
 אסתר מלכא ומה בעימך דמו לפלגא דמלכותא ואמו
 לד : ד ותאמר וכד שמעית אסתר מילא הארלין
 אתרשא ואמרת אסתר לירת אנא בעיא מיגך מיבעם
 אלהין איז על מלכא ישער ועול מלכא והמן יוקא דין
 למשפתי בעבדיה ליה : ה ויאמר ואמר מלכא קרון
 ית המן (נפרתיבי) יתיה למעבד ית שתקמא דאסתר ואתא
 מלכא והמן לשירותא די עבדת אסתר : ו ויאמר
 ואמר מלכא לאסתר במשקא דחמרא מה שאלמך אסתר
 מלכא ואמו לד ומה בעימך דמו לפלגא דמלכותא
 ואעבד : ז ותען ונערת אסתר ואמרת שאילתי
 ובעיתי : ח אם מצאתי ענת מלכא ואמרת אנת
 מלכא איז חמך מלכא טוב ואיז אשקחית חנא וחסרא
 ודתימי חמך ואיז על מלכא שפיר קמימו ית שאלתי

ולקמבר ית בעיתי ית מלכא והמן לשירותא די אעבד
 לכו : ולקמבר אעבד איז כילוי דמלכא : ומטול
 תלקא שתקמין זמינת אסתר ית המן לשירותא : שתקמא
 קרמא דבעת אסתר דהמת המן חיד קטל ית המן בבעת
 חיד בשליחותא בין אסתר למרדכי : ואמרת אמו ית
 המן לשירותא : שתקמא תמינא מטול דאעקור סינאחא
 מלכיה ותוב ארמי טנאנא בין אסתרוש להמן ודמיטב
 מלכא טרה היא הקא מלכא דמפולחון שלטונא חיד
 לא קרית אסתר לשירותא אלא המן : שתקמא חלפתה
 אמת אסתר כולחון דבית ישראל עניהון עלי חמך
 דאיבעי מן מלכא אסתרוש למקטליה להמן : אלא
 אמו יתיה לשירותא מטול דנתפיד לקהון דבית ישראל
 ונתפניו לנת אברהון די בשמיא : ובעי רבמיין מקדמי :
 ט ויצא וינפק המן ביומא תהו חדי ושפיר ליפא
 וכד תמא המן ית מרדכי יתיב בתרע בית מלכא ולא
 ולא וע מיניה ואחמלי המן על מרדכי חמא : י ויד
 ויהאפק ואחפסס המן ועל לגו בימיה ושבר וקרא
 לרתימי וקריש אמתיה : יא ויספר ותני לרוח
 המן ית יקריה דעמריה ורבותא דכניניה כל מה דרומים
 יתיה מלכא ית כל מה דנטיל יתיה לעיל מן כל דברבנא
 ועבדוי דמלכא : יב ויאמר המן ואמר המן ארף
 לא זמינת אסתר מלכא עם מלכא לשירותא די עבדת

אלא

פתשגן הכתב

טלסא . אשר עמוד לפניך ככתתית הר מיני ויאורו כל אשר דבר ה' כי עשה ונשבע . והגלים מן הדרה הזאת . ותען אסתר ותאמר .
 אלהי המלכות כוחן לכות וכליות . זכור כא בעת הזאת וכות אברהם יתח ויעקב . ואל תשיבני ריקס משאלתי . ומחקשתי אל תעבבני :
 ותלכש אסתר לכוש מלכות ותעמוד פתח בית המלך כזר הפנימית נכח בית המלך והולך יוספ על כסא וזכבתי סבית המלכות ככת פתח בית
 המלך : (ב) ויהי . כראות המלך את אסתר המלכה עומדת בחצר ותשתחן וחסד לכניו . ויקומו שרי הטבחים אשר לחמך לבוא
 ולהרוג את אסתר . וישט המלך לאס דר את שרביט הוכח אשר בידו ותקרח אסתר ונערה כראש השרביט : (ג) ויאמר . לה המלך וקרא
 לך אסתר המלכה ומה בקשתך עד חני המלכות וינתן לך : (ד) ותאמר . וכשוני אסתר הדברים האלה חרדה אסתר ותאמר אימתי
 מבקשת ויניח עאומה . רק אם על המלך טוב יבא המלך והמן ביום הזה אל המעשה אשר עשית לי : (ה) ויאמר . המלך קראו את העם
 והסרו אותם לעשות את דבר אסתר . ויבוא המלך והמן אל המעשה אשר עשית אסתר : (ו) ויאמר . המלך לאסתר כעשתה אסתר
 מה שאלמך אסתר המלכה וינתן לך ומה בקשתך עד חני המלכות ותען : (ז) ורעין . אסתר ותאמר שאלתי ובקשתה
 (ח) אם מצאתי . ענתה המלכה ותאמר . אתה המלך . אם לפניך המלך טוב . ואם מאלתי ית ומה דרומים לפניך : וחס
 על המלך טוב לית את שאלתי . ולעז את את בקשתי . יבוא המלך והמן אל המעשה אשר עשית לכם . וימחר אעשה כדבר המלך : וכל
 טלסא דברים כוונת אסתר את המן אל המעשה : האחר . כיודעה אסתר ותרח . חכמה הרג המן את התך על כי היה המלך כשלימות קמיה
 וכין מרדכי . ותאמר חושיך את המן אל המעשה : השני . לתען עקור המלכה מלכו . ועוד הפילה קנאה בין אסתרוש ובין המן ולמען
 יאמר המלך מה הוא הדבר הזה וכל הדברים האלה . לא קראת אסתר אל המעשה כי יאס המן : השלישי . חמרה אסתר כל סבית ישראל
 עיניהם מלואים עלי . כי חמך ואת המלך חמרוש להרוג את המן . חן חושיך אותה אל המעשה למען יתחמך לכם של ישראל .
 ויטול אל חביבים שסעתיים ויבן ארמיות מלכא : (ט) ויצא . המן ביום ההוא ענת וטול לב וכראות המן את מרדכי וישב כעצרת בית
 המלך ולא קם ולא יע וימא ויעלל המן על מרדכי חמך : (י) ויהאפק . המן ויסא אל חמך ויסלח ויקרא אל חושיכו ואל גורם חמך :
 (יא) ויספר . להם המן את כבוד עשרו ורוב פניו וחת כל אשר גדלו המלך ואת כל אשר נשאו ועל כל השרים ועבדי המלך .

תרנוס שני

אלא ימי ואיך ליקר אגא אורגנית לה עם מלקא :
 יג וכל זה וכל כרו לא סליק חזקת קרמיו ולא
 שפר עלי קבל וכן די אגא חמי נח קרדכי והוראי דחייב
 סקדע מלקא : יד ותאמר ואמרת ליה ורש אגתתיה
 וכל רחמיו בניקא לא תיכול למרמיה דאשחויב מיניה
 אכרסם אבוי בסיפא לא תיכול למקטליה דאשחויב מיניה
 יצחק אבוי . קמא לא תיכול לשנימיה דאשחויבו
 סגרוון משה רבני ישראל . בגיב ארונתא לא תיכול
 למרמי ימיה דאשחויב מיניה דגואל . ברם עבדו וקפו
 חקשיו אפיו וכצפרא אובר למלקא ויצלבון נח קרדכי
 עלוהי דער כרו לא אהנפו חר מנהון בצליבת קיסא
 דאשחויב סן כמר סן עול עם מלקא לבית משפיה בחרו
 רשפר סהקמא קדם הקן ועבר קיסא לגרמיה :
 ו א כלילה בליליא סהרא סליקת קבילת
 ריכיא דבית ישראל לקיעא דאשחויב קדם מרי עלמא
 הך קל כרו ועזו ער דאהנדו כל אנגלי מרוקא וקמו
 מהבולו ואקרוו איליו לאיליו דלקא אהא וסגא למתו
 עלם חרוב הא ככו אהקנשו ואזלו קדם מרי עלמא ענה
 דבו עלמא ואמר רהוון מה רין קר גרין די אגא שמע
 ענת מנת בתמיו וכו אמרת לא קל גרין אגת שמע אלהו
 קל ריכיא דבית ישראל דאזבנו למתו קטיליו על גיבת
 הקו בשיעא מן ער אהמלי מרי עלמא בתמיו נטיבו על
 עמיה ואמר לבצע נח סיסאמקרא דאהתקמא לכיש ער

בית ישראל דפקיד לטלאא די מנא על שינישתא
 ונתת ועניש נח אשורוש ונדר נח שינתה דמלקא
 דאשורוש ואקדם בצפרא נסיס אפיו ואמר לשמי
 ספקא לאינהא סקרא דקרנא סתנמא יומא מרה דאנע
 קבל מלקא די לשם ומוי ומוי יסות עלם וכד חזא שמי
 ספרא נח מה רחמי מרדכי על קתו ותרש . מנה מחפך נח
 פצימי ספרא ולא מנה צכי ליקרי וריות רעוא סן קדם
 מרי עלמא ואמתי לדר פצימיא מאליהם וכוו מהקרון
 מביא סן ג פצימא קדם מלקא : ב וימצא ותי
 מסתבר נתמי מרה דרחיב בספר דקנא דחיי מרדכי על
 כנהא ותרש כרוו שלטינ דמלקא נטרי רישיה דמלקא
 דקעין לאושטא ויהיו לספדר למלקא אשורוש :
 ג ויאמר ואמר מלקא מה איהעבד וקרא וקרנא
 למרדכי בטיל הרוו מלקא ואמר עירימי דמלקא
 משיקשני לא אהעבד עמיה מיבעם : ד ויאמר
 ואמר מלקא מן כדרתאונתו על לרבת בית כלמא דקתא
 למימר למלקא למצלב נח קרדכי על זקפא דאהמזליה :
 ה ויאמר ואמר עירימי מלקא לנחמיה הא הקו
 קאים כרנא ואמר מלקא יעול : ו ויבא וער
 הקו ואמר ליה מלקא מה ליעבר לגברא די מלקא צמי
 כיתיה ותשיב הוון קלביה קאן בקל עקרו דמלקא וקר
 קומי וקטא . הרעי מלקא למעבר וקרא נמר מי :
 ויאמר

פתשגן הכתב

(וב) ויאמר . הקו חף לא הוסיפה אסתר המלכה עם המלך אל המעשה אשר עשה כי חס אותי וגם לחחר אני קרוח לה עם המלך .
 (ג) וכל . זה חיינו עולה שמה לפני . וחיינו טוב בעיני . בכל עת אשר אני רואה את מרדכי יהודי ויש לי צער המלך .
 (ד) ותאמר . לוורש אשתו וכל אוהבו . כלם לא תוכל להפילו . כי הוול ממנו חברהם אהבו : חסרם לא תוכל להרוג :
 כינמלט ממנו ונחק אהבו : כמים לא תוכל לנערו . כינא חיו חסד משה וכני ישראל : ככרה חריות לא תוכל להשטיבו . כינא חיו חסד
 דניאל : חריעשו ען גבוה חמשים אמה ובכר חזור למלך . ויתלו חז מרדכי עליו : כי ער הכה לא נוסה אחר חסד בתלית ען ומלט .
 וחסרי כן כוא עם המלך אל המעשה שחח וייטס הדבר לפני הקו ויעש לו היגן : ו (א) כלילה . ההוא עלתה נעקת כגרי כני ישראל
 לרקיע . וכמעשה לפני אהון העולמים קול גדיים ועוים . עד שהתנווד כל מלאכי טרוס ויקומו מכוהלים . ויאמרו ליה אולי כה הקו
 להיות העולם חרוב . או התקנו וילמו לפני אהון העולמים . ויגן צור עולמים ויאחר חליהם . וזה קול הנדוים התלה אשר חמי שומע :
 ענת המדת הרחמים וכן חסרה . לח קול גדיים אלה שומע . כי חס קול כגרי כני ישראל המוכנים לטבח על דבר הקו הרשע : וידניאל
 אהון העולמים רחמים וטוב על עמו . ויאמר לקרוב החותם אשר נחתם לרעה על בית ישראל . ויבא את המלאכים המסומים על המהומה
 ועל הסהלה . וירדו ויכהלו את חזאורו ותדר ענת המלך חזאורו ויטכס בכר וסניו ועמיהם : ויאמר לזנושי הסופר להביא את ספר
 הזכרונות דברי פישם ולדעת וזה סקרה לולכי מדוי ופרס יומי קדם . וכראות עמיה הסופר את אשר הגיד מרדכי על כנתכח ותרש . היה
 עתק דלתות הספר ולא היה חפץ לקרואן . וכרנן אהוני החדוים התגוללו הדלתות מחליהן ונקראו הדברים אשר תוך הדלתות לפני
 המלך : (ב) וימצא . והיה עתכונן ורואה מה שכעז בספר הזכרונות . אשר הגיד מרדכי על כנתכח ותרש סני פרוס : הקו
 מצוטר רש המלך . אשר סקסו לשלוח יד להרוג את המלך חזאורו . (ג) ויאמר . היולך מה נעשה וקר ונדולה למרדכי על הספר
 הזה ויאמר כגרי המלך משרתו לא נעשה עמו דבר : (ד) ויאמר . היולך די כחבר וחסר כל לחבר בית המלך הציננה לאחר למלו
 לטלות את מרדכי על היגן אשר הכין לו : (ה) ויאמר . נערי המלך חליו היה הקו צומד כחבר ויחית המלך יסוף : (ו) ויבוא . הקו
 ויאמר לו העלך מה לעשות סליש אשר המלך חפץ ביקרו . ויאמר הקו סלכו מי בכל עכרי המלך וקר כחמי . ולתי יחפך המלך לעשות וקר
 יותר

ויואמר עני ואמר הקו למלכא נקרא די מלכא צמי
 ביקרתי : ח יביאו יתה לבישא דמלכיתה די תגרה
 לביש ביה מלכא נסיפא די תנה רכיב עלוי מלכא
 ואתקרב בתרא דמלכיתה קרישיה : ט ונתון ונתון
 לבישא נסיפא על ידו דנקרא בתרניא מו שליטי דמלכא
 ונקישו גת נקרא די מלכא צמי ביקרתי וצריכיננו יתיה
 על סיפא באישק דקרא ויהו סקריו קרמיו וקארין
 קרין וקעביר דנקרא די מלכא צמי ביקרתי בכו אספגל
 מלכא ותנא גת הקו וחשב בלביה ואמר הקו למקטרי
 קצו ונקלוד חלופי קצי קטח די תנית כחנא : י ויאמר
 ואמר מלכא להכו פרחיב ועול לבית ונני דמלכא ופכ
 סתמן סד מו קיסויא דצריקנא טמין ופכ סתמן (לבישא)
 שירא קמא פריקו דמשפס בצבנו טבין ופריקליו ופלין
 בארבע קרנניה דיביה וננא דבתבא ורימנא לקל רוחא
 ורוחא . ופכ סתמן קלילא קא דבתבא מוקדנא דאיתיא
 יתיה לי מוקרין וקדנא ביקא קמא קמא דקמית במלכא
 ופכ סתמן ספסיקא ושריאנא דילי דציתין ליי יתיה מו
 כוש מדנא ותרין בדיני די לבישיהון לבישא דמלכותא
 וקרנליקתא דציתיא וירון ליי מפרענא אפריקו ופיק
 קאביא דמלכא ודבר סתמן סופיא דמלכא דקאם קרישיה
 דאוריקתא די שמיא שיקרין די עלוי רביבית בוימא קרמא
 דקמית במלכותא . נאלין קמא נקרא ורבימא דאמרי
 לק חזיל ופעביר לקרדי . עני הקו ואמר למלכא אית

לא

פתשנן הכתב

ויתר חמי : (ז) ויאמר . ויען ויאמר הקו למלך איש אשר העלך חסן ביקרו . (ח) יביאו . לבוש מלכות אשר לבשו במלך
 וסוס אשר רכב עליו המלך ואשר נתן כתר מלכות בראשו : (ט) ונאון . הלבשו והבשו על ידי איש אשרי המלך הסרתיים והלבישו את האיש
 אשר המלך חסן ביקרו והרכיבוהו על הסוס כרחוב העיר וקראו לפניו ויאמרו ככה יעשה לאיש אשר העלך חסן ביקרו . אז התבונן המלך וירא
 את המן ויחשוב כלבו ויאמר הנה המן חסן להרגי ולמלוך תחתי כאשר ראיתי בחלומי . (י) ויאמר . המלך להמן מה רכובו אל
 גמיו המלך וקח משס פסות ארגמן טוב ולבוש פסים טוב מרוקס ומסוכך כהכנים טובות ומרגליות ותלואים בארבע קרנותיו פעמון וזכורמון
 לכל פנה ופנה : וקח משס כתר וזכור גדול אשר הכיאו אותו לי מעיר ומדינת מוקדנא כיום הראשון למלכותי : וקח משס כובע ושוריו
 אשר הכיאו אותם לי ממדינת כוש ושני רכירי מרגליות אשר לבשוהם לבוש מלכות ואשר הכיאו אותם לי ממדינת תרשים : ואל לאורות סוסי
 המלך וקח סוס : המלך היושב בראש האורוב שמון סימרגו אשר רכבתי עליו כיום הראשון בשכתי על כסא מלכותי : ואלה כליו קרנולס
 אשר חתיתי לך תלך ותעשה למרדכי : ויען המן ויאמר למלך הרבה יהודים יש בשושן כביר הושעם מרדכי [לא היה עושה חלק] . אמר לו המלך
 למרדכי יהודי אשר דבר טוב על המלך היושב בשער בתי . וכשנוע המן את הדברים האלה רע בעיניו מאד . ופניו נשתנו . ועיניו
 כבו . ופניו נלכטו . ומחשבותיו נכבדו . וקשרי חלצו הותרו . וכרכיו דפקות זולו . ויען המן ויאמר למלך . חזוני המלך הרבה
 מאד יש בעולם ואיני יודע על אימיה מרדכי אתה אומר לי . ויען המלך ויאמר להמן הלא אמרתי לך על מרדכי היושב בשער המלך .
 הלא אמרתי לך על השער הכה מכות הנשים עד בית המלך : ויען המן ויאמר למלך האיש ההוא איובי ואיני אכותי הוא . עשרת אלפים
 ככייכסף יתנו לו ואל יקשה לו הכבוד הזה . ויען המלך ויאמר להמן לך ותן לו העשרת אלפים ככרי כסף ואני אפקידה על ביתך .
 והכבוד הזה אל ימנע . מוזנו : ויען המן ויאמר למלך עשרה כנים יש לי ירונו לפני סוסך והכבוד הזה לא יעשה לו . ויען המלך
 ויאמר להמן אתה וכניך ואשתך יהיו עבדים למרדכי : והכבוד הזה אל ימנע ממנו : ויען המן ויאמר למלך איש מדלת הארץ הוא הפקידה על

מדינה

חרגוס שני

רא והעבר ליה - עני מלקא ואמר להמן על מדיו
במחציו אנא משליט ימיה וכל מלכותי ומה ויבשקה
ועמקעו ליה והרין יקרא לא יתמנע מיניה . עני הרין
ואמר למלקא טבעי וטבעך אזיל בכל מדינתא טבעך
וטבעיה יול (בכל מדינתיה) בכל עלבא והרין יקרא
לא והעבר ליה . עני מלקא ואמר להמן וקרא די אבר
מכתא על מלקא ושויב רישיה דמלקא מן קטרא טבעי
וטבעיה יול (בכל עלמא) בכל מדינתא והרין יקרא לא
יתמנע מיניה . עני המן ואמר למלקא פרודמקיו ואיגרא
אישמקא לכל מדינת מלקא לאיגרא ית עמיה דברדכי
(ויחפסו) והרין יקרא היך ומעבר ליה . עני מלקא
ואמר להמן איגרו ופרודמקיו די שדרית אנא מבטול והרין
וכל הרין יקרא לא יתמנע מיניה מנגירר גוף ביה מלקא
ואמר ליה (המן) המן בעגלא בעגלא לא תבטול פקמא מן
כל מרה באמריה : יא ויקח ובר תוא המן בשיעא
השקמטוילא מתקבליון קדם מלקא וכל מדינו לא משמקעו
על לבי גניו דמלקא בר קפיסה קימיתיה ולא פשיטא בר
אביל ותמי רישיה בר אידגיו מרששו ובר עניו קחששו
ובר פומיה מסתליף ובר לביה משמקסם ובר (מעוריה)
טבועו ובר קטרי תרציה משמקרו וצרכיהמה דא לך דא
נקשו . ונסיב מתמו לברשא דמלקא רציה יאיר ויהיה
פיקא קרמאה די קם במלכותא . ונסיב מתמו קר שני

דמלקא

פתשגן הכתב

ודינה אחת או על מחצו אחד ול יעשה לו בכבוד הזה : ויען המלך ויאמר להמן על המדינות ועל המחצו אחת להו וכל מלכות היסטוריה יעשו
לו . וכבוד הזה אל ימנע ממנו . ויען המן ויאמר להמן על כל המדינות מעמד ומענו ילך בכל המדינות וכל העולם . והכבוד הזה
לא יעשה לו : ויען המלך ויאמר להמן חס אשר דברט בעל המלך יעולט ראש המלך מחרס רעה שמעו ושמעו ילך בכל המדינות וכל העולם :
וכבוד הזה אל ימנע ממנו : ויען המן ויאמר להמן ספרים ואמרות מלכותי בכל המדינות המלך לאחד את עם מרדכי . וישבו הספרים והאמרות
האלה . וכבוד הזה לא יעשה לו . ויען המלך ויאמר להמן הספרים והאמרות אשר מלתי . אני ונכסל חותם . וכל הכבוד הזה אל ימנע
ממנו : ויען המלך ויאמר לו . המן המן חס ומחרס אל תפל דבר וכל אשר דברתי : (יא) ויקח . וכראות המן הרשע
דבריו חסם במעמד המלך . כל אל גמי המלך בכפיפת קוניה ולא סוקפה כחכל וחמיראש . באוצו נכחיות . בשיטות כחיות .
בכפתו נכחיות . כלבו הטום . כמעו חוקקים . כקטרי חלבו חוקרים . וכרכיו דוכותו לו . ויקח חסם לכוס שלכת אשר הביאו
אותו כיום הראשון אשר קם למלכותו . ויקח חסם כל כלי מלכות כאשר צוה . וילא חסם כנוסדו ילך אל חרות סיס המלך . ויקח חסם
הקום אשר היה כראש החודש ואשר היה תלוי בו חרבו וזב . ויאחזו כרסו ויע כנוסדו לכל כלי המלכות ויאמר קררו וירם טולי נדודו .
וילך ויעמוד לפני מרדכי הנדיק ויען ויאמר לו קום לך מרדכי הנדיק בן אנדהס ואתקו יעקב . שקד ואשרך הקדוים לנעדרת אלפים כנר וקמ
אשר חרתי להביא אכית גנוי אל בית גנוי המלך ולא קובלו . וקטי טיססם אהובים אלמפי חסיסם שבשמים . וככל עת אשר חתם חתמללם
אליו הוא תקבל תכלתכם ונושאי חתכם עלויכםם . ועתה קום נא מרדכי הנדיק משקד וקאשרך והלכס חותך לכוס מלכות ורכבם סוס
המלך . ויען מרדכי הנדיק ויאמר להמן . המן הרשע ונמשפתת צמלק כתר לי ועיר ואלכל לחס לענה ואז זהה סיראש . ואחריו כן תפילת
ותלכ אותי על היגן : ויען המן ויאמר למרדכי קום לך מרדכי הנדיק בן ורע טוב . לחיית חבותיכם בעניכם לכם איותי ואופיתם גדולם
ועומים : המן אשר הכינתי לרעיני הכינתי . עתה קום נא מרדכי הנדיק והלכס חותך לכוס מלכות ורכבם על סוס המלך ודבר המלך
לא יופר . ויען מרדכי ויאמר להמן . הייבסת ענת מלש הייבסת ושלש לילות איכס ירכב על סוס המלך . וכשמוע המן את הדברים
האלה כח אל גמי המלך רוצה חסם כל חיי שמים ואשן המטה . ויתשח אונתו וירדן חותו וילכס חותו לכוס מלכות ויעדה אותן היטם
בעדי

נת (לכריון) בעליו הקני עלי : יב וישב וקמו הוד
 סרדכי למכע ביה מלקא בעקר ובכרבה סגארה נהמד
 אמתסר ואל לביתיה אבל ורישיה מבסי ובההיא שעתא
 הנה בידו דהקו ארבע אומנון ספרא דספריה לסרדכי
 וקאמיא דאסתי יתיה . גילייר בתוה גגוד לסמיא
 כרונא ברהה מכריו קרמוי ואמר גדיו ירעביד לגכרא
 דמלקא עכי בקריה : יג ויספר ותני הקו לוריש
 אנתמיה ולכל רחיקא נת כל מרה די ארע יתיה . ואמרין
 ליה סמיא וורש אנתמיה לא שמיע לך מן קרמיקא
 בתו מלקא גיבריו יהודאין במדינת ככל חנניה מישאל
 בעזריה ועל דלא שמיעו למלוו (מלקא) דנבוכדנצר שרא
 נתו לאחמנא דנררא ונקרו מן עלהוביקא דנררא . ומרסא
 לא תורה קהון אלא נפק לישנא דנררא מנו אמתנא
 ואוקיר קמא דאכלו קרציהון . נאתו חנניה מישאל
 בעזריה פטרון מן אהון נררא יקודתא . ובשעתא אין איתו
 סרדכי מן קניהון דגובריא האיגו עובדו בקנין לסר כניהון
 היך דאך שריר לסיפל קרמוי לא תיכול ליה ארי מיפל
 מיפל ולא תקום : יד עורם עוד הנהו ממליו
 עמיה ושלטונוי דמלקא קריכו וסרדכי למתניא נת הקו
 למשקא די עקבת אסתר : ז . א . ויבא ועל מלקא
 וקמו למשמי עם אסתר מלקא : ב . ויאמר ואמר
 מלקא דאסתר אוף ביקמא חנינא במשקו דחמרא ברת
 שאלתך אסתר מלקא ויתיהיב לך ומה בעומיד קמו

דמלקא . פר שמוע הקו נת סתמא קרוין על לבי גני
 דמלקא ואפיק מספון כל מיני בוסמין ומשתניו טבין
 ומשוח יתיה ואסתי יתיה ואלביש יתיה לבושא דמלכותא
 ומתו יתיה שפיר קקר הקיני מלכותא . ואוכל יתיה
 מן סעודא דשדבת דיה אסתר מלקא . ומן קדם
 קריכו על סמיא דמלכותא אישמררא ליה מן בית
 מלקא עפרין ושקעא אלפין עילמיו בחירי ופסין דנתבא
 בימינהון נקמא ונתבא בסמליהון (דמגרוין) ומשקחין
 ואזלו קם סרדכי צדיקא ואמרין קרוי יתעביד לגכרא
 דמלקא עכי בקריה . וכד הוון בית ישראל . אזרו מן
 ימינה ומן שמאליה ומעניו ואמרין הקרוי יתעביד לגכרא
 דמלקא די קרא שמיא וארעא עכי בקריה וצדוקת אסתר
 ונתיה נר מרדכי בר אחוי דאבוהא דלביש לבושא
 דמלכותא ונתרא דמלכותא יהוב ברישיה ורביב ער
 סמיא דמלכותא אליאית ושכחיה לאלקא דשמיא על
 פירקא קרוי . כד יהיב סרדכי סקא על גושמא ומיטמא
 יהיב על רישיה לעני מעיקין ובהא שעתא בחזימיה
 לסרדכי בר אחוי דאבוהא ענתה ונאמרה ליה עלך
 אמתים קמא דכתיב בקתיב וקרישי מקום מעפרא מסמיא
 ומן המלקא למיכיו ריקא למורקא יתו עם שליטינו
 וביקרסיה יקרא מוסחין יתו . ואוף מרדכי שבה ואמר
 דפקא ספרא דדי דלדוקא עקבת סקא מי ואלבישה יתו
 לבושא דמלכותא . אשבה יתך על פרוקי ולא קרוי

פלגות

פתישגן הכתב

צעדי מלכיס . ויבא אותו מן המשתה אשר שלחה לו אסתר המלכה . וערס ירכב על סוס המלך שולח לו נוכחית המלך כשעה ועשרים אלף
 צעדים כחירים . וכוס זהב כיונים ונכסיה זהב כסמאלס . והיו קוראים ומהללים והולכים לפני מרדכי הנדיק והומרים ככה יעשה לאיש אשר
 המלך חפץ ביקרו . וכראותם בני ישראל את מרדכי הלבו כיונים וכשאלו ויענו ויאמרו . ככה יעשה לאיש אשר המלך הכורא סמים וארץ
 חפץ ביקרו . וכתב אסתר ותרא את מרדכי כן אחי אבי לבוש כלבוס מלכות וברת מלכות בראשו ורוכס על סוס מלכות . ותשבח ותהלל
 את אלהי השמים על התשועה הזאת ואשר ענה אותו בעת צרתו אחרי אשר ראתה אותו לבוש סק על כשרו ואסתר על ראשו . וכעת הזאת אשר
 ראית אסתר את מרדכי כן אחי אבי ענתה ותאמר לו . עלך כתקיים ענה שכתוב בכתביהקודש . מקום נועמר דל מאשפות ירוס אחיון
 להשיב עס נדיס וכס אכבוד יחילס . וגם מרדכי נתן סכה והודאה ויאמר הפכת חספדי לחומר ליו ולכיוסני לבוש מלכות . חודק לא על
 תשועתי ולא שמחת את לב אחי עלי . (יב) וישב . מרדכי אל שער המלך ביקר וגדולה רכה . והתן כתביס וככלס וילך אל ביתו וכל
 וחסור ראש . וכעת הזאת הזאת בידיהון ארכבה כלי חומנות . היתער אשר גלת בו את מרדכי . האגן אשר רתן אותו בו . החכל אשר בו
 היה מונח את הסוס . וכלי החלוצרות אשר הם היה קורא לפניו ואוור ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו : (יג) ויספר . הנון
 לורש אסתו ולכל אוהביו את כל אשר קרהו . ויאמרו לו אמתיו וורש אסתו . הלוא ידעת חס לא שנתת נוימי קדם שהיו בנודינת בכל שלש
 חמסי יחודים וכס חנניה מישאל ועזרה . כי על אשר לא אמעו את דבר המלך כבודנר השליך אותם אל תוך ככסן האש ויצאו מלכת אש ומוס
 לא היה כס . אך יצאה לשון אש מתוך הככסן ותשרוף את האנשים אשר הלשינו אותם . וחנניא מישאל ועזריה בלו פליטוס מתוך ככסן האש
 הכור . ועתה אם יש מרדכי אחד מלטי האנשים האלה נועשו דומים לאחד מהם . כאשר החילות לכפול לפניו לא תוכל לו כי כפול תסול וכל
 תקום : (יד) עורם . נודכרים עמו וסרסי המלך כנינו ויכילו להצא את הנון אל העשתה אשר עשתה אסתר .
 ו (א) ויבוא . המלך והתן לשמות עם אסתר המלכה : (ב) ויאמר . המלך לאסתר גס כיוס השני במשתה היין נע

שאלך

פליטת מלכותא ויהעביד : ג והעו זענת האסתר
 מלקתא וצמחית אוי אשכחית חסדא ובחמיו קרנד מלקא
 ואז על מלקא שפיר תתרחב לו נפשי בשאלתי ועמי
 דבעיתי : ד כי ארום אנבנית אנא ועמי למישיצא
 יהבתהטלא ולמוקדא ואילו לעברין ולצטקו אנדקנא
 אשקא תועא ארום ליה פעיל דבניה דמלקא שוי בטונא
 דמלקא : ה ויאמר נאמר מלקא אשפורוש לתירוקמיה
 נאמר תירוקמיה לאסתר מלקתא ברה יורו ובר קו יורו
 נקרא בתשיב ליה למעמד דרין : ו והאמר נאמרה
 אסתר נקרא בישא ופעיל דבכא הקו בישא הרין ודקרה
 אהקרי שמה הקו הא קו בנא למפשט ירה באומההרין
 דיהודאי דאתקרוו בני דקמרי מלקא והוא בעי למקטר
 יהון והקו אחויע מן קדם מלקא ומלקתא : ז והמלך
 דמלקא קם בחימיה מן משקא דמקרא ועל לגינת ביתו
 ונאו מקצצין קדמוי אילנין טבין דתגות חמיה מינה ולא
 עתה והקו קם למכעז על גפשיה מן אסתר מלקתא בטול
 דתוא ארום שלומיה עליו בישקא מן קדם מלקא :
 ח והמלך ומלקא תב טגינת ביטא לבית משקא
 דמקרא מפתל ותמי ירי הקו דמי על ערסא דהותאסתר
 ומקא עליה ואמר ליה מלקא אוף למקבש ירי מלקתא
 עמי בטברלוגא אף בעירי : פתקא נפס מן פוקרה
 דמלקא ואפי דהקו דגניו תפיו : ט ויאמר נאמר
 מלכותא חד מן קריסא קדם מלקא והא מרבוך דביר
 דמלכא

לבישקא אלא על הרג דביר לטב סטיל דעם הקו תת
 בעצתא די גסיב (עצתא) לקענד צליבא דמלכותא
 ובר תקא נשלימה בישקא על הקו ועל ביתיה אצל אוף
 הוא לזרמיה ואמר ליה מלקא אוף לך מלקא בעי דהקו
 נקטול וניסב ית מלכותך בינד : ואם לא מחוונת לך
 שבר ותמי ירי צליבא נעבה הקו למרדכי מסולר טקא
 על מלקא : והא קאם דביתיה דומיה תפשו אפיו
 עני מלקא ואמר למרדכי צלוב והיה עליו ועל הרג
 אהקיים טה דתבוב כקמרי קרישי ביר דעי מן קדם
 ארמיה דנקרא אף בעלי דביר וקמיו עשיה : עני מלקא
 ואמר למרדכי יהודאי די עזוב למלקא בטול קדם אוף
 נפס ית הקו פעיל דבכא בישא מקנההון דיהודאי דלוב
 תיה על צליבא דצתקו לגפשיה ודרו תיה דעי בישן
 נעביד ביה היך דשפיר באשד : קהא שיקא נפס קרנד
 מן מלקא ונסב ירי הקו מן תרע בית מלקא עני קרנד
 ואמר להקו איתא לך עמי הקו סתא דפעיל דבכא בישא
 (דידי) וקענקהון דיהודאי ונצלוך והך על צליבא ה
 אהקיתה למרדכי : י והירו עני הקו בישקא
 ואמר למרדכי צדיקא קדם עד לא יסקו תיה על צליבא
 דקעזי טעף קרנפי צדיקא לא הפליגי דהרין דצליבן
 דקברין הדישין : גברי עלקא לא ספגיר יהון וברנדי
 קריקא אשפעידי קרמיו ארישה כלבון במומר פויט
 דבמלל ספגירי אבהילית קרנפי : ואנא דהון שפער
 דמלכא

פתשגן הכתב

שאלתך אסתר המלכה ויתן לך ומה כקמתך עד מתי המלכות ועמי : (ג) והעו : אסתר המלכה ויתאמר אס מלכותי חסד ורחמים
 ולפניך המלך ואם על המלך טוב תכתן לי כפשי כשאלתי ועמי כקשת : (ד) כי : נעכרנו חני ועמי להשמיד להרוג ולאתר וילי לבערם
 ולשפוחי כחכרנו כחשתי כי אין אויב המלך שיה כחוק המלך : (ה) ויאמר : המלך אחזרום למליץ ויאמר המלך לא עמד המלכה פיי כותה
 זכתי הולדה פליש אשר מלא לכולעשותכן : (ו) ויאמר : אסתר חסד נר ואויב הקו הרע הוי : זלמה נקרא שמו היין (הא מן) הס
 סוף מן קצו לעלות ירו כעס והודי אשר נקראו בני אלח והוא כקצו להרוג אויבם : ז והקו נכעז מלפני המלך והמלכה : (ז) והמלך : קם
 בסמיה מיתיה היין ויכוח אל גנת הביתן ויהיו כורתים לפניו ועלי פירות טובות אשר בהם תען חמורו חוננו ולא סככה : והקו עמד לבקש חיל
 וכפשו חסד נר המלכה כי ראה כי כלתה אליו וקרה מאל המלך : (ח) והמלך : טכחונת הכין אל בית מסת הכין : ראה ויתביט
 אל היין נפול על התטה אשר אסתר יושבת עליה : ויאמר לו המלך הנם לבטוש את המלכה עמי בבית את המוקד : הדכר ית עמי ויתק
 ופני הקו אפי : (ט) ויאמר חרבונו אחר מן הסיים לפני המלך : ובה חרבונו אומר לרע אך עלזאת זכר לטוב : כי הוא ית
 הכון היה כעצמו אשר לקח לעשות הנן למרדכי : זכראותו כי כלתה הרעה על הקו ועל ביתו : הלגס הוא כעצמו : ויאמר למלך גס לך
 כמלך בקש הקו להרוג ולקחת מלכותך מתך : ואם אין אתה מחמין לי שלט ורואה את העין אפר עס הקו למרדכי על אשר דבר טוב על המלך :
 ופנה הוא עומד כביתו כחוק חמיה אמה : ויען המלך ויאמר למרדכי תלוהו עליו : ועל מרדכי כתיב קיים מה סכתוב כבתי דהקדש : טגות
 ס' דרכי אויס גס אויביו יעליס אמו : ויען המלך ויאמר למרדכי היסדי אשר הילית המלך חונות : קוס לך וקח את הקו האויב הרע מלך
 היהודים וסמטו כשפטים רעים וצדק כוכסוכ סעינוך : כעית היא יתא ית מרדכי : קח את הקו וקח את הקו אסתר בית המלך ויען מרדכי
 ויאמר להקו : כוח עמי הקו האולא האויב הרע אשר לי וצורר היהודים ונתלתי אותך על בעק אשר הבימות כגללך : ויען הקו הרע ויאמר
 למרדכי יבדוק שרם יעלו אותי על העץ אטקס מונך מרדכי יהודיק מלא תהלה אותי כלאר ויגלו האויב הסמחיים : אשתי הסס אשר עושלת
 שיון כחן עדי : וכלסס ותהו כחכנו לי : וישיה קרובות כסמטבדן לשני : בהנות יתמלכות כסמטו פיי : וברוח שפתי הבהלתי מדעות :
 עמי

דהקו וקמיה לאסתר ויהי עליה על צליבא על דפשיט
 ביה ביהודאי : ח ואתם נאמרו בקבו על יהודאי
 בד שפיר בעיניכו בשמיה דמלכא והותירו בעיני
 דמלכא מטול דתקא דאתקתבא בשמיה דמלכא ואתקתב
 בעינייה דמלכא לא כטיר : ט ויקראו ואתקראו
 ספרוי דמלכא בזמנא שהיא בקרא תלומדה די הוא וכו'
 סיון בעסרין ותקא יומין ביה ואתקתיב בכל מה די פקד
 קרדכי על יהודאי ועל יקרוי דמלכא ועל ברקנני ועל
 שלטוני דמדינתא דאיה מהגדתי ועד כוש דמאן ועסרין
 ושבע מדנין מדנא ומדינא תיך פקבא ועמא ועמא דיון
 לישנא ועל יהודאי תיך דתמיהון והיך לישנאון :
 י וכתוב וקב בשמיה דמלכא אתשורוש וקמיה
 בענתיה דמלכא ואשמדיו ויאמראתא בעד רבתיא בסוקומא
 רוככי רכשא ערטילי בני רמכיא : יא אשר די עני
 מלכא ליהודאי דאיה בכל תרומא ותקתא למתקשא
 ולמקום על נפשיהון למשיציא ולמקטל ולמנדא וכו'
 כל תלומא עמא ומדינתא די מעיקון יהון טפליא ונשיא
 נאף כמיהון ועבדיהון ניבואון : יב ביום ביוקא תנא
 כולחון מדינתא דמלכא אתשורוש בהלמא עסר לקרא
 תרי עסר דהיא יתבא דארב : יג פחשין פירוש פתמא
 נדיטמא אתפרקסיה מלכא אתשורוש שבר אנראתא על
 יתבי יקא ונשיא . ועל ארכוני מאדנאי ועל דרומי
 ועל תלומא די בניין בכל ארעא שלכיבון וסנא .

כתבא

פתשון הכתב

אשר הכין למרדכי ומאת המלך היושבי בשמים שכה . ועל מרדכי בתקיים מה שכתוב בכתבי הקדש דיקי מרדכי נחלן ויבארשע פתחיו :
 ח (א) ביום - ההוא נתן המלך חשורוש לאסתר המלכה את בית המן לומר היהודים ומרדכי כל לפני המלך כי הגודה אסתר עשה
 כחלה : (ב) ויסר - המלך את טבעתו אשר העביר מהמן ויתנה למרדכי ותשם אסתר את מרדכי על בית המן : (ג) ותוסף -
 אסתר ותדבר לפני המלך ופתל לפניו ונתן לתתחן לו להעביר את דעת המן אלגני ואת מחשבתו אשר חשב על היהודים .
 (ד) ויושם - המלך לאסתר את מרדכי והותקם אסתר ועמוד לפני המלך : (ה) והאמר - אסתר אם על המלך טוב ולא
 מצאתי הן לכניו וכשר הדבר לפני המלך ושוכה אבי בעיניו יכתב להשיב את המסרים ומחשבת המן כן אמדת אלגני אשר כתב אלכד את היהודים
 אשר בכל עד נות המלך : (ו) כי - חוכמה חוכל ורחימי ברעה אשר ימלא את עמי וחיכה חוכל ורחימי בחבדן עולמתי :
 (ז) ויאמר - המלך חשורוש לאסתר המלכה ומרדכי היהודי - הנה את אשיות מותחלה אשר שאלתיך וחשר חמתי
 כך מפאיה עם את - ואיה עושה מועך עולמים ושמים ומאיה נשפחה את ורחיה עושה עמים הגמונים וחשמונים . ואתה חמרתלי
 אין אני יודעת כי כמות חכו ואמי עונו חותי ילדה וקטנה - ועתה הנה בית המן נתתי לאסתר וחיותו על העץ על אשר שלתי ידו ביהודים :
 (ח) ואתם - כתבו על היהודים כטוב בעיניכם שם המלך וחתמו כטבעת המלך כי כתב אשר ככתב שם המלך וכתתו כטבעת המלך
 אין להשיב : (ט) ויקראו - סופרי המלך בעת ההיא כחדש השלישי הוא חדש סיון כזלושה ועשרים בו וכתב ככל אשר לזה מרדכי אל
 היהודים ואל אחת עשרתים והפחות ושרי המדינות אשר מהודו ועד כוש אל שבע ועשרים ומאה מדינה - מדינה ומדינה ככתבה ועם כלטוני
 ואל היהודים ככתבם וכלטוני : (י) וכתבו - כשם המלך חשורוש וחתם כטבעת המלך וישלח ספרים כי הרבים כספרים רוככי הרגש
 האחד רבים ביהודים : (יא) אשר - נתן המלך ליהודים חדר בכל עיר ועיר להקבל ולעמוד על נפשם להשמיד להרוג ולאכד את כל חול
 עם ויודיה הנשים חותם טף וכשים וגם פתיהם ומללם לבון : (יב) ביום - אחד בכל מדינות המלך חשורוש כשלושה עשר לחדש שנים עשר
 הואלדש אדר : (יג) פתשון - הכתב להגדת מותקתו המלך חשורוש אשר שלחם ספרים עליושבי הים והיבשה - ועל שלטוני
 המדינות והסרים ועל החיילים היושבים בכל ארצי שלומכם ירבה - כתבתי כתיב להודיע לכם גדולתי אשר עשיתי בגוים רבים - ואלך
 עולמתי

ח א ביום ביוקא תנא ויהי מלכא אתשורוש
 לאסתר מלכא ית ביהיה דהמן בעיל דכפי דיהודאי
 ויקרדכי על קדם מלכא מטול דתריצא אסתר מה דרומא
 לה : ב ויסר נאעביר מלכא ית עוקמיה די אעביר
 מהמן ויהבה למרדכי נשויצא אסתר ית קרדכי על ביתיה
 דהמן : ג ותוסף ואיסיפת אסתר ומלילה קדם
 מלכא ונפלת קדם ריגלוי וקבת נאחמנערת ליה למעבכרא
 ית כישא דהמן בר המדחא אעמא נת בחשכמיה די חשב
 על יהודאי : ד ויושט נאוישט מלכא לאסתר ית
 שרביטא דתקא וקמת אסתר ועלת קדם מלכא :
 ה והאמר נאקבת אסתר איה על מלכא שפיר
 נאין אשקחית חסדא ורחמין קדמיו וכשר פתומא קדם
 מלכא ותקנא אנה בעיניו יתקתיב כתבא למיכטל ית
 אנראתא מהשכמיה דהמן בר המדחא אעמא דכתב
 להוקדא ית יהודאי דאיהו בקר מדינתיה דמלכא :
 ו כט מטול דתיך אנה וקילא למחמי כבישורא
 די מערע ית עמי ותיך אויבל למתני באנדנא דהולדתי :
 ז ויאמר ואמר מלכא אתשורוש לאסתר מלכא
 ולמרדכי יהודאי הא אנת קרחת מן שירויא דשאלתיך
 ואכרת ליה מן הידי ארמא איהודי אעביר מיניך מלכין
 ועליוטין ומן הידי ונעמיה אעביר מנהון במקומים
 ופיליטרין ואמרת לי לית חביקא אנה די דשא אקא נאקא
 מיהון ועלומא ועורמא שקרון יתי : ונשיאתא הא ביהיה

כתבא

קחבא קתבית לקתניא לבין רבו מטול די בעממין פניאן
 שליטית ועל זכתי יקא ונפשחא אמלכותי וביה במלכותא
 לא נתברכב אליא ברוחא ניקתא רמקונתא נהלך כל
 עמין ובשלמא פניאה לכשניא נהכו שלמא פניא וכל
 דדירין תחות כלכותי וכל דצמי לקמנרא בומא ונבשחא
 לקתהפכא בין עמא לעמא ובין לישנא ללשנא חד אגא
 מן סופא דצדעא ועד סופא קדון קתבית לקתניא לבין
 על תמיכותו וקשיטתו דהינו דתימין לכל עממין
 ומוקמין לכל מלכא ועדון טב עם כל שליטני צדעא
 ואיה גוברין דמקרבין למלכותא ומלכותא אתמסבת
 בדיהון וקנבליהון ובשקרוהיהון אטעין זת מלכותא
 וברבו זת אנראתא דלא תמין קדם שמיא וארף קבני
 אנשא בישונו ועל מלכותא הינו קשין והוא שאילתא
 דשאילר מן מלכא נקטלו גוברין צדקין ודמא וביא
 מניחא נשפכו כד בישרא לא עקרו וניא דקטרא
 לא תור מבינו ואתהון הינו גברין צדקין אפטר די
 משקתא קבל תרא וקרבין דתקים בכל היקתא ומיקא
 לא אשקתתיה קהון ולא כאומתהון ונאנא השויבת בקרמי
 דאיקתא אפריקא שאיל מני ונאנא לא הויה יבע דיהודאי
 שאיל מני דמקמין בניו לקמי מלכא די הוא קרא שמיא
 וצדעא וקמלקונו ברברין ופניפין מני זבר ותון ות
 אכתהון מטול אוף דקמו בר תקנתא מהנדא תרה
 ומן צדעיה דבית עמלק תנה נאקא לתון ותון מני טקתא

בקהא ושקתא פניאה וככותא ורבינו יתיה וקרינו יתיה
 ותרין יתיה אבא מלכא ומן ימינה דמלכא הילא יתיה
 והוא לא יבע לקיסורא ית וקרה אוף למקבלא מלכותא
 אלא תנה קברבר בלביה למקטל ית מלכא וקמיט
 מינה ית מלכותא מטול דקמו בר תקנתא צדעין יתיה
 וכל בתיה שני אפמין פרישיה ומן די קרא שמיא
 וצדעא אפיק פתעקתיה פרישיה ית הרצים בהמיא
 וקבי ריקסא נשליטני נקרו טריוון ותיפין בעיקרתיה
 דמלכא ונשקמא אתפרקמת בישונו ביקתא מן ומרמי
 וקרבין נפק מן קדם מלכא בלבושא דמלכותא הקרא
 וחורי וקמיקא די בתיה ביקתא וקלימא דברין וצדקין טב
 וקתא דשישו קתא וקתא מן ליהודים ליהודאי
 תנה נהירא וקתתא ודיעא ויקרא ובכל וקבר
 מדנתא ומדינתא ובכל קתתא וקתתא אמר די פקמין
 דמלכא וקתתתיה ממן קתתתא ודיעא ליהודאי ומשמיא
 ויקתא טבא ופניאין מן עממי צדעא מתקמין מטול
 דקבל דמלכא דיהודאי ועליריהון מ א ובשנים
 וקתו עפר יקתא הוא ית אבר בתלת עפר ימין ביה
 דממין פקמין דמלכא וקתתיה למתעבדא בומא די קברו
 בעלי דקביוון (דיהודאי) למישלט בריוון ביה ביקמא
 אתחסינו יהודאי ושלישו פפניאהון ב נקתלו
 אפנישו יהודאי קתרוהון קבל מדעמיה דמלכא אשוריש
 למקששו יתיהון וקמקטול לאנשי דבעו בישתהון וקבר

לא

פתשון הכתב

מלכתי על ופני חיס והכמה ובמלכותי לא גאיתי והתגדלתי אך בענוה וברוח נמוכה התלכתי כל ימי ושלוס רב - למענת שלוס רב
 ככס - וכל היושבים תשת עומלתי - והצמיס למחור בין חיס בין כיכסה - ולהתכד בין עם לעם ובין לאון ללאון - אחד חני עקלה
 הארץ ועד קלון - לכן כתבתי להגוי לכם על תחיותם ועל כל צדקותם אשר הם אוהבים את כל העמים וחולקים כבוד לכל החלטים ועמים
 טיב עם כל שרי הארץ - ויש אנשים קרובים למלכות - והמלכות נמסר בידים ובנכליהם ושקיהם התיגו את המלכות וכתבות הספרים
 אשר לא טובים לפני ה' והם הם רעים לפני האנשים - והם קשים במלכות - וזאת היא השאלה אשר שאלו מות המלך נהרון אנשים
 צדיקים ודם נקי ורשעין - על לא חתום בכסם ואינם בני מות - ואלה הם האנשים הצדיקים אשר חתם - אשר המושכות בכליוטי -
 ונורדי החתום בכל החכמות - ומוס לא נחשם ולא כעמם - וזתי חזבתי בעניני כי שאל חמני עם אחד ולא הייתי יודע כי יהודים
 הם אשר שאל חמני - הנקראים בניס לארון הכל אשר ברא שמים וארץ - ויכלס חותם ואת חותם בחלטים גדולים ועממים
 חמני - ואף כי הוון מן המדתא חיס מהודו ונורע עמלק ויביא אלימו ויקבל חמני טובה הרבה ויקר וגדולה במאד מאד ודלנו אותה וקראנו
 אותה חל למלכות - וליגון המלך חיס יושב - והוא לא ידע להתכבד בגדולתו ויקרו - גם לא לקבל המלכות - חמנס תשב כלבו להרוג
 את המלך ולקחת המלכות ממנו על כן תלינו אותו על העץ - והשיכמו גמולו בראשו - ויוי אשר ברא את השמים ואת הארץ חסיס חמנסתו
 בראשו : (טו) הרצים - רוכבי הרכש החש ארתנים יאלו מכהלים ודחופים כרכר המלך וזדת נתנה כסוון הכירה : (טז) ומררכי -
 וזא חלפני המלך כלכוס חלמנת תכלת וחור ועטרת זכב גדולה וכתרין סן ורגנן והעיר שוין כהלה ושמחה : (יז) ליהודים - היתה
 אורה ושמחה וישען ויקר : (יח) ובכל - מדעה ומדינה ובכל עיר ועיר ויקום אשר דבר המלך ודתו חנויע שמחה ושמן ליהודים ממתה
 ויום טוב ורבים חנויעי הארץ מתיהדים כי נפל קחד יהודים עליהם : ט (א) ובשנים - עשר חדש הוא חדש אדר בשלשה עשר מס
 בו אשר חנויע דבר המלך ודתו להעשות ביום אשר שברו אויבי היהודים לשלוש כנס הוא הפכו יהודים ושלטו בשומריהם :
 (ב) נקתלו : כיהודים כיהודים בגל מדועת המלך אשורוש לשלוח יד כמקשי רעתם ואיס לא עמד בפניהם כי נפל פחדם על כל
 העמים

תרגום שני

באבד יתחון קבון קחב אקפלב באוקראתא הדא (מרה
בחור אבהתא למקבע יומא ערד נפוא בעבר קהון כריה
דשמיא וקטול דבון עברו הנדעון כניהון) על קבון מרה
דארבע יתון : כו קימו קימו עילאי מה דקבילו
יהודאי עליהון ועל כל גיבויא די מתוספין
עליהון דלא נפקו למחוי עבדון נה קבון יומיא דהאילון
היך דקביהון נהיך ומניהון בקל שיקא ושקא : כו והימס
יומאי האילון נדקרון נהעבדון בקל דקא נקרא נרעיקא
נרעיקא מדיקתא וסדיקתא קרעיקא נקריקתא ניומי פריקא
האיל דלא עברון מני יהודאי ונדקריהון לא נקפון ולא
נפקון כנו כניהון : כח ותכתוב וכתבת אסתר מלכתא
בנהיה האביסול וקרדכי יהודאי נה כל תיקא למקריקא
נה איקתא נפריקא דבון תניינרת קטול ראון בני שקא
עבורא לא אקרון מילתא באברמנמאי אלא באבר בתקא
אקרון ומה : כט וישלח רשבר איקראתא על כולקון
יהודאי על מאה ועשרין ושבע קדינא מלכותא אצח שגורש
מילי דשלקא וקריקטא : ל לקיים לקריקטא נה
יקתא נפריקא האילון כניהון היך מרה דמקמו ערעון
קרדכי יהודאי נאקמר מלכתא היך מה דמקמו על נפשיהון

ועל כניהון מילי דנאקתא וערערתון : לא ומאמר
רשברא דאמר אנתנים מילי דיומאי האילון נאיתקב
כספרא דמגילתא : י א וישם רשבי מלכא
אחשורוש פקתא על בוידי ארעא נכד ידע אצחשורוש
עמא דאסתר ותלדקא שני ורתון בני חירון בנו עלקא
נשעבד יתון כולקון איקתא נכולקון מלכתא ועווי קתא
על ארעא ועל תיקאי נקא : כ וכל נקל עיקון
הוקפיה ונדקריה ופירוש רבניה דקרדכי די רבי ומה
מלכא תלא אינו קתיבון על ספרא מילי דיומאי למלכא
כדי ופקטאי : ג כו קטול קרדכי יהודאי פתשך
דמלכא אצחשורוש נקרא נקא דיהודאי בכ ערד כל
עמיקא מכוף עלקא וער סופיה אקרימס שוקמיה וכל
מלכיא דחורו נקמיה נכד תמיו ליה כונעון מניה
היא קרדכי (דעקיל למיך וקיא) נומי לכוכב נוקא
דמקמר (תניקון) בני כוכביא נומי לשפרפרא די נפיק
דעיקון צקרא נהיא כניהון דיהודאי נרעו כפניעיקרתון
דאחיו והכע טקתא לקמיה
וימלכיל שלקא לקל
נרעיקתא :

נשלם תרגום שני על מגלת אסתר
תהלה לאל עליון יושב בסתר :

פתשגן הכתב

וזה נה שראו אבותינו לקטוע ימים על הנפסין ששעה להם ארון שמים : ועל כן עשו שיהיו כיהם יודעים על ככה . וזה הנביע אליהם :
(כח) קיימו : העלוינים מה שקבלו היהודים עליהם ועל כניהם ועל כל הנגרים הנקראים עליהם . ולא יעברו להיות עושים לה שני
הימים האלה ככתבם וכוונתם בלשנה ושנה : (כו) והימים . האלה המזכרים ונעשים בכל דור ודור משפחה וזמנא עדינה ומדינה ועד
ועיר ויומי המורים האלה לא יעברו ונתון היהודים וזכרם לא יסוף מורדם : ותכתוב אסתר המלכה בתן הכתוב ומרדכי היהודי חת כל חוק
לקיים את חגרת המורים הזאת . ואם יכיה המנה נעזבת לא יקראו המנהלה בארץ אשון . כי אם באלה שני יקראו חותם :
(כז) וישלח . ספרים אל כל היהודים אל סבע ועשרים ואלה עדינה ולבנות אחשורוש דברי שלום ולפת : לקיים את ימי המורים
האלה בכוונתם כאשר קיים עליהם מרדכי היהודי ואסתר המלכה וכאשר קיימו על נפשם ועל זרעם דברי המוות וזיקתם :
(כח) ומאמר . אסתר קיים דברי המורים האלה וכתבם בספר המנהלה : * (א) וישם . הונק אחשורוש מס על ופטי
הארץ . וכאשר ידע אחשורוש עם אסתר ונולדתה מס חותם חסדים בעולם . והעביר אותם כל העמים וכל הממלכות וישם מס על הארץ ולי
היס : (ב) וכל . נעשה תקטונותיהם ופרסת גדולת מרדכי אשר גדלו הונק הלא הם כתובים על ספר אכרי הימים למלכי מדי וסין :
(ג) כי . מרדכי היהודי נעשה למלך אחשורוש פקיד ונקל ליהודים . גדול על כל העמים ונקיה היולב ונדק קטבו . וכסויה המלכים
את שמו יכלו וטנו וכראותו מרדכי ופטי . הוא מרדכי הנמשל לער דרור . והדומה לחילת הסכה החאורה והאסתרין בין הכוכבים .
ולאשורות הסקרה היוצאת כעת שחר . והוא הגדול שיהודים . והספן כגדולתם של אחיו : ודורש טוב לשמו וזכר שלום לכל זרעו :
* * * * *

